

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနကြားရေးဝန်

၏

၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွက် နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ

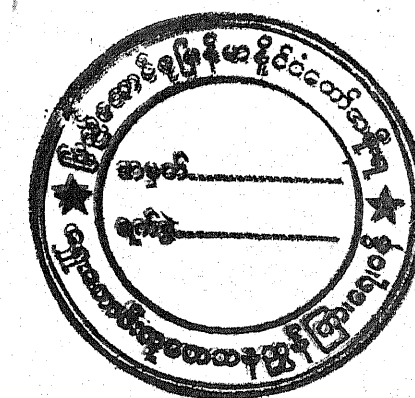
REPORT

OF THE

Director, Archaeological Survey, Burma

For the year ending 30th September 1955

ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန
စာကြည့်တိုက်
တိုက်ပိုင်ဆုတ်... ၁၇၀၄
နေ့... ၁၃-၂-၅၅

၁၉၅၅ ခု

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရဝန်ကြီးရုံးမှ ရန်ကုန်မြို့

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ထုတ်ဝေရောင်းချသောစာအုပ်များ
ရရှိနိုင်သောကိုယ်စားလှယ်များစာရင်း

မြန်မာပြည်

- ၁။ စီးယီးစာအုပ်ကလေး၊ အမှတ် ၉၀၊ ပန်းဆိုးတန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၂။ မြန်မာအလင်းသတင်းစာတိုက်၊ အမှတ် ၅၀၊ ကိုယ့်ခပ်ကွက်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၃။ သုတေသနစာအုပ်တိုက်၊ အမှတ် ၅၅-၅၆၊ စစ်ကိုင်းလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၄။ အားလုံးစာအုပ်တိုက်၊ အမှတ် ၆၂၊ မဟာမိတ်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၅။ အားလုံးစာအုပ်တိုက်၊ အမှတ် ၁၃၇၊ အနောက်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၆။ အားလုံးစာအုပ်တိုက် (လိ)စာအုပ်တိုက်၊ အမှတ် ၅၅-၅၆၊ ကုန်းသိမ်းလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၇။ ပြည်ထောင်စုစာအုပ်တိုက်၊ အမှတ် ၃၊ ဆွေလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၈။ ပြည်သူ့စာအုပ်တိုက်၊ အမှတ် ၅၆၊ ကုန်းသိမ်းလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၉။ ကောလိပ်စာအုပ်တိုက်၊ အမှတ် ၁၃၇၊ အနောက်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၁၀။ အားလုံးစာအုပ်တိုက်၊ အမှတ် ၁၃၇၊ အနောက်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၁၁။ ရတနာပုံစာအုပ်တိုက်၊ ၃၄ လမ်း၊ ဧရာဝတီလမ်း၊ မန္တလေးမြို့။
- ၁၂။ ဦးကျော်စိုး၊ အမျိုးသားစာအုပ်တိုက်၊ ဈေးချိုတော်မြောက်တိုက်တန်း၊ မန္တလေးမြို့။

အိန္ဒိယပြည်

- ၁။ ဟစ်ဝင်အိတ်တိုက်၊ စာတိုက်သေတ္တာနံပါတ် ၃၁၁၊ မဇ္ဈိမမြို့။
- ၂။ သက်တမ်းပင်လယ်ကမ်း (၁၉၃၃) လိမ္မော်၊ စာတိုက်သေတ္တာနံပါတ် ၅၄၊ နံပါတ် ၃၊ အရှေ့အက်(၁)ပလတ်၊ ကာလကတ္တမြို့ (အင်္ဂလန်အနောက်ပိုင်း)။

31-12-54.

မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံး၏ ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်
အတွက်၊ နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်

[ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၏ ၁၉၅၆ ခု၊ ဇွန်လ ၂၀ ရက် နေ့စွဲပါအမှုတွဲ
အမှတ် ၁၂ ကေ(က) ၅၆ (၁၄၆၁/၅၅) မှ ကောက်နုတ်ချက်]

ဘတ်ရှုပြီးဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံး၏ ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွက်
နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ။

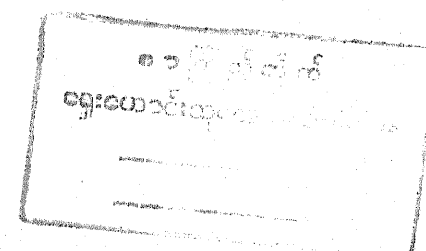
ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

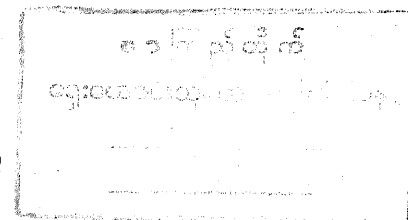
နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာများကို ထုတ်ပြန်ကျေညာရမည်။

အမိန့်ရ၊

စိန်မြင့်၊

အတွင်းဝန်၊
ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန။

မာတိကာ

စာမျက်နှာ

အခန်း ၁

ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံစောင့်ရှောက်မှုပြင်မှု	...	...	...	...	၁
ပုဂံမြို့နယ်	...	...	...	...	၁
မန္တလေး	...	...	...	...	၁
အမရပူရ	...	...	...	...	၁
အင်းဝ	...	...	...	...	၁
စက်ဝိုင်း	...	...	...	...	၁
မင်းကွန်း	...	...	...	...	၁
မြဟောင်း (စစ်တွေခရိုင်)	...	...	...	...	၁

အခန်း ၂

ရူးစင်းရှာပေမှု	...	...	...	...	၂
တနင်္သာရီ	...	...	...	...	၂
ဘိုကလေး	...	...	...	...	၂
ထားဝယ်	...	...	...	...	၂
တောင်တွင်းကြီး	...	...	...	...	၂
ရွှေချောင်းခံတပ်	...	...	...	...	၂
မြင်ကွန်း	...	...	...	...	၂
မြဟောင်း (စစ်တွေခရိုင်)	...	...	...	...	၂
ပုဂံ	...	...	...	...	၂

အခန်း ၃

ရှေးဟောင်းကမ္ဘာဦးစာပေ	...	...	...	...	၃
အသစ်တွေ့ရှိသောကျောက်စာ	...	...	...	...	၃
ကျောက်စာမင်္ဂလာနှင့်အက္ခရာပြန်များ	...	...	...	...	၃
အခြားကမ္ဘာဦးစာပေများ	...	...	...	...	၃

အခန်း ၄

ပြတိုက်နှင့်ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ	...	...	...	...	၄
ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများစုဆောင်းခြင်း	...	...	...	...	၄
အခြားဌာနသို့ကူးပြောင်းခြင်း	...	...	...	...	၄

အခန်း ၅

သုတေသနမှတ်စု	...	...	...	...	၅
(၁) တနင်္သာရီမှရှေးဟောင်းပစ္စည်းများနှင့် ခေါင်းလောင်းစာ	...	...	...	...	၅
(၂) ပုဂံမှပေါ်တော်မူရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ	...	...	...	...	၅

အခန်း ၆

အထွေထွေ	...	...	...	...	၆
ဗုဒ္ဓဘာသာရှေးဟောင်းပစ္စည်းများပြပွဲ	...	...	...	...	၆
နည်းဥပဒေများ	...	...	...	...	၆
မော်တော်ယာဉ်ဝယ်ယူခြင်း	...	...	...	...	၆

မာတိကာ။ ။အဆုံး

					စာမျက်နှာ
စာအုပ်စာတမ်းထုတ်ဝေရေး	...	...	...	...	၁၆
ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများပြည့်ပညာထုတ်ဆောင်ခြင်းမှတစ်ဆင့်	...	...	...	...	၁၇
စာရင်းဝင်ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦ	...	...	...	...	၁၇
ခေါက်ပုံနှင့်ပုံဆွဲများ	...	...	...	...	၁၇
ပိဋကတ်တိုက်	...	...	...	...	၁၇
အရာထမ်းအမှုထမ်းများ	...	...	...	...	၁၇

ခေါက်ပုံများ

၁။ စတုရန်း၊ ထုပုံ၊ ရုပ်တုအနီး၌ ဆောက်လုပ်ပြီးသော ကျောက်စာရံအမှတ် (၂)	...	...	...	၁၈
၂။ တနင်္သာရီမှ ရှေးပေလွှာအမှတ် (၁)	...	...	...	၁၉
၃။ တနင်္သာရီမှ ရှေးပေလွှာအမှတ် (၂)	...	...	...	၂၀
၄။ တနင်္သာရီမှ ရှေးပေလွှာအမှတ် (၃)	...	...	...	၂၁
၅။ တနင်္သာရီမှ ရှေးပေလွှာအမှတ် (၄)	...	...	...	၂၂
၆။ တနင်္သာရီမှ ခေါင်းလောင်းစာ	...	...	...	၂၃
၇။ ပုဂံ ပေါ်တော်မူ ရှေးဟောင်းဥပဒေများ အနက်မှ ဗုဒ္ဓဝင်ကြေးကြားဖူးကြီး	...	...	...	၂၄
၈။ ပုဂံ ပေါ်တော်မူ ရှေးဟောင်းဥပဒေများ အနက်မှ ဗုဒ္ဓဝင်ကြေးကြားဖူးငယ်	...	...	...	၂၅
၉။ ပုဂံ ပေါ်တော်မူ ရှေးဟောင်းဥပဒေများ အနက်မှ ဗုဒ္ဓဝင်ကျောက်ချပ်	...	...	...	၂၆

နောက်ဆက်တွဲများ

(က) ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနအတွက် ခွင့်ပြုငွေနှင့် အမှန်ကုန် ကျသည့်စာရင်း	...	...	...	၂၇
(ခ-၁) ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း၊ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ စောင့်ရှောက် ပြုပြင်မှုအတွက် ကုန်ကျသည့် ငွေစာရင်း	...	...	...	၂၈
(ခ-၂) ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း၊ ကေ င်စီရန်ပုံငွေမှ ကျခံကာ ပြင်ဆင်သော ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ စောင့်ရှောက်ပြုပြင်မှုအတွက်ကုန်ကျသည့်ငွေစာရင်း	...	...	...	၃၀
(ဂ) ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း၊ ရှေးဟောင်းသုတေသန ဌာနက ရိုက်ကူးသောခေါက်ပုံများ စာရင်း	...	...	...	၃၁
(ဃ) ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း၊ ရှေးဟောင်းသုတေသန ဌာနကရေးဆွဲပြီးသော ပုံများစာရင်း	...	...	...	၄၉
(င) ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှတွေ့ရှိသောကမ္ဘာလုံးကျော်စာများစာရင်း	...	...	...	၅၁

မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနကြားရေးဝန်၏ ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ် အတွက် နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ

အခန်း ၁

ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများ စောင့်ရှောက်ပြုပြင်မှု

၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်တွင် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန (ကမ္ဘာလုံးကျော်စာဌာန) က ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦများ စောင့်ရှောက်ပြုပြင်ရန်အတွက် ခွဲဝေချထားသောရန်ပုံငွေသည် စစ်လွန်ခေတ်တွင် ပြည့်စုံ လုံလောက်စွာဖြင့် ပဌမဦးဆုံးအကြိမ်လက်ခံရရှိသည့်ဟုဆိုရပေမည်။ အထူးသဖြင့်ဌာနဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေအပြင် ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုကောင်စီကလည်း ပုဂံမြို့နယ်မှ အစိုးရထိန်းသိမ်းသောစာရင်းဝင် အဆောက်အဦများနှင့် စာရင်းသို့မသွတ်သွင်းရသေးသော်လည်း၊ ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ပေးရန်လိုအပ်သော ဘုရားပုထိုးများအတွက် သင့်လျော် သောရန်ပုံငွေကိုထောက်ပံ့သဖြင့် ယခင်နှစ်များထက် တိုးတက်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော်လည်း လုပ်ငန်း များတိုးချဲ့လုပ်ကိုင်ရန် လမ်းနှင့် အဆောက်အဦဌာနမှ အင်ဂျင်နီယာတစ်ဦးကို ဤဌာနသို့ ခေတ္တ ပြောင်းလဲခန့်ထားရန် စီစဉ်ချက်သည် ဘဏ္ဍာတော်နှစ်ကုန်ခါနီးမှပင်အသိပြုသဖြင့် မြန်မာပြည်အနှံ့အပြားရှိ ရှေးဟောင်းအဆောက် အဦများပြင်ဆင်ခြင်းကို ကျယ်ပြန့်စွာ မဆောင်ရွက်နိုင်ချေ။ အစီရင်ခံစာသောနှစ်မှစ၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ လမ်းနှင့် အဆောက်အဦဌာနကို လမ်းလုပ်ငန်းဌာနနှင့် အိုးအိမ်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဌာနဟူ၍ ဌာနနှစ်ရပ်ခွဲလိုက်သဖြင့် ဤဌာနမှ လုပ်ငန်းများကို ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးနေကျဖြစ်သော လမ်းလုပ်ငန်းဌာနသည် ရှေးဟောင်းအဆောက် အဦများ ပြင်ဆင်ရန်အတွက် တာဝန်မယူနိုင်တော့ချေ။ ပြည်သူ့အိုးအိမ် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဌာနကလည်း လုပ်ငန်းသစ်များဖြင့် မအားမလပ်ဖြစ်နေသည့် အပြင်၊ ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများ တည်ရှိသောဒေသတိုင်း ၌လည်း အင်ဂျင်နီယာရုံးခွဲများ ဖွင့်လှစ်ပြီးမယ့်သေးချေ။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာလုံးကျော်စာဌာနကို ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနအဖြစ် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသောစီမံကိန်းတွင် ဌာနဆိုင်ရာအင်ဂျင်နီယာများခန့်ထား၍ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦများကို တိုက်ရိုက်ထိန်းသိမ်းပြင်ဆင်ရန်ပြဌာန်းထားသည့်အလျောက် ယခု ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ် မှစ၍ ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနကပင် တတ်အားသမျှစတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ လမ်းလုပ်ငန်းဌာနမှ ပြင်ပဝန်ထမ်း အဖြစ်ပြောင်းလွှဲပေးသောယာယီအင်ဂျင်နီယာသည်၊ ၁၉၅၅ ခု၊ ဇူလိုင်လတွင် အလုပ်စတင်ဝင်ရောက်ဆောင် ရွက်လေသည်။ ထိုအချိန်မတိုင်မီအတွင်း ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီမှခန့်အပ်သော အဆောက်အဦထိန်းသိမ်းရေးလက် ထောက် (လမ်းမိုက်) အား ပုဂံမြို့နယ်၌ဝတ္ထုရေးဆောင်ရွက်စေကာ ရှေးဟောင်းသုတေသန ဝန်ထောက်က တိုက်ရိုက်ကြီးကြပ်လုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။

ယမန်နှစ်က အစီရင်ခံစာသည့်အတိုင်း အရပ်ရပ်ရှိ ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများကို ကြည့်ရှုစောင့်ထိန်းရန် အတွက် အစောင့်အမှုထမ်း ၂၀ ကို၊ ဆက်လက်ခန့်ထားပါသည်။ ပုဂံမြို့ အာနန္ဒာဘုရားတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဆန္ဒအရ အစောင့်အမှုထမ်း လေးယောက် ခန့်ထားလုပ်ကိုင်စေရာ၊ ယင်းဘုရားသည် ဘဏ္ဍာတော်ထိန်းအဖွဲ့က စောင့်ရှောက်သောအဆောက်အဦဖြစ်သဖြင့် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနကစရိတ်အကုန်အကျမခံဘဲ ယဉ်ကျေးမှု ကောင်စီက အဆိုပါအမှုထမ်းများ၏ လစာငွေနှင့် ရှားပါးစရိတ်ကို ကျခံပါသည်။

၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း၌ ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများ ထိန်းသိမ်းပြင်ဆင်ခြင်းအတွက် ဌာနဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေမှ ၉၄,၈၁၅ ကျပ် ၄၈ ပြားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီရန်ပုံငွေမှ ၃၉,၃၄၉ ကျပ် ၃၃ ပြား ကုန်ကျသည်ကို နောက်ဆက်တွဲဇယား စာရင်း ၁(၁) နှင့် ၁(၂) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ မြို့နယ်အလိုက် ဆောင်ရွက်ပြီးသော လုပ်ငန်းရပ်များကို အောက်တွင်ဖော်ပြပါသည်။

ပုဂံမြို့နယ်

ပုဂံမြို့နယ်အတွင်း၌အစိုးရထိန်းသိမ်းသောဘုရားများပြင်ဆင်သည့်အတွက်အစီရင်ခံစာသောနှစ်အတွင်း၌ ဌာန ဆိုင်ရာရန်ပုံငွေမှသုံးစွဲကျခံသောအမှန်ကုန်ကျသည့်စရိတ်ငွေမှာ ၈၄,၄၀၅ ကျပ် ဖြစ်လေသည်။ လုပ်ငန်းများကို သာမန်လုပ်ငန်းနှင့် အထူးလုပ်ငန်းဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ သာမန်လုပ်ငန်းများမှာ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းကုန်ကျရပြီးဖြစ်၍ ဘုရားပုထိုးအဆောက်အဦများပေါ်၌ညောင်ပင်၊ နွယ်ပင်၊ မြက်ပင်များရှင်းလင်းခြင်း၊ အုတ်နံရံကွဲအက်နေသည့် နေရာများ၌ ဖာထေးခြင်း (Grouting)၊ ဆေးရေးရုပ်များယိုသည့်နံရံအင်္ဂါတော်များကို ပိုမိုကွာကျခြင်းမဟုတ်ဘဲ ရန်အနားသတ် (Edging) ပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ အုတ်ကြားများ၌ အင်္ဂါတော်အစပ်ကွာနေသည်ကို ကြားဆပ်ပေးခြင်း (Pointing) တို့ပါဝင်လေသည်။ ဤသို့သာမန်လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ယခုနှစ်အတွက်ပြင်ဆင်ပြီးသောဘုရားများမှာ ထီးလိုမင်းလိုဘုရား၊ ဥပါလိထိမ်၊ ငက္ခနားရွှေငါး၊ မီးမလောင်ကျောင်းဘုရား၊ သမ္ဗညုဘုရား၊ မဟာမေါ်ဒိဘုရား၊ နဂါးရံဘုရား၊ ပေပင်ကျောင်းဘုရားနှင့်ပုထိုးသားများဘုရားတို့ဖြစ်လေသည်။

အထူးပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းမှာကား အပျက်အစီးများသော အဆောက်အဦကို နှစ်စဉ်ပြုလုပ်ပြီးအစီအစဉ်ထက် ပို၍ဂရုတစိုက်ပြုပြင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အထူးလုပ်ငန်းများကိုအဆောက်အဦတခုခုတွင်ပါးနှစ်တကြိမ်၊ ဆယ်နှစ်တ ကြိမ်မျှလောက်သာပြုလုပ်ပေးရပါသည်။ ပုဂံပြတိုက်တွင်အဆောက်အဦတည်စ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ငါးဆယ်

ကျော်ကသစ်သားတဝက်၊ သံကြိုးတဝက်ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသည့် ဝင်းအကာအရံမှာ လွန်စွာပျက်စီးယိုယွင်းနေပြီဖြစ် သဖြင့် အလျားပေ ၃၉၀ ယိုသော အင်ကြင်း၊ ပျဉ်းကတိုး သစ်သားဝင်းထရံအသစ်တခု ကာရံထားရပါသည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းအတွက် စရိတ်ငွေ ၂,၃၉၅ ကျပ် ၃၁ ပြား ကုန်ကျပါသည်။ ယခုဆောက်လုပ်ပြီးသော ဝင်းအကာ အရံသည် နောင်နှစ်ပေါင်းများစွာတည်တံ့ခိုင်မာမည်ဖြစ်သဖြင့် လာမည့်နှစ်များအတွက်တွင် ပြင်ဆင်ရန်အထူးတလည် ကုန်ရန်မလိုတော့ပါ။

ပုဂံမြို့ မင်းတံးအနီးမှ ဂေါ်ခေါပလွင်ဘုရားမှာ စစ်ပြီးခေတ်တွင် ကြိုကြိုက်သော ငလျင်ဘေးဒဏ်ကြောင့် ကွင်းတောင်၏အထက်မှစ၍ ချွန်းသွယ်သောစေတီ၊ ငှက်ပျောဖူးနှင့် ထီးတော်တို့မှာ ယိုယွင်းလျက်ရှိနေသည်။ ပေ ၁၈၀ ခန့်မြင့်မားသောဘုရားထိပ်ထက်သို့ငြိမ်းဆင်ပြီးတက်၍ ကြည့်ရှုသောအခါ အက်ကြောင်းများကိုမြင်သာ ၍ ပြုပျက်မည့်ဘေးမှမဝေးတော့ကြောင်းသိရလေသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၆ ပေမျှမြင့်မားသောဘုရား၏အထွင်ဖြစ် သည့်စေတီတော်ကို နဂိုရံမှအတိုင်းအသစ်လုပ်ဆောက်လုပ်ရလေသည်။ ဤလုပ်ငန်းတွင်စေတီအတွင်း၌ စိုက်ထူ ထားသော သစ်သားပိန္နဲတိုင်သည် ဆွေးမြေ့နေသဖြင့် သံပိုက်လုံးအသစ်လုံးလှယ်ထည့်သွင်းပေးခြင်းလည်း ပါဝင် လေသည်။ ဘုရားအောက် မြေမှသာမန်ပြင်ဆင်မှုများနှင့် စုစုပေါင်း ကုန်ကျစရိတ်ငွေမှာ ၄,၉၇၆ ကျပ် ၂၈ ပြား ဖြစ်လေသည်။

ပုဂံမြို့မြစ်ကမ်းနဖူးတွင်တည်ရှိသော ဗူးဘုရားသည် ဥာဏ်တော်မပြိုင်မားသော်လည်း မြစ်ရေတိုက်စား၍၊ ပြုပျက်ပျောက်ကွယ်သွားမည့်ဘေးကို ကာကွယ်ရန်ကမ်းပါးတလျှောက်လုံးတွင် ကျောက်ဖြင့်အခြေစိုက်ထားသော အုတ်နံရံ၊ အုတ်တန်တိုင်းကြီးကို ပစ္စယာသဘွယ်ဆောက်လုပ်ထားရပါသည်။ ယင်းအုတ်တန်တိုင်းကို မပြင်ဆင်နိုင်ခဲ့ သည်မှာ ကာလအတန်ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်၍၊ ယခုနှစ်အတွင်းကျောက်များအုတ်များဖြင့် အခိုင်အခံ့ဖြည့်စွက်ပြုပြင်ပေး ရပါသည်။ စေတီကိုလည်း လိုအပ်သောသာမန်ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်ပေးရ၍၊ ရင်ပြင်ပေါ်ယို ဆွေးမြေ့နေသော သစ်သားအာရုံခံတန်ဆောင်းတခုကိုလည်း ဖြိုဖျက်ရှေ့ပြောင်းလိုက်ရပါသည်။ ထိုသို့မပြုလုပ်ပါက လေဒဏ်မိုးဒဏ် ကြောင့်တန်ဆောင်းပြိုလဲသွားလျှင်စေတီတော်ကို များစွာထိခိုက်ပျက်စီးစေမည် ဖြစ်ချေသည်။ ဗူးဘုရားကို အထူး တလည်ပြင်ဆင်သည့်အတွက် ငွေ ၃,၅၂၇ ကျပ် ၈၅ ပြား ကုန်ကျပါသည်။

ယမန်နှစ်က နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာတွင်ဝက်ကြီးအင်းရွာအနီးရှိ ဂူပြောက်ကြီးဘုရားကို ပြင်ဆင်ထားကြောင်း ပေါ်ပြခဲ့ပါသည်။ ၎င်းဘုရားသည် အစိုးရထိန်းသိမ်းသော အဆောက်အဦ အဖြစ်ဖြင့် ယမန်နှစ်ကမှ ပဌမအကြိမ် ပြင်ဆင်ခဲ့ရသည်ဖြစ်ရာ၊ ယခုအစီရင်ခံစာ ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်၊ အတွင်း၌ အလျားပေ စုစုပေါင်း ၆၀၀ မျှရှိသော အုတ်တန်တိုင်းကို ကျန်စွာ ပြင်ဆင်ရလေသည်။ စရိတ်သင့်ငွေမှာ ၈,၄၆၅ ကျပ် ၃၁ ပြားဖြစ်၏။

မင်္ဂလာစေတီဘုရားကိုလည်း စစ်ပြီးခေတ်တွင် ပဌမဆုံးအကြိမ်အဖြစ်ဖြင့် ကျန်စွာပြင်ဆင်ပြီးလေသည်။ စေတီတော် အဆောက်အဦ တခုလုံးမှာ ဗုံးဆံနှင့် စက်သေနတ်ဒဏ်များကြောင့် အပေါက်များ၊ တွင်းများချိုင့်များ ဖြင့် ပြည့်နှက်နေလေတော့သည်။ အုတ်တန်တိုင်းမှာလည်း နှား၊ ဆိတ် တိရစ္ဆာန်များ ကျော်ဝင်နိုင်အောင် ပျက်စီး နေ၏။ ထို့ကြောင့် မူလလက်ရာကို မဖုံးကွယ်စေဘဲ ဂရုတစိုက် ပြင်ဆင်ခြင်းအတွက် ငွေ ၃,၆၂၃ ကျပ် ၁၃ ပြား ကုန်ကျလေသည်။

ပုဂံဘုရားလမ်းများကို မပြုပြင်နိုင်ခဲ့သည့်မှာလည်း နှစ်ပေါင်းများစွာရှိလေပြီ။ ယခုအစီရင်ခံစာနှစ်အတွင်း တွင် စုစုပေါင်း ပေ ၅,၀၀၀ ကျော်ရှိသော လမ်းများကို ကံကား ကျောက်ခင်း၍ ပြုပြင်ထားပါသည်။ ဤလုပ်ငန်း အတွက် အမှန်ကုန်ကျစရိတ်မှာ ငွေ ၂,၇၈၃ ကျပ် ၉၉ ပြား ဖြစ်၏။

ဌာနဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေမှပင် ရွှေကွန်ချာဘုရား ကျောက်စာအတွက် အုတ်ဂူတခုပြုလုပ်ခြင်း၊ ရွှေစည်းခုံဘုရား အနောက်ဘက်မှ ကျောက်စာဂူကို အသစ်ပြောင်းလဲ ပြုပြင်ခြင်းနှင့် ဘုရားအမှတ် ၅၉၆ တွင် သံတံခါးတခုတပ် ဆင်ခြင်းတို့ပြုလုပ်ပြီးစီးပါသည်။ ပုဂံပြတိုက်၌ တာဝန်ဆောင်ရွက်သော အမှုထမ်း ၂ ယောက်အတွက် နေအိမ် တန်းလျားတဆောင် အသစ်ဆောက်လုပ်ကာ ကျန်စစ်သား ဥမင်ယို အစောင့်အမှုထမ်း ၂ ဦး၏ နေအိမ်ကို လည်း ပြင်ဆင်ပေးလိုက်ရပါသည်။

အစိုးရထိန်းသိမ်းသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများကို ဖျက်ဆီးခြင်းမှ တားမြစ်ခြင်းနှင့် အစိုးရ၏ အခွင့် မရယူဘဲ ကုသိုလ်ရှင်များဆန္ဒအလျောက် အသစ်မွမ်းမံခြယ်လှယ်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းကို လူအများ သိယိုလိုက်နာ ရန် ဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟု ယူဆ၍ ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီက သက်ဆိုင်ရာဘုရားများတွင် ကြော်ငြာဆိုင်းဘုတ်များ ရေးဆွဲထားရန် ညွှန်ကြားပါသည်။ ထို့ကြောင့် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၌ လာယိုသော အချက်အလက်တို့ကို စုံလင်စွာ ပေါ်ပြသည့် ကြော်ငြာဆိုင်းဘုတ်များကိုငွေ ၃,၀၀၈ ကျပ် ၅၀ ပြား အကုန်အကျခံ၍ ရေးဆွဲစိုက်ထူထားပါသည်။

ဤနှစ်အတွင်းတွင် ဌာနဆိုင်ရာရန်ပုံငွေအပြင် ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုကောင်စီမှ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ ကိုလည်း လက်ခံရယူပါသဖြင့် ပုဂံမြို့နယ်မှ ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများ ပြင်ဆင်သည့်အတွက် ငွေ ၃၉,၃၄၉ ကျပ် ၃၃ ပြားဖြည့်စွက်အသုံးပြုနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းထောက်ပံ့ငွေဖြင့် အစိုးရထိန်းသိမ်းသော ဘုရား အချို့နှင့်နောင်အခါ အစိုးရထိန်းသိမ်းရန် ရည်ရွယ်ထားသော ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦများကို ပြင်ဆင်လေရာ စုစုပေါင်း လုပ်ငန်းရပ် ၃၂ ခု ဆောင်ရွက်ပြီးစီးပါသည်။ ၎င်းအနက် ငွေအမြောက်အမြားကုန်ကျသည်မှာ လောက နန္ဒာဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်းအတွက်ဖြစ်၏။ လောကနန္ဒာဘုရားသည်လည်း မူးဘုရားကဲ့သို့ပင် မြစ်ကမ်းပါး၏ တောင် ဂူဆာပေါ်တွင် တည်ရှိလေရာ မြစ်ရေကြီးသည်လများ၌ လှိုင်းတန်ပိုးရိုက်ခတ်ခြင်းကိုခံရလေသည်။ ဤဘုရားမှာ မူးဘုရားထက် ဥာဏ်တော်မြင့်မားသည့်ပြင် ကျောက်တန်တိုင်းမှာလည်း ရှည်လျားသဖြင့်ငွေ ၈,၀၁၁ ကျပ် ၄၃ ပြား အကုန်အကျခံ၍ ပြင်ဆင်ရပါသည်။ လုပ်ငန်းအပြီးသတ်ခါနီးတွင် မြစ်ရေတက်ချိန်နှင့် ဆုံနေသဖြင့် နောင်နှစ်များ တွင် အထက်ပိုင်း၌ ဆက်လက်ပြုပြင်ပေးရန် လိုအပ်ပါသေးသည်။

အထူးလုပ်ငန်းရပ်များအဖြစ်ဖြင့် ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီရန်ပုံငွေဖြင့်ပြင်ဆင်ပြီးသောအခြားအဆောက်အဦများ မှာ ရွှေဆံတော်ဘုရား၊ ကျောက်ကုန်းဥမင်၊ အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်းနှင့် ပဲခူးသာဂူတို့ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းအပြင် ယခုနှစ်အတွင်း တိုးတက်ဆောင်ရွက်ချက်တရပ်မှာ အင်္ဂတေ ဆေးရေးရပ်များ၊ ပန်ပု ကျောက်ရုပ်နှင့် အမွှမ်း အမြောက်များပါရှိ၍ သံတံခါးဖြင့်လုံခြုံစွာမထိန်းသိမ်းရသေးသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများတွင်၊ သံတိုင် တံခါးများ တပ်ဆင်ပေးခြင်းဖြစ်လေသည်။ ၎င်းတံခါးများကို အစောင့်အမှုထမ်းတို့က သတ်မှတ်သောအချိန်တွင် ဖွင့်ပေးပိတ်ပေးသဖြင့် နောင်ရှက်ဖျက်ဆီးသူများနှင့် တိရစ္ဆာန်များ ဝင်ရောက်ခြင်း၏ဘေးမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်ပါ သည်။ ယင်းသို့သံတံခါးများ တပ်ဆင်ပြီးသောဘုရားပုထိုးတို့မှာ ဂူပြောက်ကြီးဘုရား၊ ဥပါလိသိမ်၊ အာနန္ဒာအုတ် ကျောင်း၊ ပဲခူးသာဂူနှင့် ပိနည်းခိုရ်ဘုရားတို့ဖြစ်လေသည်။

ပုဂံပြတိုက်၌ စုဆောင်းသိမ်းဆည်းထားသော ကျောက်စာတိုင်များမှအပ ပုဂံမြို့နယ်တဝိုက်တွင် မူလတည် နေရာမှမရွေ့မပြောင်းဘဲ ထားရှိသော ကမ္ဘည်းကျောက်စာတိုင်များကို ထိန်းသိမ်းခြင်းသည်လည်း ဤဌာန၏ တာဝန်တရပ်ဖြစ်ပါသည်။ အချို့ကျောက်စာတိုင်များမှာ ဘုရားဂူကျောင်းနှင့် တန်ဆောင်း ပြာသာဒ်အတွင်း၌ တည်ရှိသော်လည်း အချို့တို့သည် ယာပြင်အလယ်တွင်၎င်း၊ အဆောက်အဦပျက်များတွင်၎င်းတည် ရှိနေသဖြင့် လုံခြုံသောဂူ၊ သို့မဟုတ် ကျောက်စာရံများဆောက်လုပ်ကာ ထိန်းသိမ်းထားရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုနှစ်အတွင်းတွင် မင်းနုသူရွာမှ မင်းပိုင်းကျောက်စာတိုင်ကြီး၊ အားမနာကျောက်စာတိုင်ကြီးနှင့် တပ်ကလေး ဘုရားအနီး ကျောက်စာတိုင်တို့အတွက် အုတ်ဂူအသီးသီး ဆောက်လုပ်ပေးပြီးလျှင် ပုဂံပြတိုက်ဝင်းအတွင်း၌ ကျောက်စာရံတခုကိုလည်း အုတ်ခုံအကျအနံ့ပြုလုပ်၍ ပြင်ဆင်ထားပါသည်။

စူဠာမဏိဘုရားနှင့် ဓမ္မရုံကြီးဘုရားနှစ်ဆူမှာ ထုထည်လွန်စွာကြီးမားသည့်အလျောက်လိုအပ်သော အထူး တလည်ပြင်ဆင်မှုပြုလုပ်ရမည်ဆိုပါက ငွေကုန်ကြေးကျများလှမည်ဖြစ်သဖြင့်၊ သာမန်ပြင်ဆင်မှုသာလျှင် ပြုလုပ်ထား ပါသည်။ ဤနှစ်အတွင်း ယင်းဘုရားနှစ်ဆူအတွက်ကုန်ကျစရိတ်မှာ ငွေ ၁,၉၀၆ ကျပ် ၉၆ ပြားနှင့် ၂,၁၉၉ ကျပ် ၇၆ ပြား အသီးသီးဖြစ်ပါသည်။ သီရိပစ္စယာရွာ၌တည်ရှိသော ဖက်လိပ်ဘုရားနှစ်ဆူတွင် ဇာတ်နိပါတ်တော် ရုပ်ကြွအုတ်ချပ်များဖြင့် အတွင်းအပြင်ပတ်လည်ခြယ်လှယ်ထားသဖြင့် ၎င်းတို့ကိုဖျက်ဆီးကျိုးစွဲခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ပရိဂုဏ်ပတ်လည်တွင် သံဆူးကြိုးအကာအရံ ပြုလုပ်ပေးရပါသည်။ ဘဏ္ဍာတော်မကုန်မီ လုပ်ငန်းမပြီးပြတ်သေး သဖြင့်၊ ငွေ ၂,၄၇၉ ကျပ် ၀၅ ပြားမျှသာ စရိတ်ကုန်ကျပါသည်။ မြင်းပုဂံစိုးမင်းကြီးကျောင်း၏ တောင်ဘက် မော်တော်ကားလမ်းဘေး၌တည်ရှိသည့်ဘုရားအမှတ် ၅၉၆ အတွင်း၌ စိတ်ဝင်စားဘွယ်ရာဖြစ်သော ဆေးရေးရုပ်များ ရှိလေရာ၊ စာရင်းဝင်အဆောက်အဦမဟုတ်သော်လည်း၊ အစိုးပြုပျက်နေသည်ကို ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်သောကြောင့် ငွေ ၆၈၉ ကျပ် ၂၃ ပြားကျခံ၍ ပြင်ဆင်ထားပါသည်။

ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုကောင်စီ ရန်ပုံငွေမှပင် သာမန်ပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပေးပြီးသော အဆောက်အဦများမှာ မိန့်ညက်ညီအစ်မ ဘုရားများ၊ အပယ်ရတနာဘုရား၊ မြင်းပုဂံဂူပြောက်ကြီးဘုရား၊ ရွှေဂူကြီး ဘုရား၊ သံတော်ကြားဘုရား၊ ပိဋကတ်တိုက်၊ သရပါတံခါး၊ ကျန်စစ်သားဥမင်၊ သမီးဒွက်ဥမင်၊ မြားသတ်ဥမင်၊ သကျမုနိဘုရား၊ ကုန်းတော်ကြီးဘုရားတို့ဖြစ်ပါသည်။

မန္တလေး

မန္တလေးနန်းတော်မြို့ရိုးပေါ်၌ကုန်ယိုနေသေးသော ပြအိုးပြာသားများကိုပြင်ဆင်နိုင်ရန် အသုံးစရိတ်ငွေကို ဌာနဆိုင်ရာခန့်မှန်းခြေစာရင်းများကို ထည့်သွင်းတောင်းခံခဲ့သော်လည်း၊ ရန်ပုံငွေသတ်မှတ်ပေးခြင်း မပြုသဖြင့်၊ ယခုနှစ်တွင်လည်းမပြင်ဆင်နိုင်သေးချေ။ နန်းမြို့အတွင်းမှ မင်းတုန်းမင်း၏ အုတ်ဂူပြာသား၊ မိဖုရားများ၏အုတ်ဂူ ပြာသား၊ စွယ်တော်စင်နှင့် ပဟိရ်စင်တို့ကိုမူကား သာမန်ပြင်ဆင်မှုများဆောင်ရွက်ပြီးစီးပါသည်။ ကျောက်စာရံကြီး တွင် ကျောက်စာတိုင်စိုက်ထူသော အုတ်ခုံငါးတန်းမျှပျက်စီးနေသည်ကို ပြည်သူ့အိုးအိမ်ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ဌာနသို့ ပြင်ဆင်ရန်စရိတ်ပေး၍ လှှမ်းအပ်လိုက်သဖြင့်၊ ၎င်းအဖွဲ့ကတာဝန်ယူ၍ ဆောင်ရွက်ပြီးစီးသွားပါသည်။ နန်းမြို့ အတွင်းရှိဤဌာနက ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသောရာဇဝင်အထိမ်းအမှတ်အဆောက်အဦများ၊ ကျောက်စာရံ နှစ်ရံနှင့် နန်းတော်ပုံစံပြတိုက်တို့ကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်သောအမှုထမ်း ၂ ဦးအတွက် လိုအပ်သောအိမ်တန်း လျားတဆောင်ကို နန်းတော်ပုံစံပြတိုက်အနီး၌ပင် ဤဌာနမှကြည့်ကြပ်ဆောက်လုပ်ပေးထားပါသည်။

အမရပူရ

အမရပူရမြို့ဟောင်းအတွင်း၌ ဘကြီးတော်အရိုးအိုးပြာသား၊ ရွှေဘိုမင်းအရိုးအိုးပြာသား၊ ရွှေဘိုမင်း၏ မိဖုရားအရိုးအိုးပြာသားနှင့် ဘိုးတော်ဘုရား၏ အရိုးအိုးပြာသားများကို ငွေ ၂,၁၃၂ ကျပ် ၀၈ ပြား အကုန် အကျခံ၍ ပြင်ဆင်ပြီးပါသည်။ တောင်သမန်ကျောက်တော်ကြီးဘုရားကို အထူးတလည်ပြင်ဆင်ရန်လိုသော်လည်း သတ်မှတ်ထားသော ရန်ပုံငွေဖြင့် မဆောင်ရွက်နိုင်သေးသဖြင့် နောက်နှစ်များ၌ ပြင်ဆင်ရန်ခန့်မှန်းခြေစာရင်းတရပ် ရေးဆွဲထားပါသည်။ ယင်းဘုရားအနီးတွင်ပင် အမရပူရမြို့ဟောင်း ဒေသတဝိုက်မှ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ များနှင့် ကျောက်စာတိုင်များကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်သည့်အမှုထမ်းအတွက် အိမ်ငယ်တလုံး ဆောက်လုပ်ပေးပြီး ပါသည်။

အင်းဝ

အင်းဝတွင် ဤဌာနမှစောင့်ရှောက်ထားသော တံခွန်တူလွတ်ရွာနာမံယိုသည့် မယ်နုအုတ်ကျောင်းကို မပြုပြင်ရသည့်မှာလည်း ကြာမြင့်ပြီဖြစ်၍၊ ယခုနှစ်အတွင်း ၄၉ ၃,၀၆၆ ကျပ် ၂၅ ပြား အကုန်အကျခံကာ ပြင်ဆင်လိုက်ပါသည်။

စကိုင်း

စကိုင်းမြို့၊ ထူပါရုံဘုရားအနီးတွင် ကျောက်စာရုံသစ် အုတ်တိုက်တဆောင်ကို ဤဌာနကကြီးကြပ်ကာ တင်ဒါခံနှစ်ဖြင့် ကန်ထရိုက်ပေး၍၊ ဆောက်လုပ်ရာ ၄၉ ၁၀,၄၀၆ ကျပ် ၁၃ ပြား ကုန်ကျပါသည်။ ဘဏ္ဍာတော်နှစ်ကုန်ခါနီးသည့်အချိန်မှ လုပ်ငန်းပြီးစီးသဖြင့်၊ ၎င်းရုံးအတွင်းသို့ ရွှေပြောင်းသိမ်းဆည်းရန်ဖြစ်သော ကျောက်စာတိုင်များကို နောက်ဘဏ္ဍာတော်နှစ်မှပင် ရွှေပြောင်းစိုက်ထူရန် ဆိုင်းငံ့ထားလိုက်ရပါသည်။ ထူပါရုံဘုရားကြီးမှာလည်း အရှေ့ဘက်တန်တိုင်း မယိုသဖြင့်၊ ယခုနှစ်အတွင်းပင် ၄၉ ၅,၁၅၀ ကျပ် ၆၀ ပြား ကျခံ၍ အုတ်တန်တိုင်း ဆောက်လုပ်ပြီးသွားပါသည်။

မင်းကုန်း

မင်းကုန်း၌၊ ဤဌာနမှစောင့်ရှောက်သော ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦတို့ကို ယမန်နှစ်က သာမန်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ထားသည့်အလျောက် လတ်တလောအရေးယူရန် ကိစ္စမပေါ်ပေါက်သေးသဖြင့် လာမည့်နှစ်တွင် လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန် ခန့်မှန်းခြေစာရင်းများ ရေးဆွဲခြင်းကိုသာလျှင် ပြုလုပ်ထားပါသည်။ ၎င်းအသစ်၌ တာဝန်ဆောင်ရွက်နေသော အစောင့်အမှုထမ်းအတွက် နေအိမ်တလုံးကိုမူ ဤနှစ်အတွင်း ဆောက်လုပ်ပြီးစီးပါသည်။

မြို့ဟောင်း (စစ်တွေခရိုင်)

ညွှန်ကြားရေးဝန်သည်၊ ၁၉၅၅ ခု၊ ဧပြီလအတွင်းတွင် စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့သို့ သွားရောက်၍၊ ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦနှင့် ကျောက်စာများ၏အခြေအနေကိုကြည့်ရှုကာ နောင်အခါတွင် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှု လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်သင့်သည်ကို မှတ်သားခဲ့ပါသည်။

မြို့ဟောင်းမြို့တွင် အစိုးရထိန်းသိမ်းသောအဆောက်အဦများမှာ သျှစ်သောင်းဘုရား၊ ရတနာပုံဘုရား၊ ဗုဒ္ဓသိမ်ဘုရားနှင့် အတော်ဘုရားဖြစ်လေသည်။ ထိုဘုရားများအတွက် အစောင့်အမှုထမ်းတယောက်ထားယှိ၏။ သို့သော် နှစ်ပေါင်းများစွာမပြုပြင်နိုင်ခဲ့သဖြင့် ယခုအခါအတော်ပင်ယိုယွင်းပျက်စီးလျက် ယှိလေသည်။ ၎င်းအနက် သျှစ်သောင်းဘုရားကို ဂေါပကအဖွဲ့ကတတ်အားသမျှ ပြုပြင်မွမ်းမံနေသဖြင့် အခြားဘုရားများလောက် ပျက်စီးမှုမများပြားချေ။ သို့သော် မွမ်းမံမှုတို့တွင် ရှေးဟောင်းရုပ်တုများနှင့် ရုပ်ပွားတော်များကို သင်္ဘောဆေးဖြင့် မြယ်လှယ်ခြင်းမှာ ရှေးဟောင်းလက်ရာများကိုမီးလွှမ်းစေသဖြင့် ရှေးဟောင်းသုသေသန လိုက်စားသူများအတို့ စိတ်ပျက်ဘွယ် ဝမ်းနည်းဘွယ်ရာဖြစ်နေချေသည်။

ရတနာပုံ၊ အတော်နှင့် ဗုဒ္ဓသိမ်ဘုရားများမှာ လွန်စွာပြုပျက်လျက်ယှိရာ စရိတ်ကြေးငွေမြောက်မြားစွာ အကုန်အကျခံနိုင်မှသာလျှင် တင့်တယ်စွာပြန်လည်ထူထောင်နိုင်ပေမည်။ ၎င်းဘုရားများကိုပြုပြင်ရာ၌ ပြုကျလျက် ယှိသောကျောက်အုတ်များကို တတ်နိုင်သမျှ ပြန်လည်အသုံးပြုရန်လိုအပ်သည်။ ထိုကျောက်အုတ်များကို ဆစ်ထားပုံမှာ တိကျသောဆက်စပ်မှုယှိစေရန် ပြုလုပ်ထားသဖြင့်၊ ပစ္စည်းအသစ်များဖြင့် အစားထိုး၍ တည်ဆောက်ရပါက မူလ ရှေးဟောင်းလက်ရာကင်းမဲ့သော အဆောက်အဦများသာ ဖြစ်ပေါ်လာချေမည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းဘုရားများကို လုံလောက်သော ရန်ပုံငွေရယူကာ ဤဌာနမှတိုက်ရိုက် ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်မည့် အင်ဂျင်နီယာကို စေလွှတ်နိုင်သောအခါ၌သာ ပြုပြင်နိုင်လိမ့်မည်။

နန်းရာကုန်းပေါ်မှပြတိုက်ပစ္စည်းများ ထိန်းသိမ်းထားသော ယာယီအဆောက်အဦမှာ ပျက်စီးယိုယွင်းသွားပြီဖြစ်သောကြောင့် စစ်တွေခရိုင်ဝန်က ပြည်တော်သာရန်ပုံငွေမှ အကုန်အကျခံ၍၊ ယာယီ အဆောက်အဦ တခုကိုဆောက်လုပ်ထားပါသည်။ အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ ပြတိုက်အဆောက်အဦ တခု ဆောက်လုပ်ရန် ရန်ပုံငွေခွဲဝေပေးနိုင်သော်လည်း ဌာနဆိုင်ရာအင်ဂျင်နီယာခန့်ထားမှု ကြန့်ကြာနေခြင်းကြောင့်၎င်း၊ လမ်းလုပ်ငန်း ဌာနနှင့် အိုးအိမ်ထူထောင်ရေးဌာနတို့မှ ဘဏ္ဍာတော်နှစ်မကုန်ဆုံးမီ တာဝန်ယူဆောင်ရွက် မပေးနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ အဆောက်အဦသစ်ကို မဆောက်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါ။

မြို့ဟောင်းမြို့မှ နှစ်မိုင်ခန့်ကွာဝေးသော သင်းသီးပလီသို့လည်း သွားရောက်ကြည့်ရှုခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအဆောက်အဦကို အစိုးရကထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပေးရန်စစ်တွေခရိုင် မ၊မ၊က၊အဖွဲ့ကလိုလားသဖြင့်ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနသို့ မေတ္တာရပ်ခံစာပေးလိုထားလေသည်။ ထိုပလီသည် ရှေးဟောင်း ဗိသုကာ လက်ရာအနေဖြင့် စိတ်ဝင်စားဘွယ်ရာမဟုတ်သော်လည်း၊ ရှေးနှစ်ပေါင်းငါးရာခန့်က ရခိုင်ဘုရင် မင်းစောမွန်၏နောက်ပါ အခြေအရံ မုဆလင်ဘာသာဝင်များ ဆောက်လုပ်ခဲ့သော အဆောက်အဦဖြစ်သဖြင့် ရာဇဝင် ထင်ရှားသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦဖြစ်ပေသည်။ ယခုအခါစစ်တွေခရိုင်အတွင်းတွင် အစိုးရထိန်းသိမ်းသော အဆောက်အဦအနည်းငယ်မျှကိုပင် ကောင်းမွန်ကျနစွာမပြင်ဆင်နိုင်သေးဘဲ ယှိနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် နောင်အခါ အခွင့်သင့်သည့်အခါ၌ ဤကိစ္စကိုဆက်လက်အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။

အခန်း ၂

ရှေးစမ်းရှာဗေဒမှု

ဤဌာန၏ အဓိကလုပ်ငန်းတရပ်မှာ ရှေးဟောင်းဒေသများတွင် စံနစ်တကျ တူးဖော်ခြင်းဖြင့် မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှုသာဓကဖြစ်သည့်ပစ္စည်းများကို ရှေးစမ်းလေ့လာသည့် လုပ်ငန်းဖြစ်ချေသည်။ သို့သော်အဆိုပါဒေသများတွင် စိတ်ချလက်ချလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်သော အခြေအနေမယ့်သည့်ကတကြောင်း။ လိုအပ်သောရန်ပုံငွေ ခွင့်ပြုချက်လည်း ခွဲဝေချထားခြင်း မရယူသည့်တကြောင်းကြောင့် အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ မြေအောက်သို့ တူးဖော်သည့်နည်းဖြင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို ရှာဖွေသည့် လုပ်ငန်းကို မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါ။ ဤဌာနမှ အရာယုံများနယ်လှည့်ခရီးထွက်သည့်အခါတွင် ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသော ကိစ္စများကိုကား တတ်နိုင်သမျှလေ့လာ၍၊ မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။

တနင်္သာရီ

ယမန်နှစ်အတွက် အစီရင်ခံစာတွင် မြိတ်ခရိုင်၊တနင်္သာရီမြို့အနီးမှ ပေါ်တော်မူ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ အနက်ရွှေပေစာငါးချပ်နှင့် ကြေးခေါင်းခလောင်းစာကို ဤဌာနမှသွားရောက်ကြည့်ရှုခဲ့ကြောင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ရွှေပေစာများမှာ ကမ္ဘောဒီးယား လူမျိုးတို့၏ ခမာဘာသာ အရေးအသား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပြင်သစ်ပြည်ယို ပညာယို M. George Coedès ထံသို့ ဓါတ်ပုံများပေးကာ အကွေ့ရာပြန်နှင့် မှတ်ချက်များ ရေးသား ပေးပို့ရန် တောင်းပန်ခဲ့ရာ၊ ယခုအစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်ကြီးထံမှ လိုအပ်သောမှတ်ချက်များကို လက်ခံရယူပါသည်။ ယင်းရွှေပေစာများကို မြန်မာအက္ခရာပြန်ဆိုရေးသားကာ ဤဌာနမှလေ့လာချက် မှတ်တမ်းကို သုတေသီများလွယ်လင့်တကူဖတ်ရှုနိုင်ရန် ဤအစီရင်ခံစာ၏အခန်း ၅ တွင်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ဘိုကလေး

ဗျာပုံခရိုင်၊ဘိုကလေးမြို့နယ်ယို ကွမ်းသီးချောင်းရွာတွင်လည်း ဆွေးမြေ့နေသော ရုပ်ပွားတော်များတွေ့ယိုသည့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍လည်း သက်ဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများ၏ အစီရင်ခံစာနှင့် ဓါတ်ပုံများကို လက်ခံရယူ၍၊မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ဓါတ်ပုံများကိုထောက်ရှု၍၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနကိစ္စအတွက် ဆက်လက် အရေးယူရန် မလိုအပ်ကြောင်းသိသာပါသည်။

ထားဝယ်

ထားဝယ်မြို့မြောက်ဘက်၊ ချောင်းမြို့မြို့ဟောင်းတွင် တောလိုက်မုဆိုးတဦးတွေ့ယိုသော ရှေးဟောင်း မြန်မာမင်းတို့၏ လက်သုံးတော် ဖြစ်သည်ဆိုသော သံလျက် တခုကိုလည်း ဓါတ်ပုံရိုက်ယူ၍ မှတ်တမ်း တင်ထားပါသည်။ သံလျက်ပေါ်တွင် အမှတ်အသား တစုံတရာ မပါသဖြင့် မည်မျှရှေးကျကြောင်း မခန့်မှန်းနိုင်ချေ။ ထိုဒေသသို့ နောင်အခါ ဤဌာနမှ ခရီးနယ်လှည့်လည် သွားရောက်သည့်အခါ ဆက်လက်စုံစမ်းမည်ဖြစ်ပါသည်။

တောင်တွင်းကြီး

တောင်တွင်းကြီးမြို့တွင်၊နတ်မိတောရကုန်းမြို့တွင် ရှင်ဥက္ကမကျော်၏ အရိုးအိုးဂူနှင့် နတ်မိဆရာတော်ကြီး၏ အရိုးအိုးဂူတို့ကို ဦးပဉ္စင်း အချို့တို့ တူးဖော်ကြောင်း သတင်းကို စုံစမ်းရာ ပြာများမှတစ်ပါး မှတ်သား လောက်သည့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ မတွေ့ရကြောင်း သိယိုရပါသည်။ နောင်အခါ တောင်တွင်းကြီးနယ်သို့ သုတေသနကိစ္စဖြင့် ဤဌာနမှ သွားရောက်သည့်အခါ ကြည့်ရှုလေ့လာရန် မှတ်သားထားပါသည်။

ဝှေးချောင်းခံတပ်

မကွေးခရိုင်၊ မြစ်ကွန်းမြို့နှင့် ငါးမိုင်ခန့်အကွာ၌ တည်ယိုသော ဝှေးချောင်းခံမြို့ခေါ် မြန်မာခံတပ်ဟောင်းကို နယ်သူနယ်သားများက အစိုးရထိန်းသိမ်းသော အဆောက်အဦအဖြစ် ကျေညာ၍၊ စောင့်ရှောက် ပြုပြင် စေလိုကြသဖြင့် ဤဌာနမှ သွားရောက်ကြည့်ရှုလေ့လာကာ နိုင်ငံတော်အစိုးရထံသို့ အောက်ပါအတိုင်း အစီရင်ခံခဲ့ပါသည်။ ဝှေးချောင်းခံတပ်ဟောင်းသည် ဧရာဝတီမြစ်၏ လက်ဝဲဘက်တွင် တည်ယို၍၊ မြင်ကွန်းမြို့မှ အင်းကုန်းရွာ၊ သာဇီရွာ၊ ဘုရားကုန်းနှင့် ဝှေးချောင်းရွာများသို့ ငါးမိုင်ခန့် ဖြတ်သန်းသွားရောက်ရပါသည်။ ဤခံတပ်၏မြစ်ညာပိုင်း လက်ျာဘက်တွင် မင်းလွှဲခံတပ်ဟောင်းယှိ၏။ ဝှေးချောင်းခံတပ်ကို (၁၂၁၁ ခုနှစ်) လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းတရာခန့်က မင်းလွှဲခံတပ်နှင့် တကြိမ်တည်း ဆောက်လုပ်ပြီးစီးဟန်ယှိ၏။ အင်္ဂလိပ် မှတ်တမ်းများတွင် ဣတာလီယံ အင်ဂျင်နီယာများ အကူအညီဖြင့်တည်ဆောက်ပြီးသည်ဟုဆို၏။ ရာဇဝင်အထင်အရှားဖြစ်သည်မှာကား တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲ စတင်ဖြစ်ပွားသည့် အချိန်မှဖြစ်လေသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၄၇ ခု၊ တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ငါးရက်နေ့ကစ၍၊ ဒုတိယကရင်လူမျိုးအနက် ပြည်လုံးအံ့လှေသင်း ဗိုလ်မင်းကျော်၊သိပ္ပံရန်အောင်နှင့် လှေအမှုထမ်း ငါးရာ၊အမြောက်လုံးရေ နှစ်၊စိန်လက်ရေ ငါးတတပ်သည် ဝှေးချောင်းမြို့က စည်းကြပ်ရပ်နေကြရသည်။ ယင်းသည့် လဆန်း ဆယ်ရက်နေ့တွင် မင်းလွှဲမြို့ ဝှေးချောင်း ခံတပ်မြို့များကို အင်္ဂလိပ် စစ်သည်တို့က ကြည်းအား

ရေအား ချီတက်၊ စစ်နှစ်ဘက်ညှပ်၍ မုန်း အမြောက် သေနတ်လက်နက်တို့နှင့်ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ကြရာ၊ ပြည်လုံးအံ့ လေ့သင်းမိုလ်၊ ရှေးကြီးလေ့သင်းမိုလ်တို့ကလည်း အမြောက် သေနတ်လက်နက်များနှင့် စီးပေါက်ခိုသီးရှာ၏။ သို့သော် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်သဖြင့်၊ အင်္ဂလိပ်ကြည်းကြောင်းတပ်များ မတက်နိုင်ဘဲတန်းတန်းနေပြီးနောက်၊ အထိအခိုက် အရှ အနခံ၍၊ မြို့ခြေရောက် ချဉ်းကပ်လာသည်တွင် စစ်သည်မိုလ်ခြေအင်အားမြင်းမျှသောကြောင့်၊ မြန်မာရဲမက်တော် လူခုနစ်ရာ၊ အမြောက်လုံးရေ သုံးဆယ့်ငါးနှင့်တကွ၊ မင်းလှမြို့ကို အင်္ဂလိပ်စစ်မိုလ်ကြီးက ရသည့်ပြင်၊ ဂွေးချောင်း ခံမြို့ကိုလည်း အင်္ဂလိပ်စစ်သည်တို့က ရလေသည်ဟု ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်က ဆိုသည်။ အင်္ဂလိပ် မှတ် တမ်းများတွင်လည်း မင်းလှနှင့် ဂွေးချောင်း ခံတပ်များမှ မြန်မာတို့ ခုခံတိုက်ခိုက်ကြကြောင်းကို ပေါင်းရုံးဖော်ပြ ထားကြ၏။ မြစ်ရိုးတလျှောက်တွင် ဤနေရာမှပင် အကြိတ်အနယ်ခုခံမှုကို တွေ့ရသည်ဟု ပေါ်ပေါ်ဆဆ မှတ်ချက် ချထားသော်လည်း မြန်မာတို့ဘက်မှ လက်နက်အင်အား လူအင်အားမမျှဘဲ၊ စွန့်စွန့်စားစား ကာကွယ် တိုက်ခိုက် သည်မှာ ထင်ရှားသိသာလေသည်။ ရေကြောင်းခံမြို့များဖြစ်သည့်အလျောက် အင်္ဂလိပ် ရေတပ်များကို ဟန့်တား နိုင်အောင် စီစဉ်တိုက်ခိုက်သော်လည်း အင်္ဂလိပ်တို့ ပရိယာယ်သုံးကာ ကြည်းကြောင်းမှတက်၍၊ ခံတပ်များကိုသိမ်း ပိုက်လိုက်၍ သာလျှင် မြန်မာတို့လက်လျှော့လိုက်ရချေသည်။ ထိုကြောင့် ရေကြောင်းခံ မြို့များ အနက် တွင်ကား၊ ဂွေးချောင်းနှင့် မင်းလှ ခံတပ်တို့သည် ရာဇဝင်တွင် အရေးပါ အရာရောက်ဆုံးဖြစ်ပေသည်။

ဂွေးချောင်းခံတပ်ကို မြေအောက် ခံတပ်ဟု ခေါ်ဝေါ်ပြုကြ၏။ စစ်စစ်သော်ကား တောင်ဘက်တွင် မြစ် ကမ်းပါးမြင့်မြင့်ကို အကာအကွယ်ပြု၍၊ မြောက်ဘက် မြေပြန့်ပေါ်တွင် တည်ဆောက် ထားသော အုတ်တိုက် အဆောက်အဦပင်ဖြစ်ချေသည်။ မြစ်ကမ်းခြေနှင့် ၎င်းထက်နိမ့်ရာ ရေလယ်မှကြည့်သော် အဆောက်အဦကို လုံးဝ မမြင်နိုင်သဖြင့် မြေအောက် ခံတပ် ခေါ်ဟန်ယိုလေသည်။ ပုံကြမ်းတခု ပူးတွဲတင်ပြပါသည်။ ခံတပ်ပတ်လည်တွင် မြေအနိမ့် အမြင့်ကို လိုက်၍ သူရဲခိုး အုတ်တန်တိုင်း များကို အမြင့်အနိမ့် ရံထားသည်။ မြောက်ဘက် တန်တိုင်းမှ ပေ ၅၀ အကွာတွင် ကမ်းပါးမြင့်ကို ကျောပေး၍၊ ဆောက်ထားသော သုံးပိုင်း ခွေးခြား ထားသည့် အုတ်တိုက် အဆောက်အဦတည်ယူ၏။ ယင်းမြောက်ဘက်တန်တိုင်းနှင့် အုတ်တိုက်အကြားတွင် မြေပေါ်၌ ၂ ပေခန့် အချင်း ယိုသော အပေါက် နှစ်ပေါက်ယိုလေသည်။ ထိုအပေါက်များမှ ဌုံကြည့်လျှင် မှောင်မိုက် နေသောရေလှောင်ကန် ကြီးကိုမြင်နိုင်သည်။ အုတ်တိုက်၏ အရှေ့ တောင်ဘက်စွန်းမှ သည် ပေ ၂၅၀ ခန့်ရှည်လျား၍၊ အကျယ် ၁၃ ပေ ယိုသည့်အုတ်ဂူကြီးတခုကို တောင်မြောက်တည့်တည့်ဆောက်လုပ်ထား၏။ ထိုဂူမှာတောင်ဘက်နှင့်မြောက်ဘက်မှ အဝင်ဝများအပြင်၊ အလယ်၌သေးငယ်သော ကောင်းကင်ပေါက်တခုသာပါယိုသဖြင့် လင်းလင်းရှင်းရှင်းမယိုချေ။ ထိုအုတ်ဂူ၏အလယ်ပိုင်းမှ အနောက်ဘက်နံရံကိုဖေါက်၍၊ မြေအောက်တိုက်ခန်းငယ်တခုကို အုတ်အင်္ဂါတေဖြင့် ဆောက်လုပ်ထား၏။ အတွင်းအုတ်တိုက်အခန်းငယ်ပတ်လည်တွင် စင်္ကြံတခုပါယိုသေး၏။ ၎င်းအခန်းမှာလက်နက် တိုက်ဖြစ်သည်ဟုဆို၏။ ယခုအခါ မှောင်အတိဖြစ်၍၊ လင်းနီများ ထောင်ပေါင်းများစွာ ခိုအောင်း နေကြသဖြင့် ဝင်ရောက် ကြည့်ရှုနိုင်ရန်ခက်ခဲနေ၏။ အပေါက်ဝမှပင် ဓါတ်ပုံရိုက်ယူခဲ့ရလေသည်။ ဂူလိုက်ကြီး၏တောင်ဘက် အပေါက် အထွက်နှင့်နီးနီးတွင် တောင်ကမ်းပါးကို အချင်းတပေ အရှည် ၁၅ ပေခန့် ဖောက်ထွင်းထားသော အမြောက်ပစ်သည့်အပေါက်တခုယိုလေသည်။ အုတ်တိုက်ကြီး၏အရှေ့ဘက်တွင် တောင်ကမ်းပါးပေါ်သို့တက်ရန် အုတ်လှေကားကြီးတခုယို၏။ ဤသည်တို့သည်ဂွေးချောင်းခံတပ်၏အရေးကြီးသောအင်္ဂါအပိုင်းများဖြစ်လေသည်။ ခံတပ်တခုလုံးမှာ မင်းလှခံတပ်ထက်သုံးဆမျှကြီးကျယ်၏။ သို့သော် ကုန်းဘက်မှအရံအတားတို့သည် မင်းလှခံတပ် ကဲ့သို့မခိုင်လုံချေ။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်စစ်သည်တို့သည်၊ ရေကြောင်းမှအခုအခံများသည်ကို ရှောင်တိမ်းစော့ရလေ သည်။ ဤခံတပ်၏မခိုင်လုံမှုကြောင့် အင်္ဂလိပ်တပ်များကသိမ်းပိုက်ပြီးနောက်တွင် မင်းလှခံတပ်ကပင်တပ်စွဲနေပြီး လျှင်၊ ဂွေးချောင်းခံတပ်ကိုဖျက်ဆီးပစ်လိုက်လေသည်။ ယခုအခါအုတ်တိုက်ကြီးများမှာအမိုးမယိုချေ။ ဂူလိုက်၏ တောင်ဘက်စွန်းမှာပြုပျက်နေ၏။ ခံတပ်အတွင်းပိုင်းတွင် သစ်ပင်ကြီးငယ်များ ပေါက်ရောက်နေသဖြင့်၊ အတိုင်း အတာယူရန်ပင်မဖြစ်နိုင်ချေ။

ဂွေးချောင်းခံတပ်သည် မင်းလှခံတပ်ကဲ့သို့ပင် ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု သာဓိကတရပ်ဖြစ်စေသော မြန်မာ့ သုခုမ လက်ရာမြောက်သော ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦတရပ်မဟုတ်ချေ။ သို့သော် ရာဇဝင်အထိမ်းအမှတ်အား ဖြင့်ကား ဂရုပြုထိုက်ပေသည်။ နောင်ကာလကြာမြင့်သောအခါ မြန်မာ့ဇာတိမာန်ကိုတက်ကြွစေမည့် ရာဇဝင် အဆောက်အဦအနည်းငယ် အနက်တခုအပါအဝင်တည်တံ့နေချေမည်။

အထက်ဖော်ပြပါအကြောင်းကြောင့် ဂွေးချောင်းခံတပ်ဟောင်းကြီးကိုယခုထက်ပိုမိုဖျက်စီးစေရန် အစိုးရက ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသင့်ကြောင်းကို ကုန်ကျမည်ခန့်မှန်းခြေစရိတ်ဖော်ပြ၍ ထောက်ခံခဲ့ပါသည်။ သို့သော် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာရေးကြပ်တည်းမှုနှင့် ကြိုတိုက်နေသဖြင့်၊ ဤကိစ္စကိုနောင်အခါမှ ထပ်စစ်ဦးစားရန် ရွှေ့ဆိုင်းထားပါသည်။

မြင်ကွန်း

ဂွေးချောင်းခံတပ်သို့ သွားရောက်ကြည့်ရှုရင်းပင် မြင်ကွန်းမြို့နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တဝိုက်မှ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦများနှင့် ကမ္ဘာကြီးကျောက်စာများကို ရှေးဟောင်းသုတေသနဝန်ထောက်က စူးစမ်းလေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုဒေသတွင်ပုဂံခေတ်အတွင်းဖြစ်သော သက္ကရာဇ် ၆၀၀ ခန့်ကဘုရားပုထိုးများနှင့်ဘုရားပျက်ဘုရားအဟောင်းတို့၏ ကုန်းမိုးမို့ များအမြောက်အမြားယိုသဖြင့်၊ ဤဌာနမှနောင်အခါတွင်တူးဖော်ရှာဖွေရန်မှတ်သားထားပါသည်။ ယခု အကြိမ်တွင်မူ အချိန်အနည်းငယ်ရခိုက် ဘုရားဟောင်းဆယ်ဆူခန့်ကို ဓါတ်ပုံရိုက်ကူး၍ လေ့လာမှတ်သားခဲ့ပါသည်။

မြင်ကွန်းမှဘုရားများသည် များသောအားဖြင့် လိုဏ်ဂူကုလားကျောင်းခံ၍၊ ကွမ်းထောင်အတွင်းများဖြင့် တည် ဆောက်ထားပုံ၊ အတွင်းနံရံများထဲ၌ကြောင်လိမ်လေ့ကားများပါယိုပုံ၊ ဇာတိနိပါတ်ဆေးရေးရုပ်များဖြင့် ခြယ်လှယ် ပုံတို့မှာ ပုဂံမြို့နယ်တဝိုက်မှဘုရားများနှင့် လက်ရာချင်းထပ်တူထပ်မျှဖြစ်လေသည်။ ထိုဒေသတဝိုက်မှတွေ့ယိုရသော ကျောက်စာများသည်လည်း သက္ကရာဇ် ၅၉၀ မှ ၆၂၀ အထိ အထင်အရှား ကမ္ဘာကြီးမှတ်တမ်း ပါယိုသဖြင့်၊ မြင်ကွန်းမြို့သည်ပုဂံခေတ်နောက်ပိုင်းတွင် ပုဂံခေတ်ယဉ်ကျေးမှုအပြိုင်အဆိုင်ထွန်းကားခဲ့ကြောင်းကို ခိုင်လုံစွာသိယို ရပါသည်။ တွေ့ယိုခဲ့ရသောကျောက်စာများအနက် အချို့မှာ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှတ်တမ်းများတွင်ပါဝင်ပြီး ဖြစ်၍၊ အချို့ကိုတိုင်းရင်းကျောက်စာ စာစောင်တွင်တွေ့ယိုရသော်လည်း၊ ဤဌာနတွင်သီးသန့်မင်ကူးမှုများမယိုသေး သဖြင့် တချပ်စီကူးယူလာနိုင်ခဲ့သည်မှာ များစွာတန်ဖိုးယို သွပ်ပါသည်။ စာကြောင်းများဖုံးလွှမ်းအောင် နှစ်မြှုပ်နေ သောကျောက်စာတိုင်တို့ကို ဖော်ထုတ်စိုက်ထူခဲ့ခြင်း၊ ထုံးသုတ်လိမ်းကျံထားသော ကျောက်စာများကိုဆေးကြော ခြင်း၊ အမိုးအကာမယိုသော ကျောက်စာတိုင်များကို သင့်တော်ရာ ဘုရားတန်ဆောင်းထိုးသို့ ပြောင်းရွှေ့စိုက်ထူ ခြင်းတို့ကိုဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

မြို့ဟောင်း (စစ်တွေခရိုင်)

မြို့ဟောင်းမြို့၌ အနည်းငယ် ကြည့်ရှု လေ့လာခွင့် ရသည့် အခတာအတွင်း ညွှန်ကြားရေးဝန်သည် အစိုးရ ထိန်းသိမ်းသော အဆောက်အဦများအပြင် စိတ်ဝင်စားဘွယ်ရာ အခြားသော ရာဇဝင်ထင်ရှားသည့် အဆောက် အဦများနှင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ တူးဖော်ရှာဖွေသင့်သောဒေသများကို ကြည့်ရှုမှတ်သားခဲ့ပါသည်။ မြို့ဟောင်း မြို့တွင် ငဋကတ်တိုက်ပေါင်း ၄၀ ခု ယိုသည်ဟုအဆိုယိုရာ ယခုအခါ ပြုပျက်နေသည့်အုတ်တိုက်များနှင့် ကုန်းမိုးမို့ များကိုသာ တွေ့နိုင်၍၊ အရေအတွက် ၄၀ ခုကို မတွေ့မြင်ရတော့ချေ။ အချို့ ကုန်းဟောင်းများကို တူးဖော်ကြည့်ရှု သင့်၍၊ အချို့ပိဋကတ်တိုက်အပျက်များကို တင်နိုင်သမျှပြုပြင်ထားသင့်ပါသည်။ သိမ်တောင်ကြီးဘုရားကုန်းကဲ့သို့ ပြုပျက်နေသောဘုရားပုထိုးများစွာတို့ကို ရှေးဟောင်းရာဇဝင် သမိုင်းအကိုးအကားများဖြင့်ညွှန်ပြနိုင်ပေသေးသည်။ မြို့ဟောင်းမြို့နယ်၏ မြေပုံတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြကာ မှတ်သားထားသင့်ပါသည်။ မင်းမာကြီး လက်ထက်၌ တည် ထောင်ဖန်ဆင်းထားသော မြင်မိုနန်း နေရာဟောင်းကိုလည်း တိမ်မြုပ်မသွားစေရန် ကျနစွာ ပိုင်းခြား၍၊ အထိမ်း အမှတ်များ ပြုလုပ်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၏ လုပ်ငန်းများကို တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်နိုင် သည့်အခါ ရခိုင်တိုင်းနှင့်စစ်လျဉ်းသော သုတေသနလုပ်ငန်းများကို ဂရုတစိုက် ဖြည့်တင်းလုပ်ကိုင်ရန် ရည်ရွယ်ထား ပါသည်။

ပုဂံ

အစီရင်ခံသော နှစ်အတွင်း၌ ပုဂံမြို့နယ်တွင် ဤဌာနမှ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ ပြင်ဆင်မှု လုပ်ငန်းကို ယခင်နှစ်များထက် ပိုမိုလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက် သောကြောင့် အရာယိုများ မကြာခဏ ပုဂံသို့ နောက်ယိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းပေါများသော ပုဂံမြို့နယ်ဒေသတွင် ရှေးဟောင်း ဘုရား ဌပနာ ပေါ်တော်မူများတွေ့ ယိုသည့်အခါ မဆိုင်းမတွ ကြည့်ရှုထိန်းသိမ်းမှုကိုပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ယခုနှစ်အတွင်းတွင် ဥပါလိသိမ်အနီး၌ယိုသော ဘုရားပျက်တဆူပြုကရာတွင်ပေါ်ပေါက်လာသော အန္တဂုဗုဒ္ဓဝင်ကျောက်ချပ်တဆူ၊ ဗုဒ္ဓဝင်သရုပ်ဖော်ကြေးကြားဖူး နှစ်ဆူနှင့် အခြားရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို မပျောက်မပျက်သွားစေရန် အချိန်မီ ထိန်းသိမ်းကာ ပုဂံ ပြတိုက်သို့ ရွှေ့ ပြောင်းထားနိုင်ခဲ့လေသည်။ ယင်းပေါ်တော်မူ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများနှင့် စစ်လျဉ်းသော လေ့လာချက်ကို ဤအစီ ရင်ခံစာ အပိုင်း ၅ တွင် သုတေသနဆောင်းပါးတရပ်အဖြစ်ဖြင့် သီးခြားဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

အခန်း ၃

ရှေးဟောင်းကမ္ဘာကြီးစာပေ

အသစ်တွေ့ယိုသောကျောက်စာများ

အစီရင်ခံသော နှစ်အတွင်း၌ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှ ရှာဖွေတွေ့ယိုသော ကျောက်စာများမှာ နောက် ဆက်တွဲး စာရင်း (၁) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ခုနစ်ခုဖြစ်လေသည်။ ပုဂံမြို့နယ်အတွင်းတွေ့ယိုသောကျောက် စာများအနက် ကျောက်ချပ်သုံးချပ်ကို ပြတိုက်သို့ ရွှေ့ပြောင်း စိုက်ထူထား၍၊ စကိုင်းမှ တွေ့ယိုသော ကျောက်စာ နှစ်ချပ်ကိုလည်း၊ စကိုင်းကျောက်စာရုံအမှတ် (၂) သို့ ရွှေ့ပြောင်းထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ ယင်းကျောက်စာများ သည် အားလုံး မြန်မာဘာသာဖြင့်သာ ရေးထိုးထား၍၊ သက္ကရာဇ် ၅၀၀ ခုမှ ၇၀၂ ခု အတွင်း ဖြစ်ကြလေသည်။ ကမ္ဘာကြီးမှတ်တမ်းတင်ထားသော အကြောင်းအရာတို့မှာ ဘုရား၊ ကျောင်းကန်တွင် လယ်မြေ ယာမြေနှင့် ကျွန်သီး တော်စသည်တို့ကို လှူဒါန်းခြင်းဖြစ်၍၊ ရှေးဟောင်းဝေါဟာရ ထူးခြားချက်များမတွေ့ရချေ။

ပုဂံမြို့ ထီးလိုမင်းလိုဘုရား၏ အရှေ့တောင်ဘက် ဝတ္ထုနတော ခေါ် နဘဲတောဘုရားစု တည်ယိုသော ယာ အတွင်းမှ မျက်နှာဘက်တွင် စာကြောင်းရေ ၄၆ ကြောင်း ပါယိုသော ကျောက်စာ တချပ် တွေ့ယို၏။ ယင်း ကျောက်စာမှာ ၁၉၂၇ ခုနှစ်က ပဌမအကြိမ် တွေ့ယိုကြောင်း မှတ်တမ်း၌ တွေ့ရလေသည်။ သို့သော် စာကြောင်း များ မှေးမှိန်နေ၍၊ ဖတ်မရဟု လျစ်လျူရှုထားပုံရသည်။ ထိုကျောက်စာကို ပုဂံပြတိုက်သို့ ရွှေ့ပြောင်း စိုက် ထူ ထား

ကာ မင်ကူးမှု အသစ် ကျနစွာ ကူးယူပြီးလျှင် ဤဌာနမှ ကြိုးစားဖတ်ရှုလေရာ အလှူရှင် အမည်မှတစ်ပါး၊ ကောင်းမှုပြုသော သာသနာသက္ကရာဇ်၊ လှူဒါန်းသည့်ဝတ္ထုအဆောက်အဦနှင့် ကျွန်သီးတော်များ စာရင်းကို ဖတ်နိုင်ပါသည်။ ယင်းကျောက်စာ၏ ပဌမစာကြောင်း သုံးကြောင်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း လာယှိလေသည်။

- ၁။ ဂြီ၊ဝ။ပုဗ္ဗာသ္မိုင် သာသနာအနှစ် တထောင် ခြောက်ရွာငါဆယ်။
- ၂။ သောနှစ်လောန် _____ နှိုက် _____
- ၃။ တနာသုံပါ ယုံကြည်စွာရယ်—ပုရှာကိုပ် _____

ထိုစာသုံးကြောင်းကို လေ့လာသော် သာသနာတော်သက္ကရာဇ် ၁၆၅၀ ဟု ရေးထိုးထားသဖြင့် မြစေတီကျောက်စာကို ရေးထိုးသော နှစ်ထက် ၆ နှစ် ၇ နှစ် စောကြောင်းမှာ ထင်ရှားတိ၏။ ကျောက်စာကို ပြုဖြင့် အစချီခြင်းနှင့် သတ်ပုံသတ်ညွှန်းကိုထောက်ရှု၍လည်း မြစေတီကျောက်စာအရေးသားနှင့် နှိုစပ်ကြောင်း သိသာပါသည်။ ဂုဗ္ဘရာများနှင့်ပိဋကတ်သုံးပုံ လှူကြောင်းပါရှိ၍ ကျွန်သီးတော်စာရင်းရှည်လျားစွာ ရေးသားထားခြင်းဖြင့် မျက်နှာဘက်တွင်ကမ္ဘည်းစာကြောင်း ၄၆ ကြောင်းပြည့်နေချေသည်။ ကျောက်တွင်ပါရှိသော စာကြောင်းများမှာ လွန်စွာပျက်စီးနေသဖြင့် လုံးဝဖတ်ရှု၍ မရတော့ချေ။ ဤကျောက်စာ၌ထူးခြားသောအကြောင်းအရာများမတွေ့ရသော်လည်း၊ ပုဂံခေတ်ဦးတွင်ရေးထိုးထားခဲ့သော မူလကျောက်စာတချပ်အနေဖြင့် တန်ဖိုးယှိလေသည်။

ပုဂံမြို့၊ ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်း၌ယှိသောကျောက်စာတိုင်အတွက် အုတ်ဂူပြုလုပ်ပေးရန်မြေတူးရာတွင် နှစ်မြှပ်နေသောကျောက်စာတချပ်ပေါ်ထွက်လာပါသည်။ စာအရေးအကြောင်းများမှာ လွန်စွာပျက်စီး ပြုန်းတီးနေသဖြင့် လုံးဝဖတ်မရတော့ချေ။ ယင်းကျောက်စာတိုင်ကို ပုဂံပြတိုက်သို့ရှေ့ပြောင်းထားပါသည်။

ညောင်ဦးမြို့၏မြောက်ဘက်ကမ်း ကုလားကျောင်းရွာယိုသက်တော်ရဘုရားမြောက်ဘက်အနီး မန်ကျည်းပင်အောက်မှလည်း ကျောက်စာအသစ်တချပ်ကိုစုံစမ်းသိရှိရသဖြင့် မင်ကူးမှုကူးယူခဲ့ပါသည်။ ယင်းကျောက်စာမင်ကူးမှုကိုစစ်ဆေးကြည့်ရှုရာ ရှေးဟောင်းကျောက်စာဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ရသော်လည်း အက္ခရာများမထင်ရှားတော့သဖြင့် မည်သည့်အကြောင်းရပ်ကိုမော်ကွန်းတင်ထားသည်ဟုမသိရချေ။

ကျောက်စာမင်ကူးနှင့်အက္ခရာပြန်များ

ဤဌာနမှ အသစ်တွေ့ယှိသောကျောက်စာများအပြင် သုတေသနကြံ့ခိုင်အတွက် လိုအပ်သောကျောက်စာများကို၎င်း၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ ရန်အတွက် လိုအပ်သော ကျောက်စာများကို၎င်း မင်ကူးမှုများ ကူးယူကာ၊ သေချာစွာ အက္ခရာပြန်များရေးသားထားပါသည်။ မင်ကူးမှုအသစ်ကူးယူပြီးသောကျောက်စာချပ်ရေမှာ ၁၂၀ ကျော်ပါသည်။ အက္ခရာပြန်ထားသောကျောက်စာများမှာ ယခုနှစ်အသစ်တွေ့သောကျောက်စာများ၊ မြင်ကွန်းမှလေးမျက်နှာဘုရားကျောက်စာ၊ အနာတပိန်သဌေးကျောက်စာ၊ ငါကြိုလှောက်သင် ငါချွန်ကျောက်စာ၊ မေမိကျောင်း ကျောက်စာအကြီးနှင့်အငယ်၊ မဟာအနာတပိန်သဌေးကျောက်စာ၊ သိမ်ဘုရားကျောက်စာ၊ လေးဆူစံရာဘုရားကျောက်စာနှင့် မန္တလေးမှနန်းတွင်း ကျောက်စာရုံငယ်အတွင်းယှိ ကျောက်စာအမှတ် ၄၃၄ မှ ၅၉၄ အထိဖြစ်ပါသည်။ မကြာမီကျနစွာ တည်းဖြတ်သုတ်သင်ထားသော ကျောက်စာများကို ခေတ်အပိုင်းအခြားအလိုက်၊ သို့မဟုတ်ဒေသအလိုက် စုပေါင်း၍ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ ရန်စီစဉ်လျက်ရှိပါသည်။

အခြားကမ္ဘည်းစာပေများ

အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ မွန်စာပါသောအုတ်ခွက်ငါးဆူနှင့် ပါဠိစာပါသောအုတ်ခွက်နှစ်ဆူကို စုဆောင်းရယူသဖြင့် ဤဌာန၌မှတ်တမ်းတင်ထားသောအုတ်ခွက်စာများနှင့်အတူ ပူးတွဲရေးမှတ်သားယှိပါသည်။ ယင်းအုတ်ခွက်စာအားလုံးမှာ ကုသိုလ်ရှင်တို့၏အမည်နှင့် ဘွဲ့အသီးသီးဖြစ်ကြလေရာ ထူးခြားချက်တစုံတရာ မတွေ့ရချေ။ သမ္မုဒ္ဓေအုတ်ခွက်ကြီးနှစ်ဆူ၏ ကျောက်တင်၌ပါရှိသော ပါဠိစာသားများမှာမိတ္တူဖြစ်လျက် စာကြောင်းရေ အမြတ်အတောက်သာလျှင်ကွာခြားပါသည်။ အလားတူအုတ်ခွက်မျိုးကို ဤဌာနမှတွေ့ယှိဘူးသော်လည်း အုတ်ခွက်ငယ်များကဲ့သို့အရေအတွက်မြောက်မြားစွာမပေါ်ပေါက်ခဲ့ချေ။ ထို့ကြောင့်အုတ်ခွက်တဆူ၏နောက်ကျောမှ စာကြောင်းများကို အောက်တွင်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

- ၁။ သိရိတြိဘုဝနာ
- ၂။ ဒိကျုဗ္ဗရမ္မဒိ
- ၃။ သံပထိ အကာသိပု
- ၄။ ဒွ ပဋိမံ ဣမံ သံ
- ၅။ မေမိ ပတ္တိယာ
- ၆။ တိတြိ တြိ ဘုဝနာဒိ
- ၇။ တျဝရ မဗ္ဗရာဇာ ဒါန
- ၈။ ပထိ

ဤအုတ်ခွက်စာ၏ အက္ခရာအရေးအသားကို ထောက်၍၎င်း၊ အလှူရှင်၏ ဘွဲ့အမည်ကိုထောက်၍၎င်း အလောင်းစည်သူမင်း၏ကောင်းမှုဖြစ်ကြောင်း သိသာပါသည်။ အုတ်ခွက်၏မျက်နှာဘက်တွင် ရုပ်ပွားတော်များကိုသာတွေ့ရ၍၊ အောက်ခြေ၌ နာဂရီအက္ခရာဖြင့် စာကြောင်းများအလျဉ်း မပါရှိသဖြင့်လည်း အနော်ရထာမင်းနှင့် ကျန်စစ်သားမင်းတို့၏လက်ထက်၌ ပြုလုပ်လှူဒါန်းသောအုတ်ခွက်များနှင့် ခွဲခြားသိသာနိုင်လေသည်။

ပုဂံမှပေါ်တော်မူကြေးကြာဖူးများနှင့်အတူတွေ့ယှိရသောအုတ်ခွက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဤအစီရင်ခံစာအပိုင်း၅ သုတေသနမှတ်တမ်း၌ဖော်ပြထားပါသည်။

ပုဂံမြို့ယှိအာနန္ဒာဘုရား၊ မင်္ဂလာစေတီ၊ ဓမ္မရာဇိကနှင့်ဖက်လိပ်ဘုရားတို့မှ ဇာတ်စဉ်ကွင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ စာစောင်တအုပ်သီးခြားပြုစုထုတ်ဝေ ရန်စီစဉ်လျက်ရှိသဖြင့် အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ အဆိုပါစဉ်ကွင်းစဉ်ချပ်များမှကမ္ဘည်းစာတမ်းများကို ခါတ်ပုံများ၊ သို့မဟုတ်မင်ကူးမှုများကိုလေ့လာကာ ဖတ်ရှုမှတ်သားခြင်း ပြုလုပ်ထားပါသည်။

၎င်းအပြင်ပုထိုးသားများ၊ နဂါးရုံ၊ အလိုပြည့်ဂူ စသော ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦများ အတွင်းယှိ မွန်ဘာသာဖြင့်ရေးသားထားသော နံရံမင်စာများကိုလည်း ထင်ရှားပေါ်လွင်သေးသမျှကို ဂရုတစိုက်ဖတ်ရှုရေးမှတ်ထားပါသည်။ ယင်းမွန်စာများ၏အက္ခရာပြန်ဘာသာပြန်တို့ကို ဤအစီရင်ခံစာတွင်ရှည်လျားစွာ ဖော်ပြရန်မဖြစ်နိုင်ပါ၍၊ သီးခြားစာစောင်တွင်ထည့်သွင်းပုံနှိပ်ရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

အခန်း ၄

ပြတိုက်နှင့်ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ

ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၏လုပ်ငန်းများကိုကျယ်ပြန့်စွာ တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ရန် ရည်မှန်းထားသော်လည်း အစီရင်ခံ သည့်နှစ်တိုင်အောင် လိုအပ်သောအမှုထမ်းအရာထမ်းများ ပြည့်စုံစွာ မခန့်အပ်ရသေးသဖြင့် ပြတိုက်လုပ်ငန်းမှာ ယမန်နှစ်က အစီရင်ခံထားသည့်အခြေအနေထက် ထူးခြားချက်မယှိသေးချေ။ စင်စစ်မှာမူ ယခုစစ်ပြီးခေတ်၌ ဤဌာနမှ ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်သည့်ပြတိုက်မှာ ပုဂံပြတိုက်တခုတည်းသာလျှင် ယှိသေးဟုဆိုရချေမည်။ ယင်းပုဂံပြတိုက်ကိုပင်လျှင် စံနစ်တကျတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရန် ဆောင်ရွက်ခွင့်မရနိုင်သေးချေ။ စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့ယှိ နန်းရာကုန်းပြတိုက်၊ မှော်ဇာမြို့၊ ကျောက်ကာသိမ်ပြတိုက်နှင့် သရက်တောပြတိုက်တို့မှာ ဒေသအလိုက် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ ထိန်းသိမ်းရာ အဆောက်အဦ ငယ်များသာလျှင် ဖြစ်ချေသည်။ Field Museums ခေါ် ယင်းယာယီအဆောက်အဦငယ်များကို ခိုင်လုံသောအဆောက်အဦများဆောက်လုပ်၍၊ ပြတိုက်အစစ်အမှန်များ၏ အင်္ဂါရပ်များနှင့်ညီညွတ်စေရန် ခင်းကျင်းပြသရန်မှာလိုအပ်သော အသုံးစရိတ်များ နိုင်ငံတော်အစိုးရက ခွင့်ပြုကုန်နိုင်သည့်အချက်ပေါ်တွင်တည်လေသည်။

အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ ပုဂံပြတိုက်အဆောက်အဦကိုမွမ်းမံပြင်ဆင်၍ မြို့ဟောင်းနန်းရာကုန်းတွင်ယာယီအဆောက်အဦသစ်တခု ဆောက်လုပ်ထားပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ ရှေ့ပိုင်း၌ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ပုဂံပြတိုက်တွင်ကျောက်စာရုံပြင်ကာ ကျောက်စာသစ်များ စိုက်ထူထားခြင်း၊ ပုဂံမြို့နယ်အတွင်း၌ ကျောက်စာဂူအသစ်များပြုလုပ်ခြင်းတို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်ပြီးစီးပါသည်။

ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများစုဆောင်းခြင်း

ယခုနှစ်အတွင်းတွင် ပုဂံပြတိုက်သို့ အသစ်တွေ့ယှိသောကျောက်စာတိုင်များနှင့် အပိုင်းအစ စုစုပေါင်း ၆ ခုကိုရွှေ့ပြောင်း ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ ရှေးဟောင်းရုပ်ကြွရုပ်တုနှင့် ပန်ပုများ ၂၆ ခု စုဆောင်းရယူပါသဖြင့် စာရင်းတင်သွင်းကာ ပုဂံပြတိုက်အတွင်း၌ပင်ထားယှိပါသည်။ ယင်းရှေးဟောင်းပစ္စည်းများအနက်တွင် ဥပုလိသိမ်အနီး ဘုရားဟောင်းမှတွေ့ယှိသော ဗုဒ္ဓဝင် ကြေးကြာဖူးနှစ်ဆူ၊ ဗုဒ္ဓဝင်အန္တဂူကျောက်ချပ်နှင့် အုတ်ခွက်တို့လည်း ပါဝင်လေရာ၊ ပုဂံမြို့နယ်မှတွေ့ယှိသော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများဖြစ်သည့်အလျောက် ထိုနယ်သူနယ်သားများနှင့် ဘုရားဖူးအများအပြားကြည်ညိုနိုင်ရန် မှန်ဘီရိအသစ်ပြုလုပ်၍ ခင်းကျင်းပြသထားပါသည်။ ရွှေဆံတော်ဘုရားမှစဉ်ရေသုတ်လိမ်းခြင်းမပြုသည့် ဇာတ်နိပါတ်တော် ရုပ်ကြွအုတ်ချပ်တခုကိုလည်း စုဆောင်း ရယူထားပါသည်။ မြင်းပုဂံရွာ မြစေတီဘုရားအနောက်ဘက်၊ ပေတရာလမ်းမှ လေးမီလုံခန့်အကွာ၌ တည်ယှိသောကုန်းဟောင်းတခုတွင် ဤဌာနက ကြေးရုပ်တုလေးဆူကိုတွေ့ယှိသဖြင့် ပုဂံပြတိုက်သို့ရွှေ့ပြောင်း သိမ်းဆည်းထားပါသည်။ ၎င်းအနက်ကြေးရုပ်တုဆူသည် မကိဉ်တန်းဆာများအစုံအလင်ပါသော မေမိသတ်ရုပ်တုတော်ဖြစ်၍ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းများစွာက ရွှေဆံတော်ဘုရားမှတွေ့ယှိသော ပျူစာတကြောင်းပါသည့် မေမိသတ်ရုပ်နှင့်သဏ္ဌာန်တူလေသည်။ အသွင်အပြင်ထင်ရှားစွာမယှိတော့ချေ။ သို့သော် ရွှေဆံတော်မှရုပ်တုနှင့် တခေတ်တည်းဖြစ်ကြောင်းကိုကား သိသာနိုင်ပေသည်။

ပုဂံနှင့်ညောင်ဦးကြား၊ တောင်ဘိရွာလမ်းခွေး၏ မြောက်ဘက်ဘုရားကုန်းတခုမှ သမ္မုဒ္ဓေအုတ်ခွက်ကြီးနှစ်ဆူကိုတွေ့ယှိ၍၊ စုဆောင်းသိမ်းဆည်းထားပါသည်။ ယင်းအုတ်ခွက်များတွင် ကျောက်တင်၌ ပါဠိစာကြောင်းများဖြင့် အလှူရှင်အမည်ကိုရေးထိုးပါရှိလေသည်။

ပုဂံနယ်တဝိုက်တွင် အရပ်သူအရပ်သားများ တွေ့ယှိသိမ်းဆည်းထားသော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို အစိုးရဌာနနှင့်မသက်ဆိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် နိုင်ငံခြားသားများထံသို့ ရောင်းချလေ့ရှိပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်း

ဖြင့် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနအတွက်၎င်း၊ နိုင်ငံတော်ပြတိုက်အတွက်၎င်း၊ အကျိုးယူဝတ်စေပါသည်။ အစိုးရက တန်ဖိုးပေးဝယ်လျှင်စေ့နှိမ်မည်။ သို့မဟုတ် အခမဲ့သိမ်းယူမည်ဟု လူအများကထင်မြင်ယူဆကာ မိမိတို့အတွက် စုဆောင်းထားသော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို သိပ္ပံနည်းကျပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဟောင်းသုတေသနကိစ္စ အတွက် အကျိုးသက်ရောက်စေမည့်ပစ္စည်းများကို ဤဌာနမှထိုက်သင့်သောတန်ဖိုးပေး၍ ဝယ်ယူစုဆောင်း ခဲ့ပါသည်။

ယခုနှစ်အတွင်း ထိုသို့ဝယ်ယူစုဆောင်းရရှိသည့်မှာ ကြေးရုပ်တု ၂ ဆူ၊ အုတ်ခွက်ဘုရား ပုံသွင်းသည့် ကြေးဖြင့်ပြီးသော ပုံစံတခုနှင့် မွန်စာပါသော အုတ်ခွက်ငါးခုဖြစ်၏။ ကြေးပုံစံတွင် အက္ခရာစာသား မပါသော် လည်း ဤဌာန၌ တခုသာယိုသေးသဖြင့် စုဆောင်းထိုက်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းဘရင်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကြေးပုံစံကို မူလတွေ့ရှိသောနေရာမှာ မြင်းပုဂံရွာကျဆင်းဘုရား၏ အရှေ့ဘက်ယာအတွင်း၌ ဖြစ်လေသည်။

စိတ်ဝင်စားဘွယ်အဖြစ်ဆုံးမှာ ကြေးဖြင့်ပြီးသော မိဿနိုးနတ်ရုပ်နှစ်ရုပ်ဖြစ်လေသည်။ ပဌမကြေးရုပ်မှာ ကြာပလွင်ထက်ဝယ် မတ်ရပ်တည်နေသော လက်လေးဘက်ပါသည့် မိဿနိုးနတ်ရုပ်ပုံဖြစ်၏။ အမြင့်လေးလက်မ ယ့်၍ မကိုင်းနှင့်ကိုယ်ဝတ်တန်းဆာများ အပြည့်အစုံပါ၏။ လက်ျာနောက်ပိုင်းလက်တွင် ခရုသင်းကိုဝိုင်း၊ လက်ဝဲ နောက်ပိုင်းလက်တွင် စကြာကိုဝိုင်း ကိုင်ဆောင်ထားသည်။ ရှေ့ပိုင်းလက်ျာလက်သည် ဆုပေးဟန်အနေအထားဖြင့် တည်ရှိ၍ ရှေ့ပိုင်းလက်ဝဲလက်မှာ ကျိုးပဲ့ပြီး လက်မောင်းသာ ပါရှိသဖြင့် မည်သည့်ဟန် အနေအထား ဖြစ်သည်ကို မသိရချေ။ ၎င်းကြေးရုပ်တို့ကို မြင်းပုဂံရွာကျဆင်းဘုရားအနီး ယာအတွင်းမှ ၁၉၅၄ ခု၊ ဇွန်လ လောက်တွင် ယာလုပ်သူ မောင်ဘိုးချစ်ကတွေ့ရှိသည်ဟုဆို၏။ ဒုတိယကြေးရုပ်မှာ မြင်းပုဂံမှ မောင်ထွန်းမြိုင် ထံမှရသော လက်နှစ်ဘက်သာပါသည့် မတ်ရပ်ရုပ်တုဖြစ်၏။ ပလ္လင်အပါအဝင် ငါးလက်မခွဲမျှရှိ၍ ရုပ်တုမှာ ပြားချပ်ချပ် သဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်။ ဆံပင်ကို ဦးခေါင်းတွင်ထိုးပြီးလျှင် ပခုံးနှစ်ဘက်သို့ ဖုံးလွှားချထားသည်။ လက်နှစ်ဘက်သာ ပါသော်လည်း လက်ျာဘက်တွင် ခရုသင်းဝယ်ဝယ်ကို ပခုံးထက်သို့ပင့်၍ ကိုင်ထားပြီးလျှင် လက်ဝဲဘက်တွင် ဂဒါခေါ်တင်းဘုတ်ကို ထောက်ကိုင်ထားသည်ကိုဆင်ခြင်၍ မိဿနိုးနတ်ရုပ်ပုံဖြစ်သည်ဟု ခန့်မှန်းရ၏။ ဤသို့ဝယ်ယူစုဆောင်းရရှိသော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကိုကား ညွှန်ကြားရေးဝန်ကြီးရုံး၌ပင် ယာယီ အစီအစဉ်အားဖြင့်သိမ်းဆည်းထားပါသည်။ ယင်းရှေးဟောင်းပစ္စည်းများသည် ပုဂံခေတ်သာသနာတော်သမိုင်းကို စူးစမ်းလေ့လာရာ၌သာမကအထောက်အထားပြုရန် လွန်စွာအထူးထိုက်တန်လှပေသတည်း။

အခြားဌာနသို့ကူးပြောင်းခြင်း

အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ မန္တလေးမြို့တွင် နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်နှင့်ပြတိုက်ရှိလှစ်ရာ ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနမှ သစ်သားပန်ပုများ၊ ကျောက်စာမင်္ဂလာများနှင့်ခါတ်ပုံများကို အဆိုပါပြတိုက်၌ပြသရန် ငှားရမ်း လိုက်၍ကူးပြောင်းကျင်းစီစဉ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့ ယဉ်ကျေးမှုမိမိမာန်တွင် ဖွင့်လှစ်သောပြတိုက်နှင့် စာကြည့် တိုက်မှူးသင်တန်းတွင်လည်း ဤဌာနမှ ညွှန်ကြားရေးဝန်ကိုယ်တိုင် ရှေးဟောင်းသုတေသနဆိုင်ရာ ဘာသာရပ် များကို အပြည့်အစုံ သင်ကြားပြသပေးပါသည်။

အခန်း ၅

သုတေသနမှတ်စုများ

(၁) တနင်္သာရီမှ ရွှေပေလွှာများနှင့် ခေါင်းလောင်းစာ

လွန်ခဲ့သော ၁၉၅၃-၅၄ ခု၊ ဘဏ္ဍာတော်နှစ်အတွက် နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာတွင် စူးစမ်းရှာဖွေမှုလုပ်ငန်း များဖော်ပြသော အခန်း ၂ တွင် တနင်္သာရီမြို့၏တောင်ဘက်၌တည်ရှိသည့် စေတီပုထိုးတဆူမှ ရွှေပေစာနှင့် ခေါင်းလောင်းစာများပါဝင်သော ရှေးဟောင်းသာသနိက ပေါ်တော်မူပစ္စည်းများကို အရပ်သားအချို့က တူးဖော် တွေ့ရှိကြောင်း ရေးသားမှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ယင်းရွှေပေစာများသည် ခမာဘာသာအရေးအသားများ ဖြစ်သည့်အလျောက် ရှေးဟောင်း ခမာစာပေများတတ်ကျွမ်းသော ပြင်သစ်ပါရဂူ M. George Coedès ထံသို့ ခေါ်ပုံများပေးပို့ကာ အကူအညီတောင်းခဲ့ပါသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်က ရွှေပေစာလေးချပ်နှင့် ခေါင်းလောင်းစာကို ဖတ်ရှု၍ ရောမအက္ခရာဖြင့် လုံးစေ့ပါ၍စေ့ ပြန်လည်ရေးသားပေးပို့လိုက်ပါသည်။ ခက်ဆစ်အဓိပ္ပာယ်များကိုလည်း ထိုပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကဖော်ပြလိုက်သဖြင့် အောက်တွင် မြန်မာအက္ခရာ အရေးအသားဖြင့်မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ မူလအရေးအသားများနှင့် တိုက်ဆိုင်လေ့လာနိုင်ရန် ခေါ်ပုံများကိုလည်း ဤအစီရင်ခံစာနောက်ပိုင်းတွင် အစဉ် အတိုင်း ထည့်သွင်းလိုက်ပါသည်။

ရွှေပေလွှာ (၁)

- (၁) ရတမဏိ ၁၄ [၀၇] စက ကံနက္ခတြ-သဒ္ဓိကေတ် ပုဗ္ဗ
- (၂) အာဒိတျဝါရ [မာန်ပန်ဒ] လံပြး ရာဇဩကာရသံတစ်ပိ
- (၃) ဩဂြးဝရ ပြု[သိဒ္ဓိ] မေမနာဝ မော အင်္ဂါ အဂြ
- (၄) ရာဇဩဒိ နာမကရဩယံ။
ကံနက္ခတြ = ကြက်နှစ်။

ဇင်းမေတ္တ

- ကေတ် = လဆန်း။
- မာန်ပန်ဒလ် = အမိန့်ယို၏။
- မေမ = မိန်းမ။
- ဩယံ = ပေးသည်။

ရွှေပေလွှာ (၂)

- (၁) [ရ]ဘ မဏိ ၁၃၀၄ စက မဒိယနက္ခတြဒေဝီဒျောဝ် အင်္ဂါရဗာရ ရာဇာမ ဟူတ္တိမာ[န်]
- (၂) [ပန်ဒ]လ် ပြး ရာဇဩကာရ သံတစ်မြးရာမာဒိပတိ ဖြိဗြိ နြ ပရမ စကြ မေတ္တိ ရာဇာဒိ
- (၃) [ရာဇာ] ရမေတ္တရ ဓမ္မိ [ရာဇ] တေဇောဇယ ဗမ္မိ ဒေဗာတိဒေဗတြိဘုဗဏာဝ်ပေရ
- (၄) [ပ] ရမ ဗဒိတြမြး ဗရပြ သိဒ္ဓိ၊ ခုန် ဖြိသု ဒန္တိ နရဇာဒိရာဇာနာမကရဩယံ

- မြး = မြင့်မြတ်သော။
- နဒိယံ နက္ခတြ = မြင်းနှစ်။
- ရေဝ် = လဆုတ်။
- မာန်ပန်ဒလ် = အမိန့်ယိုသည်။
- ဩယံ = ပေးသည်။

ရွှေပေလွှာ (၃)

- (၁) သန္တ မဏိ ၁၃၀၈ စကစနက္ခတြ အာသာဒန္တဒေဝီရောဝ် စန္ဒဗာရအစ္စ
- (၂)သန္တ ဟူတ္တိမာန် ဗုဒ္ဓတိကာသံတစ်မြး ဂရုရာမာဒိ
- (၃) ပတိ ဖြိဗြိ နြ ပရမ စကြ ဗတ္တိရာဇောပဇ္ဈာယ သဗ်ရာဇသဗ်
- (၄) ပဒိဏာယက တိလကရတူ မဟာသ္မာမိဗြိပရကြမေဟဟု နမြးသဗ်
- (၅)ဖေါင်နုဗုန် ဖြိသုဒဿနရာဇာဒိရာဇမာန်သုစရိစသန္တ
- (၆) အနုမောဒနာတ္ထာယမြး ဗရပြိဒိဗြိ မဟာထေရသုဒဿဒေဗာ
- (၇) စာယျံ နာမကရဩယံ

- စနက္ခတြ = ခွေးနှစ်။
- ရောဝ် = လဆုတ်။
- မာန် = ယိုခွဲ၏။
- ဖေါင်နု = အားလုံးနှင့်။
- တ္ထာယံ = ပေးအပ်သည်၊ ဆောင်နှင်းသည်၊ လှူဒါန်းသည်။
- ဩယံ = ပေးသည်။

ရွှေပေလွှာ (၄)

- (၁) ရတမဏိ ၁၃၀၅ စကမာမေ (နက္ခတြ) ... ကေတ်ပါလဂဏ
- (၂) အာဒိတျဝါရ မာန်ပန္နုလ်မြး ရာဇဩကာ [ရ] သံတစ်မြးရာမာဒိပတိဗြိ
- (၃) ဖြိဗြိ ပရမ [စ] ကြ ဗတ္တိရာဇာဒိရာဇရာမေ (ဗရ) ရာဇာဒိ (ရာဇ) တေဇောဇယ
- (၄) ဗမ္မိ ဒေဗာတိ ဒေဗတြိဘုဗဏာဒိပေ [ရ] ပဒိ [တြ] .. မြး ဗရပြသိဒ္ဓိ
- (၅) ခုန်ဖြိ အဂြရာဇ နာမကရဩယံ

- မာမေနက္ခတြ = ဆိတ်နှစ်။
- ကေတ် = လဆန်း။
- မာန်ပန္နုလ် = အမိန့်ယိုသည်။
- ဩယံ = ပေးသည်။

ခေါင်းလောင်းအကွဲပေါ်ရှိ စာသားများသည် ခမာအက္ခရာဖြင့် ရေးသားအပ်သော ယိုးဒယားဘာသာ ကမ္ပည်း စာတမ်းဖြစ်၏။ ထိုခေါင်းလောင်းကို သွန်းသော ခုနှစ် သက္ကရာဇ်သည် ထိုခေါင်းလောင်းပေါ်၌ စာတမ်း ထိုးလျက်လာရှိ၏။

- (၁) ဗုဒ္ဓသက္ကရာဇတံ ၂၂....
- (၂) မြး ဝါသတံ ဣာရဂင်နဝန် ၅—၁
- (၃) ပီဝေါက်အဋ္ဌသက်ဝဲသဗ္ဗ—မြးသာ
- (၄) သာနာ သာထွန် ၅ (၀) ၀၀ မြဝသာ
- (၅) မြး ဂြုဓမ္မ သေနာဝင်သမြရာဇ....
- (၆) လ္လခေါလုဩပ.....

ဗုဒ္ဓသက္ကရာဇ် သာသနာနှစ် ၂၂ (၅၉) နှစ်၊ ဆယ်နှစ်ပတ်၏ ရှစ်နှစ်မြောက်တွင် မျောက်အမည်ရသော နှစ်၏ (ဆယ်လမှ ၁၂ လ မြောက်ယည်း ဖြစ်နိုင်သော) ပဌမလ၏ လပြည့်ကျော် ၄ ရက်ကြာသပတေးနေ့တွင် သာသနာ ငါးထောင် တည်စီရင်သောငှါ ဤခေါင်းလောင်းကို သွန်းလုပ်အပ်ပါသည်။ မြီးပြုမေ့သောနာဝင်သ သည်နိဗ္ဗာန်ကိုရမှု ဆုတောင်းပါသည်။

ထိုရှေးဟောင်းစာပေပါရဂူကြီး၏ ဖတ်ရှုပေးချက်အရ ရှေ့ပေလွှာလေးချပ်ယို စာသားများသည်သာသနိက စာသားများဖြစ်ကြ၏။ ခမာခမယ်စာ ကမ္ဘောဒီးယားစာဖြစ်၏။ ထိုရှေ့ပေလွှာတို့သည်ကမ္ဘောဒီးယားပြည်ရှင်ဘုရင် တပါး၏ လောကဓံကိုဖော်ပြကာ မော်ကွန်းတင်ထား၏။ ရှေ့ပေလွှာများ၏စာသားများအကြား ခုနစ်သက္ကရာဇ် တို့သည်လာယိုရာ ၁၃၀၄မှ ၁၃၀၈ ဟု ဂဏန်းထိုးထား၏။ အသုံးပြုထားသော သက္ကရာဇ်သည် သက သက္ကရာဇ်ဖြစ်သော ထိုနှစ်တို့သည် ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၄၆၂ ခုနှစ်မှ ၁၄၆၆ ခုနှစ်အထိ ဖြစ်၏ဟုဆိုနိုင်၏။ ခုနစ် သက္ကရာဇ်အားဖြင့် မသေချာလှသော ကမ္ဘောဒီးယားရာဇဝင်လာ ခေတ်ဘခေတ်နှင့် ထိုနှစ် အပိုင်းအခြားသည် ကိုက်ညီ၍ နေ၏။ အန့်ကော် (Angkor) တွင် နန်းစိုက်သော ဘုရင်ပုညရတ် (Ponhea Yat) သည် ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၄၃၄ ခုနှစ်လောက်တွင် အန့်ကော်မှထွက်ခွာသွား၏။ ဖနောပင် (Phnom Penh) ၌ မြို့သစ်နန်းသစ်တည်တော် မူ၏။ ထိုဘုရင်ပုညရတ် နတ်ရွာခံလျှင် သားတော်နရရာဇာ (Naray Raja) သည် နန်းတက်၏။ သို့ရာတွင် ထို နရရာဇာမင်းသည် သက်တော်မရှည်၊ မကြာမီပင်နတ်ရွာစံတော်မူပြန်၏။ ထိုနရရာဇာမင်းနတ်ရွာစံလျှင် ဘုရင် ပုညရတ်၏ သားတော်အငယ်နှစ်ပါးတို့နှင့် တူတယောက်တို့သည် အချင်းချင်းစစ်ဖြစ်ကြ၏။ ထိုအခြေအနေအရ အခွင့်အရေးကိုယူကာ ယိုးဒယားဘုရင်သည် ကမ္ဘောဒီးယား၏ကိစ္စ၌ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်၏။ ယင်းနန်းလှည့်သုံးဦး အနက် ဘုရင်ရာမာဒိပတိကို ယိုးဒယားဘုရင်သည်ယိုးဒယားပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်သွား၏။ တနင်္သာရီမြို့ကိုထိုစဉ်က ယိုးဒယားကပိုင်သည်ဖြစ်သော ဥဒိုတနင်္သာရီမြို့အနီးတောင်ကုန်းတခုဝယ်စေတီတဆူတွင်ဘုရင်ရာမာဒိပတိ၏နာမည် သည် ရှေးဟောင်းကမ္ဘာလုံးစာတမ်းများ၌ လာယိုရချေသည်။ ဤခန္ဓာပုဒ္ဓါများ၌ လာယိုသောခုနစ်သက္ကရာဇ် များသည် ထို့ကြောင့်လည်းလွန်စွာအရေးပါအရာရောက်ချေသည်။ ထိုသက္ကရာဇ်များထက်အနည်းငယ်နောက်ကျ၊ နှောင်းလွှာစာ ခုနစ်တပ်ထားသော ယိုးဒယားရာဇဝင်စာတမ်းများလာ သက္ကရာဇ်များကိုပြန်လည်စဉ်းစားပြင်ဆင်သို့ ကိစ္စသည် ဤရှေ့ပေလွှာလေးချပ်လာ၊ စာသားများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရတော့မည်အမှန်ပင်တည်း။

ခေါင်းလောင်းကွဲပေါ်၌ကား ခေါင်းလောင်းသွန်းသည့် သက္ကရာဇ်ကို ပဌမဂဏန်း ၂ နှစ်လုံးကိုသာ ဖတ်၍ရ၏။ ပြင်သစ်ပညာရှိ ဘွီကဗြိတ်ရှက်၌ သာသနာနှစ် ၂၂၅၉ နှစ်ဟု ဖတ်ရှုပေး၏။ ထိုညာယိုကြီးဖတ်ရှု ပေးသည့်အတိုင်း သာသနာနှစ် ၂၂၅၉ ဟု မှတ်ယူလျှင် ဤခေါင်းလောင်းနှစ်ပေါင်း ၂၄၀ (နှစ်ရာလေးဆယ်) ကြာချေပြီ။ အလောင်းမင်းတရား ကုန်းဘောင်ခင်းဆက်ကို မတည်ထောင်မီ ညောင်ချမ်းဆယ်ဆက်လက်ထက် ဒုတိယအကြိမ် အင်းဝကောင်းစားစဉ်ဖြစ်သော။ ခေါင်းလောင်းဇာယကာသည် ကြီးမားသောဆရာ ရာဇဂုရု ဘုန်းတော်ကြီးဟုယူဆရသော ဓမ္မခဿနာဝင်သဖြစ်၏။ သာသနာ့ဝန်ထမ်းရဟန်းတော်ဖြစ်၍ လည်းမိမိထမ်းဆောင် သောဗုဒ္ဓ၏သာသနာတော်ကို နှစ်ပေါင်းငါးထောင်အပြည့်ကြာရှည်စွာ တည်နေစေလို၏။ ခါနီးပြုရာဝယ် ပိဝဇ္ဇ နိဿိတဒါနကိုပြု၏။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုသာသျှင်ဆုတောင်း၏။

ယင်းရှေ့ပေလွှာနှင့် ခေါင်းလောင်းစာတို့သည် သုတေသနလိုက်စားသူတို့အတွက် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်အောင် လွန်စွာ တန်ဖိုးကြီးမားပါသည်။ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်းငါးရာ၊ နှစ်ပေါင်း (၂၅၀) နီးပါးဟုဆိုအပ်သော ပဌမ အင်းဝခေတ်နှင့် ဒုတိယအင်းဝခေတ်ခေါ် ညောင်းရမ်းခေတ်တို့တွင် ရေးသားထားအပ်သော ကမ္ဘောဒီးယား ခမာခမယ်စာ ခမာခမယ်အက္ခရာဖြင့် ရေးသားထားသောယိုးဒယားစာ လက်ရေးလက်သားတို့ကို ထိုရှေ့ပေနှင့် သွန်း သံခေါင်းလောင်းကွဲတို့၌ပြင်ရဖတ်ကြ၏။

အက္ခရာပုံရံများကိုသုတေသနလုပ်သူတို့သည် ခမာခမယ်သင်ပုဂ္ဂိုလ်များ ကိုထုတ်နုတ်ယူနိုင်၏။ ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် ယိုးဒယားတို့သည် ထိုခေတ်ကသာသနာနှစ်ကို၎င်း၊ သကသက္ကရာဇ်ကို၎င်း အသုံးပြုကြသည်ကိုတွေ့ရ၏။ ပါဠိကို အသုံးပြုသည်ထက် သင်္သကြိယ သင်္သတ သက္ကဋကသာသနာကို အသုံးပြုကြချေသည်။ သုတ်အတ္ထုဟု၎င်း၊ နက္ခတ္တဟု၎င်း၊ ဗသဒိဟု၎င်း စသည်ဖြင့် ရေးသားသုံးစွဲမည့်အစား ရာမမတ္တဟု၎င်း၊ နက္ခတ္တဟု၎င်း၊ ဗသဒိဟု၎င်း စသည်ဖြင့် ရေးသားသုံးစွဲထားလေသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်၏အမည် သံဃရာဇာ၏အမည်များကိုလည်း ပါဠိဘာသာဖြင့်လာယို သည်ထက် သင်္သကြိယ သင်္သတ သက္ကဋကသာသနာဖြင့် လာယိုသည်ကိုတွေ့ရ၏။ နှစ်၏အမည်များကို ပုဂံခေတ် ကျောက်စာများ၌စွယ်နှစ်၊ ဝိသာခါနှစ်စသည်ဖြင့် မြန်မာတို့ကရေးထိုးခဲ့ရာ ခမာခမယ်တို့က ကြက်နှစ်၊ မြင်းနှစ်၊ ခွေးနှစ်၊ ဆိတ်နှစ်စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ရေးသားကြကုန်သည်။

(၂) ပုဂံမှပေါ်တော်မူရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ

ဥပါလိသိမ်၏အရှောက် ဂိုက် ၂၀ ခန့်အကွာတွင်ဂူဘုရားဟုခေါ်သောကုလားကျောင်းခံဘုရားတဆူ တည် ယို၏။ ထိုဘုရားမှာ လှည်းဝင်ရိုးသံတည်ဟူသော သင်္ကေတသံပေါက်လျှင် အရေအတွက်ယိုသော ဘုရားပုထိုး များအနက်တဆူအပါအဝင်ဖြစ်လျက်၊ ပျက်စီးယိုယွင်းနေသောသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ဉာဏ်တော်သံတောင် ၁၅ တောင် မျှသာယိုမည်ဟု ခန့်မှန်းရသဖြင့် မည်သူမျှ ထူးထူးခြားခြားသတ်မှတ်ခြင်းမယ့်ခဲ့ချေ။ လွန်ခဲ့သောနှစ်အတွင်းက ယင်းဂူ ဘုရားသည် အထက်ပိုင်းနှင့်တောင်ဘက်နှံရံမှဖြိုကျသွားတော့၏။ ဘုရားပြုဘုရားပျက်များကို နေ့စဉ်တွေ့မြင်နေကြရ သော ညောင်ဦး ပုဂံနယ်သူ နယ်သားများသည် ယင်းဂူဘုရားငယ်ကလေး ပျက်သည်ထက် ပျက်သွားသည်ကို တွေ့ကြသော်လည်း အမှတ်မထင်ပင်နေလိုက်ကြ၏။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လကျမှပင် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှ အလုပ်သမားသုံးယောက်သည် လုပ်ငန်းနားစဉ်အတွင်း ထိုဂူဘုရားနားသို့ ချောက်သွား၍ အုတ်ကျိုးအုတ်ပုံများကို

ပြန်နံ့မသွားစေရန် တနေရာ၌စုပုံကြရာတွင် အုတ်ပုံကြားမှ ဌပနာများကိုတဖန်တင်ပြီးတွေ့ကြရလေသည်။ ဤသို့ ဘုရား၏အထက်ပိုင်းဌပနာတို့ကိုမှ ပြုကျ၍ ပေါ်ပေါက်တွေ့ယိုရသော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများမှာအောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်လေသည်။

- ၁။ ကြေးကြာဖူးကြီး (အမြင့် ၁၅ လက်မခွဲ)။
- ၂။ ကြေးကြာဖူးငယ် (အမြင့် ၈ လက်မခွဲ)။
- ၃။ ဗုဒ္ဓဝင်အန္တဂူကျောက်ချပ် (အမြင့် ၅ လက်မ)။
- ၄။ ဗုဒ္ဓဝင်အုတ်ခွက်နှင့် သဗ္ဗုဒ္ဓအုတ်ခွက်အပိုင်းအစများ။
- ၅။ ရုပ်ပွားတော်အုတ်ခွက်ငယ် ၇၀။
- ၆။ ရဟန္တာကျောက်ရုပ်တုတော်တဆူ။
- ၇။ သင်္ဃာသားပလ္လင်နှင့်တံကဲအကျိုးအပွဲတခု၊ နှင့်
- ၈။ သစ်သားရုပ်ပွားတော်အပိုင်းအစတဆူ။

ဤဌပနာပစ္စည်းများကိုပုဂံမြို့တိုက်တွင်ခင်းကျင်းပြသထားရာနေ့စဉ်နှင့်အမျှဘုရားဖူးများ စည်ကားလျက်ယိုပြီး လျှင်ဆွမ်းပန်းရေချမ်းကပ်သူများလည်းမရှားချေ။ အများပြည်သူတို့အတွက် ရှေးဟောင်းဌပနာများကိုဖူးမြော်ရသည့် အကျိုး ထူးပေါ်ပေါက်သည်နှင့်အမျှဌာနအသိုက်လည်း ပုဂံခေတ်သာသနာနှင့်စပ်လျဉ်းသောသုတေသနကိုတိုးတက် ဆည်းပူးရန် အချက်အကောင်း ကြုံကြိုက်ရပေသည်။ အကယ်စင်စစ် ယခုပေါ်ပေါက်သော ရှေးဟောင်းပစ္စည်း များမှာ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန အတွက်အသစ်အဆန်းများမဟုတ်ချေ။ အလားတူပစ္စည်းမျိုးတွေကို ပုဂံနယ် တဝိုက်မှပင် တွေ့ယိုဘူးခဲ့သည်ပင် ဖြစ်၏။ သို့သော်လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၀ ကျော် ၃၀ နှစ်က ကြေးကြာဖူး နှင့်ဗုဒ္ဓဝင် ကျောက်ချပ်များကို တသိတခြားစီတွေ့ရ၍ ၎င်း၊ မူလတွေ့ယိုသူများသည်မည်သည့်နေရာမှမည်သို့ပေါ် ပေါက်တွေ့ယိုသည်ကို၎င်း၊ တပ်အပ်သေချာစွာ မမှတ်မိကြသဖြင့်၊ ရာဇဝင်သာဓကအနေဖြင့်တန်ဖိုး အပြည့် အတင်းမယိုတော့ချေ။ ယခုပေါ်ပေါက်သော ဌပနာရှေးဟောင်းပစ္စည်းများမှာကား၊ တနေရာတည်းမှတစ်ခုတလေး တွေ့ယိုရ၍ ၎င်း၊ အလွန်တရာ လက်ရာပြောင်မြောက်၍ တင့်တယ်သပ္ပာယ်သော ရုပ်လုံးရုပ်ကြွများနှင့် ကမ္ဘာလုံး စာသားပါယိုသော အုတ်ခွက်များကို ထောက်ရှု၍ ၎င်း၊ ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးမှ သုံးသပ်ဝေဘန်ကာ သုတေသန စာတမ်း တစောင်တဖွဲ့ပင် ပြုစုနိုင်လောက်သော အမြင်အရာတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသိ၏။ သို့သော် ဤဆောင်းပါး ရှုသူများ စိတ်ဝင်စားဘွယ်သောအချက်များကို အကျဉ်းမျှထုတ်ဖော်တင်ပြပါသည်။

ဗုဒ္ဓဝင်ကြေးကြာဖူးကြီး

အထက်စာရင်းပါ ရှေးဟောင်းဌပနာ ပစ္စည်းများအနက် အမှတ်စဉ် (၁)မှ(၄)အထိ ပစ္စည်းများ သည် စိတ်ဝင်စားဘွယ်ဆုံးသောပစ္စည်းများပေတည်း။ ပုံ (၇) တွင် ဖော်ပြသော ကြေးကြာဖူးကြီးသည် အမြင့် ၁၅ လက်မခွဲယို၍ အောက်ခံခေါင်းလောင်းပုံကလပ်၏အခြေမှာ အချင်း ၅ လက်မခွဲယိုပေသည်။ ကြာဖတ် ရှစ် ဖတ်မှာ ဖြန့်၍ ပိတ်၍ ရရန်စိမ့်ထား၏။ ကြာဖူးကိုဖြန့်လိုက်သည့်အခါတွင် အလယ်မဏ္ဍိုင် (မန်တိုင်) ပေါ်၌ ကွမ်းထောင်စေတီတဆူစိုက်ထူထားသည်ကို ဖူးတွေ့နိုင်၏။ ဤကွမ်းထောင်သည်လည်း ဖြတ်ရတပ်ရ လွယ်အောင် စီစဉ်ထားယို၏။ သဏ္ဌာန်မှာပုဂံအာနန္ဒာဘုရား၏ ကွမ်းထောင်နှင့်အလားတူဖြစ်လေသည်။ ကွမ်းထောင်၏အခြေ ၌ကား၊ ကျောင်းဆောင်ရှစ်ဆူအတွင်းဝယ် ဗုဒ္ဓဝင်ရှစ်ခန်းကို ထုလုပ်ပူဇော်ထားလေသည်။ ယင်းဗုဒ္ဓဝင် ရုပ်ပွား ရုပ်တုများမှာ ရုပ်ကြွသက်သက်မဟုတ်မူ၍ ရုပ်လုံးပကတိဖြစ်သလေရာ၊ ကျောင်းဆောင်အတွင်းမှ ထုတ်ယူဖူးမြင် နိုင်လေသည်။ ဗုဒ္ဓဝင်အခန်းတော်များမှာ အမျိုးအစားနှင့်နေရာ အကျယ်အဝန်းကို သင့်လျော်ကိုက်ညီရန်စီစဉ်ရ သည်ဖြစ်ဟန်တူ၍ လက်ျာရစ်အတိုင်း အောက်ပါအခန်းတော်များအတိုင်းဖူးတွေ့ရလေသည်။

- (၁) ခေါ်ခိပင်နှင့်ရွှေပလ္လင်ကိုအောင်တော်မူခန်း၊
- (၂) ဘုရားအလောင်းတော် ဘွားမြင်တော်မူခန်း၊
- (၃) သာဝတ္ထိပြည်၌ မြတ်စွာဘုရားပြာဋိပညာပြတော်မူခန်း၊
- (၄) တာဝတိံသာမှ သက်ဆင်းတော်မူခန်း၊
- (၅) ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခန်း၊
- (၆) ပါလိလေယျကတော၌ ဝါဆိုတော်မူခန်း၊
- (၇) ဓမ္မစကြာတရားတော် ဟောတော်မူခန်း နှင့်
- (၈) နာဠာဂီရိဆင်ကိုဆုံးမတော်မူခန်းတို့ဖြစ်သည်။

ကြာဖတ်အရှက်၏အစွန်းတခုမှတခုသို့အဖြောင့်တိုင်းသော် ၄ လက်မခွဲယို၏။ ထိုကြာဖတ်တခုစီ အတွင်း၌ ထိုင်လျက်လက်အုပ်ချီနေသော ရဟန္တာရုပ်တုတော်တဆူစီပါဝင်လေသည်။ ရဟန္တာများ အထက်၌ကား၊ စေတီ ပုံများကို တစ်ခွန်ကုက္ကားများနှင့်တကွထွင်းထုထားသေး၏။ ကြာဖူးသည်ကြာရိုးများသဏ္ဌာန်ဖြင့်ထောက်ခံထား၍ မဏ္ဍိုင် (မန်တိုင်) အလယ်တွင် ကြာပွင့်တခုဖြာပွင့်နေပုံပြုလုပ်ထား၏။ ထိုကြာပွင့်နှင့်အောက်ခံ ခေါင်းလောင်းပုံ အခြေကြားတွင် ကြာရိုးကြာစွယ်များဖြင့် ကွင်းထောက်လေးခုတပ်စီထားလေသည်။ ကွင်းထောက်နှစ်ခုမှာ ပန်ချီ ကနုတ်ပန်းသဏ္ဌာန်တွန့်လိပ်သောပုံစံကိုဖော်ထား၏။ ကျန်ကွင်းထောက်နှစ်ခုတွင်မူကား၊ ရဟန္တာရုပ်နှင့်နတ်သွီးရုပ် ကျောချင်းကပ်၍ ၎င်း၊ နတ်သားရုပ် နှစ်ရုပ်ကိုကျောချင်းကပ်၍ ၎င်း၊ သွန်းလုပ်ပါယိုလေသေး၏။ အောက်ခြေခေါင်း လောင်းပုံတွင် မှန်ကူကွက်ကလေးများ နှစ်တန်းဖော်ထား၍ ၎င်းမှန်ကူကွက်များတွင် ကျောက်မျက်ရတနာများကို ခြယ်စီထားပါသည်။ ယခုအခါအချို့မှန်ကူကွက်များမှာ ပလာဟင်းလင်းဖြစ်နေပါသည်။

ဗုဒ္ဓဝင်ကြေးကြာဖူးငယ်

ကြေးကြာဖူးအငယ် (ပုံ-၈) မှာအမြင့် ၈ လက်မခွဲယို၍ ကြာငုံ၏အချပ်အထွတ်ဖြစ်သော ခေါင်းပူစေတီ အထိ ၁၀ လက်မ ခွဲမျှဖြစ်လေသည်။ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်မှာ ကြာဖူးအကြီးကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် အလယ်ကြာရိုး

မလှိုင်ကြီးတွင် စေတီလုံးရိုးရိုးတဆူစိုက်ထူထား၍၊ ကြာဖတ်ရှစ်ရွက်အတွင်း၌ ဗုဒ္ဓဝင် ၈ ခန်းကိုထုလုပ်ပူဇော်ထားပေသည်။ မလှိုင်၏ကြာလိပ်ကွင်းထောက်နှစ်ခုတွင်းတွင် ရဟန္တာ ၄ ဆူပါရှိ၍၊ ခေါင်းလောင်းပုံတွင် ကြာခွေဘောင်များအတွင်း၌ မြေသို့ရုပ်၊ လူရုပ်၊ ဆင်ရုပ်၊ ဥပသကာရုပ်၊ နွားလားရုပ် ကညာသင်နှင့် လူရုပ်တမျိုး၊ ပေါင်းရပ်တူ ၇ ခုကိုဖေါင်းကြံအောင် သွန်းလုပ်ထားလေသည်။ ကြာဖတ်များအတွင်း၌ ဗုဒ္ဓဝင်အခန်းများမှာ ကြာဖူးကြီး၌ပါဝင်သည့်အတိုင်းပင်ဖြစ်၍၊ အစီအစဉ်သာလျှင်ကွဲပြားခြားနားလေသည်။

အန္တဂူကျောက်ချပ်

ပုံ (၉) တွင်ဖော်ပြထားသော ဗုဒ္ဓဝင်ကျောက်ချပ်မှာ အကျယ် ၃ လက်မခွဲ၊ အမြင့် ၅ လက်မမျှသာ ယိုသဖြင့် ယခင်ကပေါ်ပေါက်တွေ့ယိုဘူးသော အန္တဂူကျောက်ချပ်များနှင့်ယှဉ်လျှင် အနည်းငယ်သေးငယ်လေသည်။ ဤသို့သေးငယ်သည့်နှင့်အမျှ နုနစ်တိတ်တိတ်တွင်းဖော်ထုလုပ်ထားသောရုပ်လုံးရုပ်ကြွများ ပြည့်နှက်လျက်ရှိသဖြင့် ထူးခြားသေသပ်လှသောလက်ရာကို ချီးမွမ်းအံ့သြ၍၊ မကုန်နိုင်ပေ။ စပါးလုံးတထောက်သာသာမျှသော ရုပ်ကြွအငယ်များမှအပ၊ အခြားရုပ်တုများသည် ကျောက်ချပ်နှင့်ဆက်စပ်သောနေရာများယှိ၍သာလျှင်ပကတိသီးခြားရုပ်လုံးများမဟုတ်ကြောင်းသိရသည်။ ရုပ်ကြွထက်ကား အလုံးအဖန်များစွာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားတိ၏။ ကျောက်ချပ်၏ အလယ်ဗဟိုတွင် ဗေါဗိပင်အောက်၌ သဗ္ဗညုတရောဠာဏ်တော်ကိုရ၍၊ မာရ်နတ်မင်းကစင်သည့်ငိုလိပ်နှင့်တကွ ချီတက်တိုက်ခိုက်ရာဝယ် ဘူမိဒုသနမြေကိုသက်သေညွှန်ပြလျက် သီတင်းသုံးဟန်ကို ထုလုပ်ထားလေသည်။ ဤရုပ်ပွားတော်၌ မည်မျှအနုစိတ်၍ ထွင်းထူထားသည်ကို ခြေဘဝါးတော်အစုံ၌ စက်လက္ခဏာများကိုပင်ပေါ်လွင်စေခြင်းကို ထောက်ရှုသိသာနိုင်၏။ ယင်းရုပ်ပွားတော်၏လက်ျာဘက်မှစတင်၍၊ လက်ျာရစ်အစဉ်အတိုင်းရေတွက်သော် အောက်ပါဗုဒ္ဓဝင် ၇ ခန်းကိုဖူးတွေ့ရလေသည်။ အောက်ဆုံးဆင့်တွင် ဘွားတော်မူခန်း၊ ၎င်းအထက်တွင် မွေစကြာတရားဟောတော်မူခန်းနှင့် နာဠာဂီရိအင်ကို ချွတ်ခန်း၊ အထက်ဆုံးအလယ်တည့်တည့်တွင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြတော်မူခန်း၊ ထိုနောက်တာဝတိံသာမှသက်ဆင်းတော်မူခန်း၊ သာဝတ္ထိပြည်တွင် တန်းခိုးပြာဠိဟာပြတော်မူခန်းနှင့်အောက်ဆုံးတွင်ပါလိလေယျကတော၌သီတင်းသုံးတော်မူခန်းတို့ဖြစ်သတည်း။ အလယ်ဗဟိုမှဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်၏ဝမ်းယာတဘက်စီတွင် မကိုဠ်မြင့်မြင့် ဆောင်းထားသော မတ်ရပ်ဆင်းတုနှစ်ဆူမှာ ဗေါဗိသတ်များဖြစ်ကြသော အဝလောကီတေသွာရနှင့် မေတ္တယျတို့၏ရုပ်ပွားတော်များ ဖြစ်လေသည်။ ထိုဘုရားလောင်းတို့၏အထက်၌ ညောင်ကိုင်းများနှင့်တဆက်တည်းထုလုပ်ထားသောရုပ်လုံးများသည်ကား၊ မာရ်နတ်တို့၏စစ်သည်တော်များဖြစ်လေသည်။ ကျောက်ချပ်၏ အခြေတွင် မှန်ကူကွက်နှစ်ဆင့်ဖြင့် ပလ္လင်ကို မာရ်နတ်၏နောက်လိုက်မိလိခြေများဘုဆီရမည်ဖြစ်သောဆင်ရုပ်၊ မြသော် ရုပ်၊ တင်းဘတ်ကိုင်ဆောင်သောလူရုပ် စသည်တို့ဖြင့် ထွင်းထုခြယ်သွယ်ထားလေသည်။ ယင်းအောက်ခံပလ္လင်ထက်မှကြာရိုးသုံးသွယ်ထွက်၍၊ ကြာပလ္လင်တဆင့်ကို ဗဟိုရုပ်ပွားတော်ကြီးသီတင်းသုံးရန်အတွက် ပင့်ခံထား၏။ ယင်းကြာပလ္လင်ကို မကိုဠ်တန်းဆာအစုံအလင်ဆင်မြန်းထားသောနဂါးမနှစ်ယောက်က တဘက်တချက်စီကူပင့်ထားသေးလေသည်။ ဤသည့်လျှင် ကျောက်ချပ်ပါဗုဒ္ဓဝင်အခန်းများနှင့် ရုပ်တုရုပ်ကြွများ၏အနေအထားသဏ္ဌာန်အကြမ်းပြင်းဖော်ပြချက်ဖြစ်လေသည်။

ခေတ်အပိုင်းအခြား

ဤဥပနာ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို တသီးတခြားစီတွေ့ယိုရပါမူ ပုဂံခေတ်အနုပညာပစ္စည်းများ ဟူ၍ သာလျှင် ယူဆနိုင်ပါမည်။ ယခုအကြိမ်၌မူ ကြေး၊ ကျောက်၊ အုတ်နှင့် သစ်သားတို့ဖြင့် ပြီးသော ဝတ္ထုအမျိုးမျိုးကို တစုတဝေးတည်းတွေ့ယိုရသဖြင့်၎င်း၊ ဥပနာတိုက်တည်ရာ ဘုရားပျက်မှာလည်း ကံအားလျော်စွာ တပိုင်းတစကျန်ယိုနေသေး၍၊ ၎င်း၊ ဤရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို နှိုးစပ်နိုင်သမျှသော အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားတွင် ဥပနာပြုခဲ့သည်ကို လေ့လာခွင့်ရနိုင်ပါသည်။ ဘုရားပျက်၏မြောက်ဘက်အတွင်းနံရံတွင် ဇာတာခွင် နှစ်ခုနှင့် မြန်မာစာနှစ်ကြောင်း ရေးသားထားသော မင်စာကို အောက်ပါအတိုင်း ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

သကရစ် ၆၅၄ ခု အာသိန်နှစ် တပေါင်လဆန် ၉ ရွက် အင်္ဂါညန်
သန်ကောင် လွယ်နာရည် ၁၀၅ တီလျှင် ဇွါသတေ

သာရိပုတ္တရ ဇာတာ

ပုဂံခေတ်တွင် ဇာတာခွင်နှင့် မွေးသက္ကရာဇ် အမှတ်အသားများကို ကြာရှည် တည်တံ့စွာ မှတ်သား ထားရန် ဘုရားတဆူဆူအတွင်း၌ မင်ဖြင့် ရေးမှတ်ထားလေ့ရှိပါသည်။ အထက်ပါ အမှတ်အသားအရဆိုလျှင် ဇာတာရှင်အား မွေးဖွားကာစ အကသေးအယွယ်၌ မိဘတို့က မှတ်သားထားခြင်း ဖြစ်ပါမူ မင်စာရေးထိုးသော ကာလသည် သက္ကရာဇ် ၆၅၄ ခု လောက်ကပင် ဖြစ်ချေမည်။ သို့တည်းမဟုတ်၊ ဇာတာရှင်သည် သာမဏေဘောင်သော်၎င်း၊ ရဟန်းဘောင်သော်၎င်း၊ ဝင်ရောက်၍ သာသနာ့ဝန်ကို ထမ်းဆောင်သောအယွယ်ရောက်မည်ကာလ သာရိပုတ္တရဟူသော ဘွဲ့မည်ကိုခံယူသည်တွင်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုယ်တိုင်ကသော်၎င်း၊ မိဘများကသော်၎င်း၊ မင်စာရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ပါလျှင်၊ ထိုသို့ရေးထိုးသော သက္ကရာဇ်သည် ၆၇၄ ခု ခန့်က ဖြစ်နိုင်ဘွယ်ရှိ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ထိုဂုဗုရားငယ်ကို တည်သော သက္ကရာဇ်သည် ၆၇၄ ခုနှစ် ခန့်ထက် နောက်မကျဟူ၍၊ ရှေးဦးစွာ ယူဆ မှတ်သားရပေမည်။

ဗုဒ္ဓဝင်အုတ်ခွက်နှင့်အာနန္ဒာထေရ်

တဖန်တုံ မည်သည့် သက္ကရာဇ်ထက် ရှေးမကျကြောင်းကို စူးစမ်းရာ၌ တွေ့ယိုရသော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများအနက်မှ ဗုဒ္ဓဝင်အုတ်ခွက်၌ ပါရှိသောအုတ်ခွက်စာကို အထောက်အထားပြုနိုင်ဘွယ်ရှိလေသည်။ အမှတ်စဉ် (၄) ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဝင်အုတ်ခွက်နှင့် သဗ္ဗဒ္ဓေအုတ်ခွက်များကို အကောင်းပကတိမတွေ့ရချေ။ အပိုင်းအစများ အမျိုးမျိုးအနက်မှ ဆက်စပ်နိုင်သမျှကို ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ ယင်းအုတ်ခွက်များ၏ ကျောဘက်တွင် စာနှစ်ကြောင်းစီ ပါရှိလေရာ ထင်ရှားသမျှ အပိုင်းအစတို့ကို စပ်ဟပ်၍၊ အောက်ပါအတိုင်းဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

အာနန္ဒာထေရ်န ကာဝံ ရူပံ တေန ပုဗ္ဗေါဟောမိ

ဗုဒ္ဓဝင်အုတ်ခွက်ကို ဆိုလိုသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကို အာနန္ဒာ မည်သော မထေရ်က ပြုလုပ် ပါသည် ဟူ၍ ဘုရားဆုကိုပန်ထားကြောင်းသိရှိရ၏။ ထိုခေတ်က သာသနာထွန်းကားချိန်ဖြစ်သည့်အလျောက် အာနန္ဒာဘွဲ့နာမံဖြင့် ရဟန်းမထေရ်ပေါင်း မြောက်မြားစွာယှိမည်ကေန်ဖြစ်၏။ သို့သော်၊ ကြည်ညိုဘွယ်ရာ၊ အံ့မခန်းဘွယ်ရာသော ဌပနာများနှင့်တကွ အုတ်ခွက်ဘုရားပုံများကို ပူဇော်သော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်မှာ အညတရ ပုဂ္ဂိုလ် တပါး မဖြစ်တန်ကောင်းရာဟူသော ယူဆချက်ဖြင့်၊ ရာဇဝင် ထင်ရှားသော အာနန္ဒာမထေရ်များ အကြောင်းကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရချေမည်။ ဤသို့စူးစမ်းရာ၌ အာနန္ဒာဘွဲ့မည်ဖြင့် ပုဂံခေတ်တွင်ကျော်ကြားသော ရဟန်းတော်နှစ်ပါးကို တွေ့နိုင်၏။ အလောင်းစည်သူမင်းလက်ထက်တွင် သျှင်အရဟံပရိနိဗ္ဗာန်ပြတော်မူလျှင် သျှင်အရဟံ အရာကို စိမ်းညက်မင်းသားတော် မဟာထေရ်ကို ပေး၍၊ သာသနာပိုင်ပြုရ၏။ သီလဝန် ဂုဏဝန်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော အာနန္ဒာမထေရ် ဗောဓိမထေရ်တို့ကိုလည်း အရိုးအရွက် ရှေ့သံလျင်း လှူတော်မူ၏ ဟူ၍၊ မှန်နန်းရာဇဝင်၌ လာယိုချေသည်။ တဖန်နရပတိစည်သူမင်းကြီးလက်ထက်တွင် အဋ္ဌကထာဋီကာကျန်သော တေမလိတ္တရွာနေ သျှင်သီဝလီ တပါး၊ ကမ္မောဇမင်းသား သျှင်တေမလိန္ဒ တပါး၊ ကိဉ္ဇိပူရမြို့နေ သျှင်အာနန္ဒာ တပါး၊ သိန်းသိုကျွန်းနေ သျှင်ရာဟုလာတပါး၊ သည်လေးပါးနှင့်တကွ ပေါင်း ငါးပါး သင်္ဘောစီး၍၊ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသို့ ကူးလာ၏ ဟူ၍၊ ကလျာဏီ ကျောက်စာအရ မှန်နန်းရာဇဝင်တွင် ဖော်ပြထား၏။ ထိုရာဇဝင်အချက်များကို ထောက်၍ အာနန္ဒာထေရ် ဘွဲ့မည်ဖြင့် အလောင်း စည်သူမင်း လက်ထက်တွင်တပါး၊ နရပတိစည်သူမင်း လက်ထက်တွင်တပါး ထွန်းကားကြောင်း သိရလေသည်။

ကိဉ္ဇိပူရမှ အာနန္ဒာထေရ်

အနော်ရထာနှင့် ကျန်စစ်သားမင်းတို့လက်ထက်တွင် အုတ်ခွက်ဘုရား အများအပြား ပြုလုပ် ပူဇော်သည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုအုတ်ခွက်များတွင် မျက်နှာဘက်၌ သက္ကဋ္ဌစာ (နာဂရိအက္ခရာ) ဖြင့် ယေဓမ္မာဟေတုပဘာဝါ အစ ချီသော ဂါထာကို ဖေါင်းကြံသော စာလုံးများဖြင့် ဖော်ပြပါရှိ၏။ နောက်ကျောတွင်မူ အနော်ရထာမင်း လက်ထက်၌ ပါဠိ စာကြောင်းများဖြင့်၎င်း၊ ကျန်စစ်သား လက်ထက်တွင် မွန် စာကြောင်းများဖြင့်၎င်း၊ ကုသိုလ်ရှင်အမည်နှင့် ဆုတောင်းပုံကို ရေးထွင်းထားလေ့ရှိသည်။ အလောင်းစည်သူမင်း လက်ထက်တွင် ပြုလုပ်ပူဇော်သည်ဟု အတိအကျ သိရှိနိုင်သော အုတ်ခွက်ဘုရားများကိုကား မတွေ့ရသေးချေ။ ထိုခေတ်လောက်က ပြုလုပ်သည်ဟု ယူဆရသော အုတ်ခွက်များမှာ မျက်နှာဘက် အသွင်အားဖြင့် များစွာ မကွာခြားကြောင်းသိရလေသည်။ ယခုပေါ်တော်မူများတွင် ပုဂံခေတ် နောက်ပိုင်းတွင် ထုလုပ်သည့် အက္ခရာ အရေးအသား မပါဘဲ၊ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား တဆူတည်း သက်သက်ဖော်ပြသည့် မီးမဖုတ်ရသေးသော အုတ်ခွက် ၇၀ ကျော်ကို တွေ့ရ၏။ စာပါသော အုတ်ခွက်များတွင်လည်း မျက်နှာဘက်တွင်၊ မြန်မာအက္ခရာဖြင့် ပါဠိလို စာသားဖေါင်းကြံနေအောင် ပြုလုပ်ထား၏။ ထိုကြောင့်၊ ဤအုတ်ခွက်များကိုပူဇော်သော အာနန္ဒာထေရ်သည် နရပတိစည်သူမင်းလက်ထက် ဆပဒ မထေရ်နှင့်အတူ သီဟိုဠ်မှလိုက်ပါလာသော ကိဉ္ဇိပူရဇာတိ ရှင်အာနန္ဒာပင် ဖြစ်ချိန်မည်ဟု ယူဆရပါသည်။ (အုတ်ခွက်များကို မျက်နှာဘက်၌ ဖေါင်းကြံသော စာသားများဖြင့် မြောက်မြားစွာ ပုံသွင်းပြုလုပ်ပြီးထားလေ့ရှိသောကြောင့် ထိုမျက်နှာဘက်စာသားထက် နောက်ကျော၌ ရေးထွင်းထားသော စာသားသည် နောက်ဆုံး အလှူရှင်ကိုရည်ညွှန်းကြောင်း သိရာ၏။) ပုံပါ အုတ်ခွက်တခုတွင် မျက်နှာဘက်၌ ကလန်ပုဝ ဟူသော အမည်ပါဝင်လေသည်။

ဌပနာသော သက္ကရာဇ်

အထက်ပါအချက်များကိုထောက်၍၊ ပုဂံပြည်၌သီဟိုဠ်မှိုဏ်းစတင်တည်ထောင်သောသက္ကရာဇ် ၅၄၃ ခု၊ မှသက္ကရာဇ် ၆၇၄ ခုနှစ်အတွင်းတွင် ဂုဗုရားငယ်ကို တည်သည်ဟု ယူဆနိုင်၍၊ အာနန္ဒာထေရ် ပြုလုပ် ပူဇော်သော အုတ်ခွက်များကို မိမိမပုံလွန်တော်မူမီ ထိုဘုရား၌ ဌပနာသွားခြင်းဖြစ်ပါမူ ဘုရားတည် သက္ကရာဇ်သည် ၅၄၃ ခု၊ မှ ၆၈၀ အတွင်းခန့်လောက်ကဖြစ်ချေမည်။ ဤသို့ဖြင့် ပေါ်တော်မူ ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းများ၏ ဌပနာ သက္ကရာဇ်ကို ခန့်မှန်းနိုင်သော်လည်း၊ အုတ်ခွက်များကိုသာ ထိုအခါက ပြုလုပ် ပူဇော်သည်ဟု နှိုးနှိုးစပ်စပ် ဆုံးဖြတ်နိုင်၍၊ ကြေးကြာဖူးများနှင့် ဗုဒ္ဓဝင်ကျောက်ချပ်တို့၏ မူလသွန်းလုပ်ဖန်တီးသည့် ကာလကို ခန့်မှန်းပိုင်းခြားရန်လိုပေသေးသည်။

မူလလက်ရာဝေ ဘန်ချက်

ပုဂံပြည်၌ မြန်မာများ ဘုန်းတန်းခိုးကြီးမား၍၊ သာသနာတော် ထွန်းကားခဲ့သည့် အလျောက် ဘုရားပုထိုးစေတီ ကျောင်းကန် ဆောက်လုပ်၊ မိသုကာအတတ်ပညာ၊ ပန်ချီ၊ ပန်ပု စသော အနုပညာများ တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးခဲ့သည်ကား၊ အထင်အရှားဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် ယခုပေါ်တော်မူ ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းများ အားလုံး မှာလည်း ပုဂံ

ခေတ် ယဉ်ကျေးမှု သာကေဖြစ်သော မြန်မာ့အနုပညာလက်ရာ အမွေအနှစ်များဖြစ်သည့် ဆိုလျှင် မလွဲမမှားနိုင်ချေ။ သို့သော် ယင်းရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ၏ ဇာစ်မြစ်မူလကို ဆက်လက်ဝေဘန် အပ်ပေသည်။ ကြေးကြာဖူးများ၏ ကြာဖတ်ရှစ်ချပ်ကို နောက်ကျော၌ (၁) မှ (၈) အထိ ဂဏန်းအစဉ်များ ရေးမှတ်ထားပုံကို ထောက်ရှု၍ ၎င်း၊ ကြေးကြာဖူးများနှင့် ဗုဒ္ဓဝင်ကျောက်ချပ်တို့၏ အသွင်အပြင် လက်ရာများနှင့် ရုပ်ကြွရုပ်လုံးတို့၏ အဆင်တန်းဆာ ဟန်နေဟန်ထားတို့ကို ထောက်ရှု၍ ၎င်း၊ မဇ္ဈိမဒေသမှ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၂၀၀ ကျော် ၃၀၀ ခန့်ကလက်ရာများ နှင့် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်ကြောင်းတွေ့ယုံရပေမည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သည်၎င်း မြန်မာ့အက္ခရာစာပေ အရေးအသား သည်၎င်း၊ မဇ္ဈိမဒေသမှဇာစ်မြစ်အရင်းခံကာမြန်မာပြည်သို့ပြန့်ပွားလာသည့်အလျောက် အနုပညာလက်ရာမြောက် လှသည့် သာသနိက ဝတ္ထု၊ ပစ္စည်းအစုစုလည်း ပါဝင် ရောက်ယုံ လာဘွယ်ရာ ဖြစ်ချေသည်။ အာနန္ဒာထေရ်သည် ဘုရင်မင်းမြတ်က သဒ္ဓါကြည်ညိုစွာ လှူဒါန်းတော်မူသော ဆင်ပြောင်တစီးကိုပင် မိမိ၏ဆွေမျိုးများရပ်ဌာနသို့တင် ဆောင်ပေးပို့လိုက်နိုင်သည်ကို ထောက်ရှု၍ လင်္ကာဒီပမှ ဆပဒ မထေရ်နှင့်ကြွမြန်းလာသည့် အခါကပင် မိမိအမြတ် တနီးကိုးကွယ်ပူဇော်ထားသည့် ရုပ်ပွားရုပ်တုတော်များကို ပင့်ဆောင်လာရန် ဝန်လေးလှမည်မဟုတ်ဟုယူဆရချေ သည်။

မြန်မာပြည်၌ပင် ယင်း ကြေးကြာဖူးနှင့် အန္တဂူ ကျောက်ချပ်တို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ခြားအံ့၊ မဇ္ဈိမတိုင်းသား အနု ပညာသည်တို့၏ အက္ခရာအညီဖြစ်သော်၎င်း၊ ထိုအနုပညာသည်တို့၏ လက်ရာ ပုံစံကို နည်းမှီး၍ သော်၎င်း၊ လုပ် ဆောင် ပြီးမြောက်ခဲ့သည် ဖြစ်တန်ရာသတည်း။

အခန်း ၆

အတွေ့တွေ

ဗုဒ္ဓဘာသာရှေးဟောင်းပစ္စည်းများပြပွဲ

ရန်ကုန်မြို့၊ ဗလီရုံဝင်းအတွင်း ၌ ၁၉၅၅ ခု ၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင်အိန္ဒိယ ပြည်ကျောက်စာ ဌာနမှလာရောက် ၍ ခင်းကျင်း ပြသသောဗုဒ္ဓဘာသာ ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းများ ပြပွဲကြီးကိုစီစဉ်ဆောင်ရွက်ရာ၌ ဤဌာနမှအရာယို အမှုထမ်းများက တတ်အားသမျှ ကူညီလုပ်ဆောင်ပေးခဲ့ပါသည်။ ညွှန်ကြားရေးဝန်ကြီးရုံးကိုယ်တိုင်လည်း ယင်းပြပွဲကြီး ၌ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အနုပညာလက်ရာများနှင့်ပတ်သက်သော ဗဟုသုတတို့ကိုနှစ်ကြိမ်မျှဟောပြောခဲ့ပါသည်။

ဧည့်သည်တော်များ

အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ ပုဂံနှင့်မန္တလေးမြို့သို့ ရာဇဝင်ထင်ရှားသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများ ကြည့်ရှုရန် နိုင်ငံခြား ဧည့်သည်များ မကြာခဏ လာရောက်ကြပါသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနကိစ္စများကို လေ့ လာလိုသူတို့အား ဤဌာနမှလိုအပ်သောအကူအညီကို ပေးခဲ့ပါသည်။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ၊ ဒုတိယ သန္နိပါတေနှင့် ပွဲးသို့တက်ရောက်ကြသော အပြည်ပြည်မှ ရဟန်းရှင်လူပုဂ္ဂိုလ် (၂၀၀) ခန့်နှင့်ယူဂိုစလပ်နိုင်ငံ သမ္မတ မာရှယ် တီတိုးတို့ ကြွရောက်သော အခါများတွင် ညွှန်ကြားရေးဝန်ကြီးရုံးကိုယ်တိုင် ပုဂံသို့လိုက်ပါပြသခဲ့လေသည်။ မြန်မာပြည်သို့ နိုင်ငံခြားဧည့်သည်များနှင့် ခရီးလှည့်လည် ကြည့်ရှုသူများ အလာအရောက် တိုးတက် များပြားစေရန် ရည်ရွယ်၍ အမျိုးသားစီမံကိန်းဝန်ကြီးဌာနမှ ခရီးနယ်လှည့်လမ်းညွှန်စီမံကိန်းတရပ်ရေးဆွဲကာ အကောင်အထည် ဖော်လျက်ယူ၏။ ယင်းစီမံကိန်းအတွက် အကြံပေးအရာယိုအဖြစ်ဖြင့် ခန့်အပ်ထားသော Mr. T. L. Acharya အားလည်း ဤဌာနကသွားလိုရာဒေသများသို့လိုက်လံပြသကာ စာအုပ်စာတမ်းများကိုပြသ ရည်ညွှန်း၍ လိုအပ်သောအကူအညီကိုပေးခဲ့ပါသည်။

မော်တော်ယာဉ်ဝယ်ထားခြင်း

ပုဂံညောင်ဦးသို့ ဘုရားဖူးလာသောဧည့်သည်များ အလွယ်တကူအခပေးကာ ငှားရမ်း၍ အသုံးပြုနိုင်ရန် အတွက်နိုင်ငံတော်အစိုးရက လင်း (၆) ရုပ်မြီမော်တော်ကားနှစ်စီးဝယ်ယူ၍ ညောင်ဦးသို့ပို့ထားရာ ယင်းမော်တော် ကားများထားယှိသည့်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်များကို ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၏ အသေးအဖွဲ့အသုံးစရိတ်များ မှ ကျခံပါသည်။

စာအုပ်စာတမ်းထုတ်ဝေရေး

ဤဌာနမှစီစဉ်ပြုစုထားသော “ပုဂံရုပ်စုံလမ်းညွှန်” စာအုပ်ကိုပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှု ကောင်စီကအကူအ ကျခံကာအစီရင်ခံသော ဘဏ္ဍာတော်နှစ်မကုန်မီ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ နိုင်ခဲ့လေသည်။ ပုဂံဘုရားများမှဇာတ်နိပါတ် တော်သရုပ်ဖော်ထားသည့် စဉ့်ကူးများနှင့်စပ်လျဉ်း၍စာအုပ်ရေးသားထုတ်ဝေရန် ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီက ဆန္ဒယှိ ပါသဖြင့်စဉ့်ကူးများကို ဓါတ်ပုံရိုက်ခြင်း၊ ကမ္ပည်းစာတမ်းများကို အက္ခရာပြန်ဘာသာပြန်ရေးသားခြင်းစသော ပဏာမလုပ်ငန်းကိုစတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကျောက်စာများစာစောင်ကို ပြန်လည်ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ကျောက်စာဟောင်းများကို စံနစ်တကျတည်းဖြတ်ကာ တကြိမ်တခါမျှပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းပြုရသေးသော ကျောက်စာများကိုလည်း သေချာစွာအက္ခရာပြန်များရေးသားပြုစုနေပါသည်။ ဤနှစ်အတွင်းပေါ်မောက်လူ (၆) အား

လည်းပုဂံဘုရားအချို့မှ မွန်ဘာသာဖြင့် နံ၌မင်စာများဖတ်ရှုလေ့လာရာ၌ အက္ခရာအညီပေးခဲ့သည့်အပြင် ဤဌာနမှ သီးခြားမှတ်သားထားသော ယင်း မွန်စာများကိုသင့်ရာစာစောင်တွင်ဖော်ပြရန် စီစဉ်လျက်ယှိပါသည်။

ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများပြည်ပသို့ထုတ်ဆောင်ခြင်းမှတားမြစ်ခြင်း

ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦထိန်းသိမ်းရေးအက်ဥပဒေအရတရားစွဲဆိုအရေးယူရသောမှုခင်းကိုစွတစုံတရာမျှ မပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါ။ သို့သော်ယခုအခါတွင်နိုင်ငံခြားသားအများအပြား မြန်မာပြည်သို့လာရောက်လည်ပတ်ကာမြန် မာ့ယဉ်ကျေးမှုအခြာမြှာကိုလေ့လာ ကြသည့်အလျောက် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှေးဟောင်းအနုပညာ လက်ရာ ပစ္စည်းများကိုသယ်ဆောင်သွားကြရန်ကြိုးပမ်းကြောင်းသိရှိရသဖြင့် ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၏ အခွင့် ပြုချက်မရယှိဘဲယင်းသို့သော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကိုပြည်ပသို့ ယူဆောင်မသွားရန် တားမြစ်သည့်မေတ္တာရပ် ခံချက်ကို နိုင်ငံခြားသံရုံးများသို့ပေးပို့အကြောင်းကြားထားပါသည်။ အကောက်တော်ဌာနသို့လည်း လိုအပ်သလို အရေးယူရန်မှာကြားထားပါသည်။

စာရင်းဝင်ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦ

နိုင်ငံတော်အစိုးရက ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦ ထိန်းသိမ်းရေးအက်ဥပဒေအရ စာကိုင်တောင်ရိုးယှိ တိလောကဂုံရုဇိုဏ်ဂူကို အစိုးရထိန်းသိမ်းသောအဆောက်အဦအဖြစ် ကျေညာခြင်းကိုပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန် ကြီးဌာန၏ ၁၉၅၅ ခု၊ ဇွန်လ ၂၇ ရက်နေ့စွဲပါအမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ် (၂၇) အရထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ယင်း အဆောက်အဦကိုအစီရင်ခံသော ဘဏ္ဍာတော်နှစ်အတွင်း၌ ပြင်ဆင်မွမ်းမံခြင်းမပြုနိုင်သေးချေ။

ဓါတ်ပုံနှင့်ပုံဆွဲများ

ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများကြည့်ရှုစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုနှင့်ပတ်သက်သော သုတေသနကိစ္စများဆောင်ရွက်ရန် နယ်လှည့်ခရီးသွားခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ဤဌာနမှအရာယိုအမှုထမ်းများဆောက်ယှိရာ ဒေသများဘွင်မှတ်ဘင်းတင်ရန်ဓါတ်ပုံများကိုရိုက်ယူခဲ့လေသည်။ အစီ ရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ နောက်ဆက်တွဲစာရင်း (၈) တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဓါတ်ပုံပေါင်း (၆၈၀) ပုံ ရိုက် ကူးပြီးစီးပါသည်။ ၎င်းအပြင်ပုဂံဘုရားများမှ ဇာတ်စဉ်ကွင်းများရုပ်စုံစာအုပ်ထုတ်ဝေရန်ရည်ရွယ်၍ ၂ လက်မ အရွယ်ဖလင်ကော်ပြားများဖြင့် ရိုက်ကူးထားသောဓါတ်ပုံပေါင်းမှာ ၂,၇၀၀ မျှယှိလေသည်။ ဤဌာနမှပြည်တွင်း ပြည်ပမှသုတေသီများအားရောင်းချရသော ဓါတ်ပုံများ၏တန်ဖိုးမှာ ၂၃၆ ဖြစ်၏။

နောက်ဆက်တွဲစာရင်း (ဃ) အရ ဤနှစ်အတွင်းရေးဆွဲပြီးသောပန်ချီနှင့်ပုံဆွဲများဦးရေမှာ (၃၀) ပုံဖြစ် လေသည်။

ပိဋကတ်တိုက်

ဤဌာနတွင်အသုံးပြုရန်အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ဝယ်ယူသောစာအုပ်ပေါင်း ၅၀ ဖြစ်၍ပြည်တွင်းပြည်ပမှ စာပေအသင်းအဖွဲ့များ ကျောက်စာဌာနများ စသည်တို့က အခမဲ့ပေးပို့သဖြင့် လက်ခံရယှိသောစာအုပ်ပေါင်းမှာ ၄၄ အုပ်ဖြစ်လေသည်။

အရာထမ်းအမှုထမ်းများ

ဌာနဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကိုတိုးချဲ့ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ကမ္ပည်းကျောက်စာဌာနဟူ သောအမည်ကို ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနဟူ၍ ပြောင်းလဲးကာ ၁၉၅၄ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ အသစ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းထားလေသည်။ ယင်းသို့ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည့်အစီအစဉ်အရ ကမ္ပည်းကျောက်စာဝန်အား ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ် ခန့်အပ်ကာ အမြီးတမ်းအမှုထမ်းရာထူးအချို့၏ လစာနှုန်းများ ကိုလည်းမြှင့်တင်သတ်မှတ်ပေးခြင်းခံရပါသည်။ ၎င်းအပြင်ယာယီရာထူးများဖြစ်သော အထူးအရာယှိ ၁ နေရာ၊ စာကြည့်တိုက်မှူး ၁ နေရာ၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနဝန်ထောက် ၄ နေရာ၊ အင်ဂျင်နီယာ ၂ နေရာနှင့်ယာယီအမှု ထမ်းအဖွဲ့ကိုလည်း တီထွင်ဖန်တီး၍ သင့်လျော်သူများအားခန့်အပ်ရန်ခွင့်ပြုထားပါသည်။ သို့သော်အစီရင်ခံသောနှစ် အတွင်း၌ ယာယီအမှုထမ်းအဖွဲ့ရာထူးအချို့ကိုသာခန့်ထားနိုင်၍ ယာယီအရာယှိတဦးတယောက်ကိုမျှရေးချယ်ခန့်အပ် ခြင်းမပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါ။

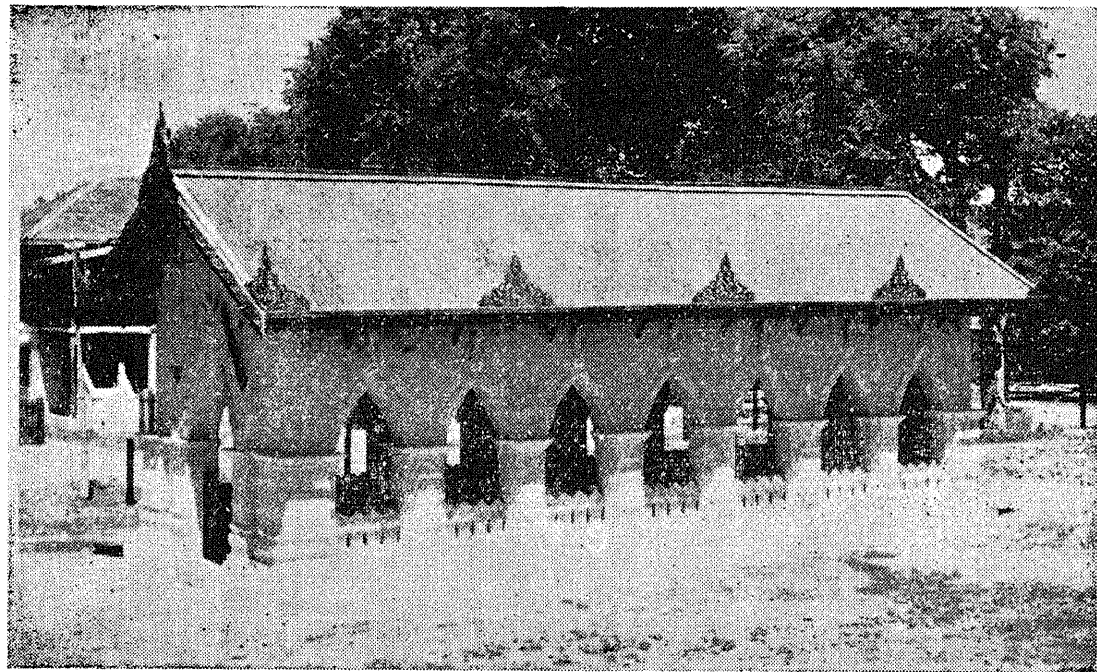
ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများကို ထိရောက်စွာပြင်ဆင်နိုင်ရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုကောင်စီ ကလည်းရန်ပုံငွေအတော်အသင့်ခွဲဝေပေးခဲ့ရာ၊ လုပ်ငန်းများကိုကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရန် အင်ဂျင်နီယာတဦးခန့်ထား ခွင့်တောင်းခံခဲ့ပါသည်။ လမ်းနှင့်အဆောက်အဦဌာနမှပုဂံမြို့နယ်တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာအမှုထမ်းဘူးသော အင်ဂျင် နီယာဝန်ထောက်ဦးထွန်းဆိုင်အား ယာယီအစီအစဉ်အနေဖြင့် ဌာနပြောင်းရွှေ့၍ အမှုထမ်းခွင့်ကိုသက်ဆိုင်ရာဝန် ကြီးဌာနကခွင့်ပြုသဖြင့် ဦးထွန်းဆိုင်သည် ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီကခန့်အပ်သော ယာယီအင်ဂျင်နီယာရာထူးတွင် ၁၉၅၅ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၄ ရက်နေ့မှ စတင်ဝင်ရောက်ထမ်းဆောင်လေသည်။

အောင်သော်၊

ညွှန်ကြားရေးဝန်ကြီးရုံး၊

မန္တလေးမြို့၊ ၁၉၅၆ ခု၊ ဇွန်လ ၈ ရက်။

ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၊ မန္တလေး။

၁။ စကိုင်းမြို့၊ ထူပါရုံဘုရားအနီး၌ ဆောက်လုပ်ပြီးသော ကျောက်စာရုံ အမှတ် (၂)။

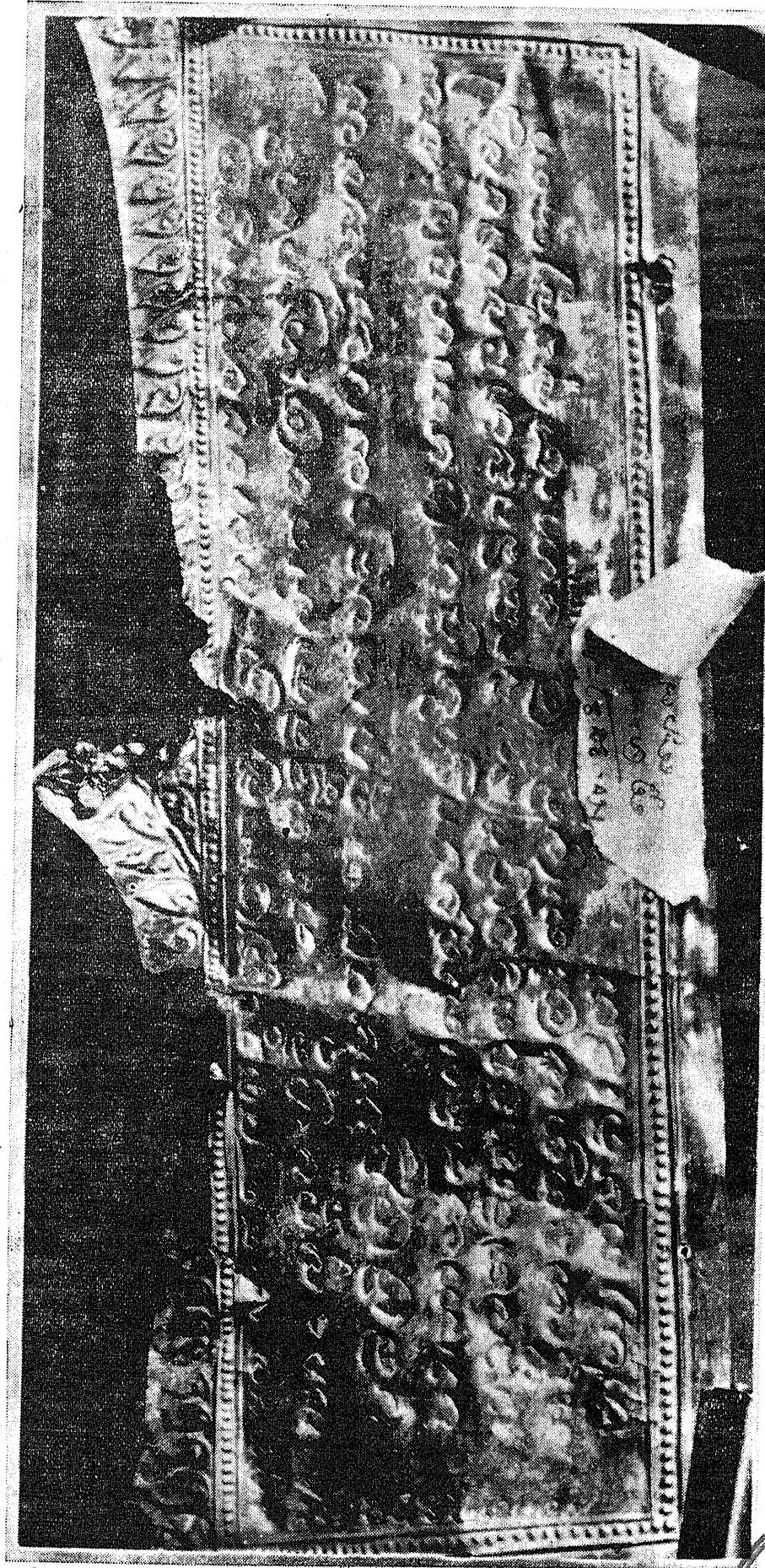

၂။ တနင်္သာရီမှ ရွှေပေယာ အမှတ် (၁)။

၃။ တနင်္သာရီမှ ရွှေလွှာ အမှတ် (၂) ။

အ. ဘ. က. န. ဟ. ဟိ. က်
 ရွှေလွှာအမှတ် (၂) မှတ်တမ်း

၄။ တနင်္သာရီမှ ရွှေလွှာ အမှတ် (၃) ။

၆။ တနင်္သာရီမှ ခေါင်းလောင်းစာ။

၅။ တနင်္သာရီမှ ခေါင်းလောင်းစာ။

၇။ ပုဂံပေါ်တော်မူ ရှေးဟောင်းဥပနာများအနက်မှ မုဒ္ဒဝင်ကြေးကြာဖူးကြီး။

၈။ ပုဂံပေါ်တော်မူ ရှေးဟောင်းဥပနာများအနက်မှ မုဒ္ဒဝင်ကြေးကြာဖူးငယ်။

၉။ ပုဂံပေါ်တော်မူရှေးဟောင်းဌာပနာများအနက်မှ မုဒ္ဒဝင်ကျောက်ချပ်။

နောက်ဆက်တွဲ (က)

၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံးအတွက်
ခွင့်ပြုငွေနှင့် အမှန်ကုန်ကျသည့်စာရင်း

ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ် ၂၉။ ။လောကဓါတ်ပညာဆိုင်ရာဌာနများ—ဃ။ ကမ္ပည်းကျောက်စာ။

ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်	၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ် အတွင်းခွင့်ပြုငွေ	မြဲမြင်ခွင့်ပြုငွေ	အမှန်ကုန်ကျငွေ
	ကျပ်	ကျပ်	ကျပ်
(၁-က) အရာယိုများလစာငွေ (အမြီးတမ်း)	၁၀,၄၅၀	၂၀,၇၅၀	၂၀,၇၄၉
(၂-က) အမှုထမ်းအဖွဲ့လစာငွေ (အမြီးတမ်း)	၁၀,၀၀၀	၁၀,၆၆၀	၁၀,၆၅၆
(၂-ခ) အမှုထမ်းအဖွဲ့လစာငွေ (ယာယီ)		၄,၁၃၀	၄,၀၆၀
(၃-က) စရိတ်ချီးမြှင့်ငွေစသည်များ	၀,၀၀၀	၁၅,၅၃၀	၁၅,၄၅၄
(၃-ခ) ခရီးစရိတ်	၆,၀၀၀	၀,၄၀၀	၀,၃၁၀
(၄) အသေးအဖွဲ့အသုံးစရိတ်	၁၄,၀၀၀	၁၄,၀၀၀	၁၃,၉၅၉
(၉) ရှေးဟောင်းအထိမ်းအမှတ် အဆောက် အဦများထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု။	၁,၀၀,၀၀၀	၉၅,၃၀၀	၉၄,၀၁၅
(၁၀) ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများတူးဖော်ရှာဖွေမှု	မယ့်		
စုစုပေါင်း	၁,၅၆,၄၅၀	၁,၆၀,၇၇၀	၁,၆၀,၀၀၃

နောက်ဆက်တွဲ (ခ-၁)

၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံး
ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံစောင့်ရှောက်မှုပြင်ဆင်မှုအတွက် ကုန်ကျသည့်ငွေစာရင်း

အမှတ်စဉ်	လုပ်ငန်းများ	ကုန်ကျသည့်ငွေ	
		ကျပ်	ပြား
	ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက တိုက်ရိုက်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းများ။		
၁	မန္တလေး၊ မှော်ဇော၊ ပုဂံ၊ စကိုင်း၊ အမရပူရ၊ ဝဲခူး၊ မင်းကွန်းနှင့်မြို့ဟောင်းမြို့များရှိ အရိုးရေထိန်းသိမ်းထားသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများတွင် တာဝန်ချထားသော အမှုထမ်းဦးရေ ၂၀ တို့၏ လစာနှင့် ရှားပါးစရိတ် (၁၉၅၄ ခု၊ စက်တင်ဘာလမှ ၁၉၅၅ ခု၊ ဇူလိုင်လအထိ)။	၁၃,၄၀၉	၀၃
၂	မန္တလေးနန်းတွင်း၌အစောင့်အမှုထမ်းနှစ်ဦးအတွက်နေအိမ် နှစ်လုံးဆောက်လုပ်ခြင်း။	၃,၁၀၄	၃၁
၃	မန္တလေးနန်းတွင်းယို မင်းတုန်းမင်း အရိုးအိုးပြာသားကို ပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၁၄၁	၄၆
၄	မန္တလေးနန်းတွင်းယိုကျောက်စာရံကြီးပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၆၅၀	၉၆
၅	မန္တလေးနန်းတွင်းစွယ်တော်စင်ကျိုပြင်ဆင်ခြင်း (Tooth Relic Tower)	၂,၇၀၀	၉၅
၆	မန္တလေးနန်းတွင်း ပဟိရ်စင်ပြင်ခြင်း	၁,၄၀၆	၅၇
၇	အမရပူရမြို့ရှိ ရွှေဘိုမင်းမိဖုရားအရိုးအိုးပြာသား၊ ဘကြီးတော်အရိုးအိုးပြာသား၊ ရွှေဘိုမင်းအရိုးအိုးပြာသားနှင့် ဘိုးတော်ဘုရားအရိုးအိုးပြာသားတို့ကိုပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဘိုးတော်ဘုရားအရိုးအိုးတံခါးပြင်ဆင်ခြင်း။	၂,၁၃၂	၀၀
၈	အမရပူရရှိ အစောင့်အမှုထမ်း တဦးအတွက်နေအိမ်တလုံး ဆောက်ခြင်း၊ သံဆူးကြိုးကာခြင်း။	၁,၉၀၀	၀၀
၉	စကိုင်းတွင် ကျောက်စာရံအသစ် ဆောက်လုပ်ခြင်း	၁၀,၄၀၆	၁၃
၁၀	စကိုင်းတပေါက်ဘုရားတွင် အုတ်တန်တိုင်း ဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့်တံခါးအဝင်ဝပြင်ဆင်ခြင်း။	၅,၁၅၀	၆၀
၁၁	အင်းဝအုတ်ကျောင်းပြင်ဆင်ခြင်း	၃,၀၆၆	၂၅
၁၂	မင်းကွန်း အစောင့်အမှုထမ်း နေအိမ်ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် သံဆူးကြိုးကာခြင်း	၁,၉၅၇	၇၄
၁၃	ပုဂံမြို့နယ်—		
	ပုဂံဘုရားလမ်းများ ပြင်ဆင်ခြင်း	၂,၇၀၃	၉၉
	ပုဂံပြတိုက်ကို အသားဝင်းထရပ်ဆွဲခြင်း	၂,၃၉၅	၃၁
	စာရင်းဝင်ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများတွင် ဆိုင်းဘုတ်တပ်ဆင်ခြင်း	၃,၀၀၀	၅၀
	မိုးဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၃,၅၂၇	၀၅
	ထီးလိုမင်းလိုဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၄၉၂	၀၀
	ဥပါလိသိမ် ပြင်ဆင်ခြင်း	၂၀	၅၇
	ငက္ခူးနားဌေးတန်း ပြင်ဆင်ခြင်း	၂၀၄	၂၇
	နတ်လှောင်ကျောင်း ပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၂၄၆	၆၆
	ပုထိုးသားများဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၅၀၀	၁၂
	ဒီးမလောင်ကျောင်း ပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၀၁၀	၃၁
	သဗ္ဗညု ပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၅၃၅	၇၃
	ဂေါတမပုလ္လင် ပြင်ဆင်ခြင်း	၄,၉၇၆	၂၀
	ဟောမေမိ ပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၀၃၉	၅၄
	မင်္ဂလာစေတီ ပြင်ဆင်ခြင်း	၃,၆၂၃	၀၃
	ဂူပြောက်ကြီး ပြင်ဆင်ခြင်း	၀,၄၆၅	၃၁
	ပေပင်ကျောင်း ပြင်ဆင်ခြင်း	၂၁၁	၅၃

နောက်ဆက်တွဲ (ခ-၁)။ အဆက်

အမှတ်စဉ်	လုပ်ငန်းများ	ကုန်ကျသည့်ငွေ	
		ကျပ်	ပြား
	ပုဂံပြတိုက်တွင်အစောင့်အမှုထမ်းနှစ်ဦးအတွက် နေအိမ်နှစ်လုံးဆောက်လုပ်ခြင်း။	၄,၃၃၇	၅၀
	ညောင်ဦး ကျန်စစ်သားဥမင်တွင် အစောင့်အမှုထမ်းအိမ် ပြင်ဆင်ခြင်း	၂၃၇	၆၀
	ရွှေစည်းခုံဘုရားအနောက်ဘက်ယို ကျောက်စာရံပြင်ဆင်ခြင်း	၅၀၁	၀၇
	ရွှေကုန်းချာ ကျောက်စာရံဆောက်လုပ်ခြင်း	၅၀၄	၁၉
	အဆောက်အအုံနံပါတ် ၅၉၆ တွင် သံတံခါး တပ်ဆင်ခြင်းနှင့် အဆောက်အအုံငါးခုတွင်ဆေးနက်သုတ်ခြင်း။	၁၄၅	၃၄
	နဂါးရံဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၂,၃၂၉	၇၄
	ဆိုင်းဘုတ်များပြုလုပ်ခ	၄၇၅	၉၅
	ပစ္စည်းများဝယ်ယူခြင်း (Tools and Plants)	၄၂၀	၀၀
၁၄	ပုဂံပြတိုက်တွင် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများပြသရန် မှန်ဘီရိတ်လုံးပြုလုပ်ခြင်း	၂၀၀	၀၀
၁၅	မန္တလေး၊ စကိုင်းကျောက်စာရံများအတွက်မြန်မာ့စီပီယံခွန်၊ အမှိုက်ခွန်၊ ရေနံ၊ ထုံး၊ တံမြက်စည်း၊ တောင်း၊ တူးရှင်းပြားများ ဝယ်ပေးခြင်းနှင့် အခြားအသေးအဖွဲ့အသုံးစရိတ်များ။	၇၁၀	၅၂
၁၆	ရှေးဟောင်း အဆောက်အအုံ ပြင်ဆင်ရာတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် ပြည်ထောင်စု ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုအဖွဲ့မှ မှာယူသော ပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုး။	၄၅၂	၄၉
	ငွေပေါင်း	၉၄,၀၁၅	၄၀

နောက်ဆက်တွဲ (ခ=၂)

၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်တောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနတွင် ကောင်စီရန်ပုံငွေမှ ကျခံကာ ပြင်ဆင်သောရှေးဟောင်းအဆောက်အဦ စောင့်ရှောက်ပြုပြင်မှုအတွက် ကုန်ကျသည့်ငွေစာရင်း

Table with 4 columns: အမှတ်စဉ်, လုပ်ငန်းများ, ကုန်ကျသည့်ငွေ (ကျပ်, ပြား), and a summary row at the bottom showing ၃၉,၃၄၉ ၃၃.

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)

၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနက ရိုက်ကူးသော ဓါတ်ပုံများစာရင်း

Table with 5 columns: နှစ်စဉ်အမှတ်, အမှတ်စဉ်, အကြောင်းအရာ, အယူလက်မ, and တည်ရှိရာဌာန. Includes a summary row at the bottom showing ၄၀ ၅၅၇၅.

နောက်ဆက်တွဲ (၈)။ ။အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူလက်မ	တည်ယူရာဌာန
၄၁	၅၅၇၆	အပယ်ရတနာဘုရားမှ မဟာမာယာ (တကြောင်းဆွဲ)	၈	မြင်းကပါပုဂံ။
၄၂	၅၅၇၇	မကွေး မြသလွန်ဘုရား	၂	မကွေး။
၄၃	၅၅၇၈	ရွေးချောင်းခံတပ်	၂	မကွေးခရိုင်၊ မြင်ကွန်း။
၄၄	၅၅၇၉	ရွေးချောင်းခံတပ်၊ မြောက်ဘက်သို့ရိုးချို	၂	၎င်း
၄၅	၅၅၈၀	ရွေးချောင်းခံတပ်၊ အရှေ့မြောက်ပိုင်း	၂	၎င်း
၄၆	၅၅၈၁	ရွေးချောင်းခံတပ်၊ အုတ်တိုက်အထက်မှ ရှုခင်း	၂	၎င်း
၄၇	၅၅၈၂	ရွေးချောင်းခံတပ်မှ အုတ်တိုက်	၂	၎င်း
၄၈	၅၅၈၃	ရွေးချောင်းခံတပ် အုတ်တိုက်အထက်မှ ရှုခင်း	၂	၎င်း
၄၉	၅၅၈၄	ရွေးချောင်းခံတပ်မှ အုတ်တိုက်တပိုင်း	၂	၎င်း
၅၀	၅၅၈၅	ရွေးချောင်းခံတပ် အနောက်တောင် တန်တိုင်း	၂	၎င်း
၅၁	၅၅၈၆	ရွေးချောင်းခံတပ် အမြောက်ပေါက်အထက်မှ ရှုခင်း	၂	၎င်း
၅၂	၅၅၈၇	ရွေးချောင်းခံတပ်မှ အမြောက်ပေါက်	၂	၎င်း
၅၃	၅၅၈၈	ရွေးချောင်းခံတပ် အရှေ့တောင် အုတ်လှေကားလမ်း	၂	၎င်း
၅၄	၅၅၈၉	ရွေးချောင်းခံတပ် လက်နက်တိုက် အဝင်ဝ	၂	၎င်း
၅၅	၅၅၉၀	ရွေးချောင်းခံတပ်မှ လိုက်ဂျာ	၂	၎င်း
၅၆	၅၅၉၁	သိမ်ဘုရားနှင့် ကျောက်စာများ	၂	၎င်း
၅၇	၅၅၉၂	အဇ္ဇဂေါဏဂူ (အရှေ့တောင်မှ)	၂	၎င်း
၅၈	၅၅၉၃	အဇ္ဇဂေါဏဂူ (နောက်ကျော)	၂	၎င်း
၅၉	၅၅၉၄	ရွှေနန်းပေါက် ဘုရား	၂	၎င်း
၆၀	၅၅၉၅	ရွှေနန်းပေါက် ဘုရား၏ အရှေ့မြောက်ဘက်ယို ဘုရားဟောင်း ၂ ဆူ။	၂	၎င်း
၆၁	၅၅၉၆	လေးဆူစံဘုရား (အနောက်တောင်မှ ရှုခင်း)	၂	၎င်း
၆၂	၅၅၉၇	လေးဆူစံဘုရား၏ အနောက် မြောက်ဘက်ယို ဘုရားဟောင်း။	၂	၎င်း
၆၃	၅၅၉၈	လေးဆူစံဘုရား၏ အနောက် မြောက်ဘက်ယို ဘုရားဟောင်း။	၂	၎င်း
၆၄	၅၅၉၉	တရုတ်ဘုရား	၂	၎င်း
၆၅	၅၆၀၀	တရုတ်ဘုရား မြောက်ဘက်ယို ဘုရားဟောင်း ၂ ဆူ	၂	၎င်း
၆၆	၅၆၀၁	မေမြကျောင်း (ယခင်မန္တလေးကျောင်း) ဝင်းအတွင်းယို ကျောက်စာဖော်ရုပ်။	၂	၎င်း
၆၇	၅၆၀၂	လေးမျက်နှာဘုရား	၂	၎င်း
၆၈	၅၆၀၃	လေးမျက်နှာဘုရားအဝင် မုခ်ကုန်း	၂	၎င်း
၆၉	၅၆၀၄	လေးမျက်နှာဘုရား အရှေ့တောင်မှ	၂	၎င်း
၇၀	၅၆၀၅	လေးမျက်နှာဘုရားမှ ကျောက်စာ ဖော်ရုပ်	၂	၎င်း
၇၁	၅၆၀၆	ငါးမျက်နှာဘုရား	၂	၎င်း
၇၂	၅၆၀၇	ကျောက်စာဌာနမှ စောင့်ရှောက်ထားသော ဘုရားများ မှဆင်းဘုတ် ကြော်ငြာ။	၂	ပုဂံ။
၇၃	၅၆၀၈	ထီးလိုမင်းလိုဘုရားမှ အင်္ဂတေတိုင်ပန်း	၂	၎င်း
၇၄	၅၆၀၉	၎င်း	၂	၎င်း
၇၅	၅၆၁၀	ထီးလိုမင်းလိုဘုရားမှ အင်္ဂတေပန်း အထက်ပိုင်း	၂	၎င်း
၇၆	၅၆၁၁	ထီးလိုမင်းလိုဘုရားမှ အင်္ဂတေပန်းအောက်ပိုင်း	၂	၎င်း
၇၇	၅၆၁၂	ထီးလိုမင်းလိုဘုရားမှ အင်္ဂတေဘီလူးပန်းဆွဲ	၂	၎င်း
၇၈	၅၆၁၃	ထီးလိုမင်းလိုဘုရားမှ အင်္ဂတေပန်း	၂	၎င်း
၇၉	၅၆၁၄	၎င်း	၂	၎င်း
၈၀	၅၆၁၅	၎င်း	၂	၎င်း
၈၁	၅၆၁၆	သရပါ တံခါးမှပန်းဆွဲ	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၈)။ ။အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူလက်မ	တည်ယူရာဌာန
၈၂	၅၆၁၇	အာနန္ဒာကျောင်းတိုက်မှ သစ်သားပန်ပု	၂	ပုဂံ။
၈၃	၅၆၁၈	အာနန္ဒာကျောင်းဝင်းအတွင်းယို မတ်ရပ်တောင် (ကြေး)	၂	၎င်း
၈၄	၅၆၁၉	ဂေါတမပုလ္လင်ဘုရားမှမြင်ကွင်း	၂	၎င်း
၈၅	၅၆၂၀	ပုဆစ်တုပ်ဘုရားအတွင်းမှ ပြာသာဒ်ဆောင်	၂	၎င်း
၈၆	၅၆၂၁	မီးမလောင်ကျောင်းအနောက်ဘက်မှ ဂူဘုရား	၂	၎င်း
၈၇	၅၆၂၂	မိုးဘုရားအောက်ခြေအပျက်အစီး	၂	၎င်း
၈၈	၅၆၂၃	မိုးဘုရားအောက်ခြေအပျက်အစီးပြုပြင်နေစဉ်	၂	၎င်း
၈၉	၅၆၂၄	နတ်လှောင်ကျောင်းနှင့် သဗ္ဗညုဘုရား	၂	၎င်း
၉၀	၅၆၂၅	မင်္ဂလာစေတီဘုရားတောင်ဘက်မှအပျက်အစီး	၂	၎င်း
၉၁	၅၆၂၆	မင်္ဂလာစေတီဘုရားတောင်ဘက်မှအပျက်အစီးပြင်ပြီး	၂	၎င်း
၉၂	၅၆၂၇	မင်္ဂလာစေတီတန်တိုင်း အပျက်အစီး	၂	၎င်း
၉၃	၅၆၂၈	၎င်း	၂	၎င်း
၉၄	၅၆၂၉	မင်္ဂလာစေတီအရှေ့မြောက်ဘက်ယို တန်တိုင်း အတွင်းယို အုတ်ကျောင်းမှအင်္ဂတေပန်း။	၂	၎င်း
၉၅	၅၆၃၀	မင်္ဂလာစေတီအနီး ငါးမျက်နှာဂူဘုရားငယ်	၂	၎င်း
၉၆	၅၆၃၁	မင်္ဂလာစေတီအနီးငါးမျက်နှာဂူဘုရားငယ်မှအစိတ်အပိုင်း	၂	၎င်း
၉၇	၅၆၃၂	၎င်း	၂	၎င်း
၉၈	၅၆၃၃	မင်္ဂလာစေတီအနီးငါးမျက်နှာဂူဘုရားငယ်မှ အင်္ဂတေပန်း	၂	၎င်း
၉၉	၅၆၃၄	နဘူး တောယာအတွင်းမှကျောက်စာတော်သောနေရာ	၂	ညောင်ဦး။
၁၀၀	၅၆၃၅	နဘူးတောယာအတွင်းမှတော်သောကျောက်စာမင်္ဂလာ	၂	၎င်း
၁၀၁	၅၆၃၆	နဘူးတောဘုရားမှ ဂူဘုရားတစ်ဆူမှ မုခ်ဝ အထက်ယို အင်္ဂတေပန်း။	၂	၎င်း
၁၀၂	၅၆၃၇	ဂူမြောက်ငယ်ဘုရား (အနောက်တောင်မှ)	၂	၀ ကြီးအင်း။
၁၀၃	၅၆၃၈	ဂူမြောက်ငယ်ဘုရား အနောက် တောင်ဘက်ယို အုတ်ကျောင်းမှပန်းဆွဲ။	၂	၎င်း
၁၀၄	၅၆၃၉	ညောင်ဦး-ပုဂံသွား လမ်းဘေးယိုငါးမျက်နှာဘုရား	၂	၎င်း
၁၀၅	၅၆၄၀	အပယ်ရတနာဘုရား အနောက်ဘက်ယိုဂူငယ်တခု	၂	မြင်းကပါ။
၁၀၆	၅၆၄၁	ဘုရားလုံးဆူဘုရားမှဆေးရေး	၂	မင်းနံ့သူ။
၁၀၇	၅၆၄၂	၎င်း	၂	၎င်း
၁၀၈	၅၆၄၃	၎င်း	၂	၎င်း
၁၀၉	၅၆၄၄	၎င်း	၂	၎င်း
၁၁၀	၅၆၄၅	၎င်း	၂	၎င်း
၁၁၁	၅၆၄၆	၎င်း	၂	၎င်း
၁၁၂	၅၆၄၇	၎င်း	၂	၎င်း
၁၁၃	၅၆၄၈	သင်္ကန်းရုံဘုရားမှစုလစ်	၂	၎င်း
၁၁၄	၅၆၄၉	သင်္ကန်းရုံဘုရားအရှေ့မျက်နှာမှအသေးစိတ်	၂	၎င်း
၁၁၅	၅၆၅၀	သင်္ကန်းရုံဘုရား	၂	၎င်း
၁၁၆	၅၆၅၁	ဝိနည်းမိရ်ကျောက်စာဂူမပြင်မီ	၂	၎င်း
၁၁၇	၅၆၅၂	အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်း (တောင်မှ)	၂	ပုဂံ။
၁၁၈	၅၆၅၃	အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်းအရှေ့တောင်ဘက်ဒုတိယအဆင့်မှ အပျက်အစီး။	၂	၎င်း
၁၁၉	၅၆၅၄	အာနန္ဒာဘုရားအရှေ့တောင်ဘက်ယို ဘုရားပျက်	၂	၎င်း
၁၂၀	၅၆၅၅	ငက္ခန်းနားဘုရားထိပ်မှအပျက်အစီး	၂	၎င်း
၁၂၁	၅၆၅၆	ငက္ခန်းနားဘုရားပြင်ဆံး	၂	၎င်း
၁၂၂	၅၆၅၇	ပုထိုးသားများဘုရား (ငက္ခန်းနားဘုရားမှမြင်ခင်း)	၂	၎င်း
၁၂၃	၅၆၅၈	ငက္ခန်းနားဘုရားပေါ်မှ ဂေါတမပုလ္လင် ဘုရားဘက်သို့ မြင်ခင်း။	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၈)။ အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူဝါဒ လက်မှတ်	တည်ရှိရာဌာန
၁၂၄	၅၆၅၉	၈၀၇ တောပုလွင်ဘုရားပြင်ဆင်ခြင်း	၂	ပုဂံ။
၁၂၅	၅၆၆၀	ဝဲဒုံသာဂူဘုရား	၂	၎င်း
၁၂၆	၅၆၆၁	မင်္ဂလာစေတီအရှေ့ဘက်အပျက်အစီးများမပြင်မီ	၂	၎င်း
၁၂၇	၅၆၆၂	မင်္ဂလာစေတီမှတောရသော ဇာတ်အုတ်ချပ်	၂	၎င်း
၁၂၈	၅၆၆၃	နတ်ထောင်ကျောင်းပိဋကတ်တိုက်	၂	ညောင်ဦး။
၁၂၉	၅၆၆၄	ကြေးမီသန်း (မြင်းကပါမှတော)	၄	မြင်းကပါ။
၁၃၀	၅၆၆၅	ဂူပြောက်ငယ်ဘုရား	၂	၎င်း
၁၃၁	၅၆၆၆	မိမိညက်ညီအစ်မဘုရား	၂	သီရိပုဗ္ဗသား။
၁၃၂	၅၆၆၇	လောကနန္ဒာဘုရားကျောက်ကမ်းပါးအပျက်အစီး	၂	၎င်း
၁၃၃	၅၆၆၈	အားမနာကျောက်စာတိုင် (ဂူ မဆောက်ရသေးမီ)	၂	မင်းနံ့သူ။
၁၃၄	၅၆၆၉	ရွှေစည်းခုံဘုရားမှ ဟင်္သာရုပ်အရှေ့ပိုင်း (သစ်သား)	၄	ညောင်ဦး။
၁၃၅	၅၆၇၀	၎င်း	၂	၎င်း
၁၃၆	၅၆၇၁	၎င်း	၂	၎င်း
၁၃၇	၅၆၇၂	ရွှေစည်းခုံဘုရားမှ (မံ) ဆင်းတုခေါင်း	၂	၎င်း
၁၃၈	၅၆၇၃	ရွှေစည်းခုံဘုရားမှ ကျောက်ဆင်းတုခေါင်း	၂	၎င်း
၁၃၉	၅၆၇၄	၎င်း	၂	၎င်း
၁၄၀	၅၆၇၅	ရွှေစည်းခုံဘုရားမှ သစ်သားခြင်သေ့ပန်း	၈	၎င်း
၁၄၁	၅၆၇၆	အာနန္ဒာဘုရားမှ ဗုဒ္ဓဝင် ကျောက်ချပ် ပါလိလေယူက တောဝါကပ်ဟန်။	၂	ပုဂံ။
၁၄၂	၅၆၇၇	အာနန္ဒာဘုရားမှ ဗုဒ္ဓဝင် ကျောက်ချပ် ပါလိလေယူက တော မေ့စကြာဟောဟန်။	၂	၎င်း
၁၄၃	၅၆၇၈	အာနန္ဒာဘုရားမှ ဗုဒ္ဓဝင် ကျောက်ချပ် ပါလိလေယူက တော အာဠာဝ ကသီလူးချွတ်ဟန်။	၂	၎င်း
၁၄၄	၅၆၇၉	မင်္ဂလာစေတီဘုရားအနောက်ဘက်အုတ်တန်တိုင်းပြင်ပြီး	၂	၎င်း
၁၄၅	၅၆၈၀	မင်္ဂလာစေတီဘုရားမြောက်ဘက် အုတ်တန်တိုင်းပြင်ပြီး	၂	၎င်း
၁၄၆	၅၆၈၁	မီးမလောင်ကျောင်း အနောက်ဘက်ယို အုတ်တိုက်ပျက် နံပါတ် ၉၂၁ မှ ၂ ထပ်ဆင်းတု။	၂	၎င်း
၁၄၇	၅၆၈၂	အလိုပြည့် ဂူဘုရား အရှေ့တောင်ယို ဝတ္ထုန တောဘုရားစု (နံပါတ် ၂၂၀ ဘုရား၏မြောက်ဘက်)မှ ၂ ထပ် ဘုရား (ဝဲဘေးမှ)။	၂	ဝက်ကြီးအင်း။
၁၄၈	၅၆၈၃	အလိုပြည့် ဂူဘုရား အရှေ့တောင်ယို ဝတ္ထုန တောဘုရားစု တောင်ဘက်ယို ၂ ထပ်စေတီ။	၂	၎င်း
၁၄၉	၅၆၈၄	ကန်တော့ပုလွင် ဘုရားအနီးအရှေ့တောင်ယို ဘုရားငယ် တန်ဆောင်းမုခ်ကုန်းယို ပန်ပုလဲကံစွမ်း။	၂	ပုဂံ။
၁၅၀	၅၆၈၅	ဗူးဘုရား လှေကားအဆင်း တောင်ဘက်မှ အောက်ခြေယို အပျက်အစီးများ။	၂	၎င်း
၁၅၁	၅၆၈၆	ဗူးဘုရားလှေကားအဆင်းအောက်ခြေယို အပျက်အစီးများ	၂	၎င်း
၁၅၂	၅၆၈၇	ဗူးဘုရားမြောက်မျက်နှာ အောက်ခြေယို အပျက်အစီးများ	၂	၎င်း
၁၅၃	၅၆၈၈	ဗူးဘုရားမြောက်မျက်နှာအရှေ့ပိုင်း အပျက်အစီးများ	၂	၎င်း
၁၅၄	၅၆၈၉	ပုဏ္ဏားကျွန်းမှ ဦးရစ်တောင်ဘုရား	၂	စစ်တွေခရိုင်။
၁၅၅	၅၆၉၀	သီဟိုဠ်ဘီလူး	၂	၎င်း
၁၅၆	၅၆၉၁	ရှစ်သောင်းဘုရား (အနောက်မြောက်ဘက်မြင်ခင်း)	၂	မြို့ဟောင်း။
၁၅၇	၅၆၉၂	ရှစ်သောင်းဘုရား အနောက်မျက်နှာ စောင်းတန်းမှမဟာ ဝိနွန်းရုပ်။	၂	၎င်း
၁၅၈	၅၆၉၃	မဟေဿာရ	၂	၎င်း
၁၅၉	၅၆၉၄	ဗုဒ္ဓရုပ်ကျောက်ရုပ်	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၈)။ အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူဝါဒ လက်မှတ်	တည်ရှိရာဌာန
၁၆၀	၅၆၉၅	ဂဠုန်အပိုင်းအစ	၂	မြို့ဟောင်း။
၁၆၁	၅၆၉၆	နေသာတောင်မှရွှေထားသော စိန်ပြောင်း	၂	၎င်း
၁၆၂	၅၆၉၇	စုံတွဲလူရုပ်	၂	စစ်တွေခရိုင်။
၁၆၃	၅၆၉၈	မနုဿိဟ	၂	မြို့ဟောင်းမြို့။
၁၆၄	၅၆၉၉	နရာဗိပတိကျောက်စာ	၂	၎င်း
၁၆၅	၅၇၀၀	မင်းမားကြီး-မင်းရုပ်	၂	၎င်း
၁၆၆	၅၇၀၁	မင်းမားကြီးနှင့်မိဖုရား (ပန်ချီကား)	၂	၎င်း
၁၆၇	၅၇၀၂	အရှေ့စောင်းတန်းနတ်ရုပ်	၂	၎င်း
၁၆၈	၅၇၀၃	အရှေ့စောင်းတန်းနတ်ရုပ် (ကျောဘက်)	၂	၎င်း
၁၆၉	၅၇၀၄	နဂါးရုပ်	၂	၎င်း
၁၇၀	၅၇၀၅	ကျောဘက်-မြေရုပ်	၂	၎င်း
၁၇၁	၅၇၀၆	ဘီလူးနှင့် လူစုံတွဲ	၂	၎င်း
၁၇၂	၅၇၀၇	မိန်းမရုပ်	၂	၎င်း
၁၇၃	၅၇၀၈	မြင်းစီးဘီလူးရုပ်	၂	၎င်း
၁၇၄	၅၇၀၉	သျှစ်သောင်းဘုရားကျောက်စာအပိုင်း (အနောက်မျက်နှာ)	၂	၎င်း
၁၇၅	၅၇၁၀	သျှစ်သောင်းဘုရား အနောက်ဘက် တန်တိုင်းအဖျားယို စေတီများအကြားမှ ကျောက်ရုပ်တုများ။	၂	၎င်း
၁၇၆	၅၇၁၁	၎င်း	၂	၎င်း
၁၇၇	၅၇၁၂	၎င်း	၂	၎င်း
၁၇၈	၅၇၁၃	၎င်း	၂	၎င်း
၁၇၉	၅၇၁၄	၎င်း	၂	၎င်း
၁၈၀	၅၇၁၅	၎င်း	၂	၎င်း
၁၈၁	၅၇၁၆	၎င်း	၂	၎င်း
၁၈၂	၅၇၁၇	၎င်း	၂	၎င်း
၁၈၃	၅၇၁၈	၎င်း	၂	၎င်း
၁၈၄	၅၇၁၉	၎င်း	၂	၎င်း
၁၈၅	၅၇၂၀	၎င်း	၂	၎င်း
၁၈၆	၅၇၂၁	၎င်း	၂	၎င်း
၁၈၇	၅၇၂၂	သျှစ်သောင်းဘုရား ဣသိလိင်	၂	၎င်း
၁၈၈	၅၇၂၃	သျှစ်သောင်းဘုရား မြောက်မျက်နှာဘက် ရုပ်တုများ	၂	၎င်း
၁၈၉	၅၇၂၄	၎င်း	၂	၎င်း
၁၉၀	၅၇၂၅	သျှစ်သောင်းဘုရား တန်တိုင်းဖျားစေတီများမြောက်ဘက်မှ ရှုခင်း။	၂	စစ်တွေခရိုင်။
၁၉၁	၅၇၂၆	သျှစ်သောင်းဘုရား တောင်ဘက်အခြေမှ မုခ်ဂူများ	၂	မြို့ဟောင်း။
၁၉၂	၅၇၂၇	သျှစ်သောင်းဘုရား တောင်ဘက်အခြေမှ မုခ်ဂူတွင်းယို ရုပ်ပွားတော်။	၂	၎င်း
၁၉၃	၅၇၂၈	သျှစ်သောင်းဘုရား အာရုံခံအတွင်း အရှေ့ဘက်လှည့် ရုပ်တုများ။	၂	၎င်း
၁၉၄	၅၇၂၉	၎င်း	၂	၎င်း
၁၉၅	၅၇၃၀	၎င်း	၂	၎င်း
၁၉၆	၅၇၃၁	သျှစ်သောင်းဘုရားမှ မယ်တော်ဂူ (အနောက်မျက်နှာ)	၂	၎င်း
၁၉၇	၅၇၃၂	သျှစ်သောင်းဘုရားမှ ဘိသိက်မင်္ဂလာအခန်း	၂	၎င်း
၁၉၈	၅၇၃၃	သျှစ်သောင်းဘုရားမှ လိုဏ်ဂူအစမှ ကျောက်ရုပ်များ	၂	၎င်း
၁၉၉	၅၇၃၄	သျှစ်သောင်းဘုရား လိုဏ်ဂူအစမှ ကျောက်ရုပ်တု မေထုန်ပြုနေပုံ။	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူဝါဒ လက်မှတ်	တည်ယူရာဌာန
၂၀၀	၅၇၃၅	သျှစ်သောင်းဘုရား လိုဏ်ဂူအဝမှ ကျောက်ရုပ်တု	၂	မြို့ဟောင်း။
၂၀၁	၅၇၃၆	၎င်း	၂	၎င်း
၂၀၂	၅၇၃၇	၎င်း	၂	၎င်း
၂၀၃	၅၇၃၈	၎င်း	၂	၎င်း
၂၀၄	၅၇၃၉	သျှစ်သောင်းဘုရား လိုဏ်ဂူအဝမှ ကျောက်ရုပ်တု မကောင်းခေါင်း။	၂	၎င်း
၂၀၅	၅၇၄၀	သျှစ်သောင်းဘုရား လိုဏ်ဂူအဝမှကျောက်ရုပ်တုများ	၂	၎င်း
၂၀၆	၅၇၄၁	၎င်း	၂	၎င်း
၂၀၇	၅၇၄၂	၎င်း	၂	၎င်း
၂၀၈	၅၇၄၃	မြို့ဟောင်းအရှေ့တစ်ဖက်တွင် ဆင်ဖြူမင်းဝ အနောက်ဘက် မြင်ခင်း။	၂	၎င်း
၂၀၉	၅၇၄၄	သင်းသီး ပလိမ္မိုဟောင်းအနီး အရှေ့တောင်မှမြင်ခင်း	၂	၎င်း
၂၁၀	၅၇၄၅	သိမ်တောင်ကြီးဘုရား (အရှေ့ဘက်မှ)	၂	၎င်း
၂၁၁	၅၇၄၆	ရွှေဂူကြီးဘုရားမှ မုခ်ဝ	၂	၎င်း
၂၁၂	၅၇၄၇	ရွှေဂူကြီးဘုရားမှ ကျောက်ရုပ်ပျိုးတော်	၂	၎င်း
၂၁၃	၅၇၄၈	ရွှေတောင်ကျောင်းမှ ကျောက်ရေအိုး	၂	၎င်း
၂၁၄	၅၇၄၉	ရွှေတောင်ကျောင်းမှ ကြေးဆင်းတုငယ်	၂	၎င်း
၂၁၅	၅၇၅၀	ရွှေတောင်ကျောင်းမှ ဖလံဆင်းတုငယ်	၂	၎င်း
၂၁၆	၅၇၅၁	မြို့ဟောင်း နန်းရာကုန်းတန့်တိုင်း အရှေ့တောင်မှမြင်ခင်း	၂	၎င်း
၂၁၇	၅၇၅၂	သျှစ်သောင်းဘုရားမှ ငြိမ်းချမ်းရေးရုပ်ပျိုးတော်	၂	၎င်း
၂၁၈	၅၇၅၃	သျှစ်သောင်းဘုရားလိုဏ်အတွင်းမှကျောက်ရုပ်တုများ	၂	၎င်း
၂၁၉	၅၇၅၄	၎င်း	၂	၎င်း
၂၂၀	၅၇၅၅	၎င်း	၂	၎င်း
၂၂၁	၅၇၅၆	၎င်း	၂	၎င်း
၂၂၂	၅၇၅၇	၎င်း	၂	၎င်း
၂၂၃	၅၇၅၈	၎င်း	၂	၎င်း
၂၂၄	၅၇၅၉	၎င်း	၂	၎င်း
၂၂၅	၅၇၆၀	၎င်း	၂	၎င်း
၂၂၆	၅၇၆၁	၎င်း	၂	၎င်း
၂၂၇	၅၇၆၂	သျှစ်သောင်းဘုရား လိုဏ်ဂူအတွင်း သီရိပါဒမြေရာတော်	၂	၎င်း
၂၂၈	၅၇၆၃	သျှစ်သောင်းဘုရား လိုဏ်အတွင်းမှ ရုပ်ပျိုးတော်များ	၂	၎င်း
၂၂၉	၅၇၆၄	ပိဋကတ်တိုက်	၂	၎င်း
၂၃၀	၅၇၆၅	စကြာမာရ်အောင်ဘုရား အနောက်မှန်မှ သီလူးရုပ်	၂	၎င်း
၂၃၁	၅၇၆၆	စကြာမာရ်အောင်ဘုရား	၂	၎င်း
၂၃၂	၅၇၆၇	ရတနာမာရ်အောင်ဘုရား	၂	၎င်း
၂၃၃	၅၇၆၈	ရတနာပုံဘုရား (အရှေ့မှ)	၂	၎င်း
၂၃၄	၅၇၆၉	အံတော်သိမ်ဘုရား	၂	၎င်း
၂၃၅	၅၇၇၀	လင်ပန်းပြောက်ဘုရား	၂	၎င်း
၂၃၆	၅၇၇၁	လင်ပန်းပြောက်ဘုရား (အနီးကပ်)	၂	၎င်း
၂၃၇	၅၇၇၂	လင်ပန်းပြောက်ဘုရား (အောက်ခြေအပျက်)	၂	၎င်း
၂၃၈	၅၇၇၃	တေဇာရာမကျောင်းအတွင်း ရုပ်တုပါသော ကျောက်တိုင် (မျက်နှာ)။	၂	၎င်း
၂၃၉	၅၇၇၄	တေဇာရာမကျောင်းအတွင်း ရုပ်တုပါသော ကျောက်တိုင် (ဘေးမှ)။	၂	၎င်း
၂၄၀	၅၇၇၅	တေဇာရာမ ဘုရား	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူဝါဒ လက်မှတ်	တည်ယူရာဌာန
၂၄၁	၅၇၇၆	လေးမျက်နှာဘုရား	၂	မြို့ဟောင်း။
၂၄၂	၅၇၇၇	ဒုက္ခသိမ်ဘုရား ကျောက်လှေကားမှရုပ်တု	၂	၎င်း
၂၄၃	၅၇၇၈	ဒုက္ခသိမ်ဘုရား	၂	၎င်း
၂၄၄	၅၇၇၉	သျှစ်သောင်းဘုရား (အနောက်ဘက်မှ)	၂	၎င်း
၂၄၅	၅၇၈၀	သျှစ်သောင်းဘုရား (မြောက်ဘက်မှ)	၂	၎င်း
၂၄၆	၅၇၈၁	သျှစ်သောင်းဘုရား အထက်ပိုင်း	၂	၎င်း
၂၄၇	၅၇၈၂	ညောင်ပင်ဈေးကျောင်းမှ ကြေးဆင်းတု	၂	၎င်း
၂၄၈	၅၇၈၃	၎င်း	၂	၎င်း
၂၄၉	၅၇၈၄	၎င်း	၂	၎င်း
၂၅၀	၅၇၈၅	သျှစ်သောင်းဘုရား (အနောက်ဘက်မှ)	၂	၎င်း
၂၅၁	၅၇၈၆	ဒုက္ခသိမ်ဘုရား (တောင်ဘက်မှ)	၂	၎င်း
၂၅၂	၅၇၈၇	ဒုက္ခသိမ်ဘုရားအတွင်းမှ ရုပ်တုများ	၂	၎င်း
၂၅၃	၅၇၈၈	၎င်း	၂	၎င်း
၂၅၄	၅၇၈၉	၎င်း	၂	၎င်း
၂၅၅	၅၇၉၀	ဒုက္ခသိမ်ဘုရားအတွင်းမှ ကျောက်ရုပ်တုများ	၂	၎င်း
၂၅၆	၅၇၉၁	၎င်း	၂	၎င်း
၂၅၇	၅၇၉၂	၎င်း	၂	၎င်း
၂၅၈	၅၇၉၃	၎င်း	၂	၎င်း
၂၅၉	၅၇၉၄	၎င်း	၂	၎င်း
၂၆၀	၅၇၉၅	၎င်း	၂	၎င်း
၂၆၁	၅၇၉၆	၎င်း	၂	၎င်း
၂၆၂	၅၇၉၇	၎င်း	၂	၎င်း
၂၆၃	၅၇၉၈	၎င်း	၂	၎င်း
၂၆၄	၅၇၉၉	ရတနာပုံဘုရား (အနောက်တောင်မှ)	၂	၎င်း
၂၆၅	၅၈၀၀	အံတော်ဘုရားအတွင်းမှကျောက်ရုပ်ပျိုးတော်	၂	၎င်း
၂၆၆	၅၈၀၁	အံတော်ဘုရားအတွင်းမှရုပ်ပျိုးတော်	၂	၎င်း
၂၆၇	၅၈၀၂	အံတော်ဘုရားအတွင်းမှဟိန္ဒူရုပ်တု	၂	၎င်း
၂၆၈	၅၈၀၃	အံတော်ဘုရား (အနောက်တောင်မှ)	၂	၎င်း
၂၆၉	၅၈၀၄	မြို့ဟောင်းမှ အာရဗီကျောက်စာ	၂	၎င်း
၂၇၀	၅၈၀၅	မြို့ဟောင်းမှသက္ကရာဇ် ၉၅၉ ခုနှစ် ထိုးကျောက်စာ	၂	၎င်း
၂၇၁	၅၈၀၆	မြို့ဟောင်းမှကျောက်စာ	၂	၎င်း
၂၇၂	၅၈၀၇	မြို့ဟောင်းကျောက်စာရံမှကျောက်ပန်းပု ပစ္စည်းများ	၂	၎င်း
၂၇၃	၅၈၀၈	မြို့ဟောင်းကျောက်စာရံမှ ကျောက်နုတံရုပ်	၂	၎င်း
၂၇၄	၅၈၀၉	မြို့ဟောင်း ကျောက်စာရံအတွင်းယို ကျောက်နုတံရုပ် (ဝေသာလီမှ)။	၂	၎င်း
၂၇၅	၅၈၁၀	မြို့ဟောင်းကျောက်စာရံအတွင်းယို ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ	၂	၎င်း
၂၇၆	၅၈၁၁	မြို့ဟောင်း မနောဟရီကန်	၂	၎င်း
၂၇၇	၅၈၁၂	မြို့ဟောင်း လက်ကောင်းဈေးကျောင်းမှ ကမ္ပည်းပါသော ကြေးဆင်းတု။	၂	၎င်း
၂၇၈	၅၈၁၃	လက်ကောင်းဈေးတောင်မှဘုရား	၂	၎င်း
၂၇၉	၅၈၁၄	မြို့ဟောင်း လက်ကောင်းဈေးကျောင်းမှ မကိုဋ်ဆောင်း ကြေးဆင်းတု။	၂	၎င်း
၂၈၀	၅၈၁၅	၎င်း	၂	၎င်း
၂၈၁	၅၈၁၆	မြို့ဟောင်း လက်ကောင်းဈေးကျောင်းမှ သိဒ္ဓတ္ထမင်း တောထွက်ပုံ ကြေးရုပ်တု။	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူအဆ လက်မှတ်	တည်ရှိရာဌာန
၂၀၂	၅၀၁၇	လက်ကောင်းရေးကျောင်းမှ ကြေးရုပ်တူ ၃ ဆုတွဲ	၂	မြို့ဟောင်း။
၂၀၃	၅၀၁၈	မြို့ဟောင်း လက်ကောင်းရေးကျောင်းမှ ရွှေချကြေးစေတီ (မြို့သေ့ရံလျက်)။	၂	၎င်း
၂၀၄	၅၀၁၉	မြို့ဟောင်း လက်ကောင်းရေးကျောင်းမှ ခေမီသတ်ပုံ (ကြေး)။	၂	၎င်း
၂၀၅	၅၀၂၀	လက်ကောင်းရေးကျောင်းမှ ကမ္ဘာ့ဦးပေါသောဗုဒ္ဓရုပ်ပွား	၂	၎င်း
၂၀၆	၅၀၂၁	လက်ကောင်းရေးကျောင်းမှ နတ်ပုံတူရင်းမှ ရုပ်ပွားတော်များ	၂	၎င်း
၂၀၇	၅၀၂၂	လက်ကောင်းရေးကျောင်းမှ ကြေးဆင်းတုတော်ကြီး	၂	၎င်း
၂၀၈	၅၀၂၃	လက်ကောင်းရေးကျောင်းသိမ်အတွင်းမှဆင်းတုတော်ကြီး	၂	၎င်း
၂၀၉	၅၀၂၄	မြို့ဟောင်း မြို့အနောက်ဘက် မောက်ကော်တံခါး	၂	၎င်း
၂၉၀	၅၀၂၅	မြို့ဟောင်းရှေးကျေး	၂	၎င်း
၂၉၁	၅၀၂၆	ပုဂံပြတိုက်အနောက်ဘက်ယို ကျောက်စာရံငယ်	၂	ပုဂံ။
၂၉၂	၅၀၂၇	စတုရန်းတောင်ရိုး၊ တိလောကရုပ်တုအတွင်း အ နောက်စကြို အရွှေဘက်နံရံမှ ဆေးရေး။	၂	စတုရန်းမြို့တောင်ရိုး။
၂၉၃	၅၀၂၈	၎င်း	၂	၎င်း
၂၉၄	၅၀၂၉	၎င်း	၂	၎င်း
၂၉၅	၅၀၃၀	၎င်း	၂	၎င်း
၂၉၆	၅၀၃၁	၎င်း	၂	၎င်း
၂၉၇	၅၀၃၂	၎င်း	၂	၎င်း
၂၉၈	၅၀၃၃	၎င်း	၂	၎င်း
၂၉၉	၅၀၃၄	တိလောကရုပ်တုအတွင်း အလယ်မှပေါက် လိုက်ကလေး အတွင်း တောင်ဘက်နံရံမှဆေးရေး။	၂	၎င်း
၃၀၀	၅၀၃၅	၎င်း	၂	၎င်း
၃၀၁	၅၀၃၆	၎င်း	၂	၎င်း
၃၀၂	၅၀၃၇	တိလောကရုပ်တုအတွင်း အနောက်စကြို အလယ် မှပေါက်နှင့်တည့်တည့် အရိုးကုန်းယို ဆေးရေး။	၂	၎င်း
၃၀၃	၅၀၃၈	တိလောကရုပ်တုအတွင်းမှ ဥမ္မာဒန္တ ဆေးရေးပုံဆွဲ	၄	၎င်း
၃၀၄	၅၀၃၉	နတ်ထောင့်ကျောင်း ပိဋကတ်တိုက်အတွင်းမှ ဆေးရေး	၂	ညောင်ဦး။
၃၀၅	၅၀၄၀	၎င်း	၂	၎င်း
၃၀၆	၅၀၄၁	၎င်း	၂	၎င်း
၃၀၇	၅၀၄၂	၎င်း	၂	၎င်း
၃၀၈	၅၀၄၃	၎င်း	၂	၎င်း
၃၀၉	၅၀၄၄	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၀	၅၀၄၅	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၁	၅၀၄၆	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၂	၅၀၄၇	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၃	၅၀၄၈	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၄	၅၀၄၉	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၅	၅၀၅၀	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၆	၅၀၅၁	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၇	၅၀၅၂	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၈	၅၀၅၃	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၉	၅၀၅၄	၎င်း	၂	၎င်း
၃၂၀	၅၀၅၅	၎င်း	၂	၎င်း
၃၂၁	၅၀၅၆	၎င်း	၂	၎င်း
၃၂၂	၅၀၅၇	၎င်း	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူအဆ လက်မှတ်	တည်ရှိရာဌာန
၃၂၃	၅၀၅၈	နတ်ထောင့်ကျောင်း ပိဋကတ်တိုက်အတွင်းမှဆေးရေး	၂	ညောင်ဦး။
၃၂၄	၅၀၅၉	၎င်း	၂	၎င်း
၃၂၅	၅၀၆၀	၎င်း	၂	၎င်း
၃၂၆	၅၀၆၁	၎င်း	၂	၎င်း
၃၂၇	၅၀၆၂	၎င်း	၂	၎င်း
၃၂၈	၅၀၆၃	၎င်း	၂	၎င်း
၃၂၉	၅၀၆၄	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃၀	၅၀၆၅	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃၁	၅၀၆၆	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃၂	၅၀၆၇	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃၃	၅၀၆၈	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃၄	၅၀၆၉	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃၅	၅၀၇၀	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃၆	၅၀၇၁	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃၇	၅၀၇၂	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃၈	၅၀၇၃	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃၉	၅၀၇၄	ဥပါလိသိမ်အရွှေဘက်ယိုဘုရားပျက်	၂	ပုဂံမြို့။
၃၄၀	၅၀၇၅	ဥပါလိသိမ်အရွှေဘက်ယိုဘုရားပျက်မှ ဆေးရေး	၂	၎င်း
၃၄၁	၅၀၇၆	ဥပါလိသိမ် အရွှေမြောက်ဘက်ယို ဘုရားပျက်မှ အန္တရ ပေါ်တော်မူ။	၂	၎င်း
၃၄၂	၅၀၇၇	ဥပါလိသိမ်အရွှေဘက်ယိုဘုရားပျက်မှ ဗုဒ္ဓဝင်ကြေးကြာပွင့်	၂	၎င်း
၃၄၃	၅၀၇၈	ဥပါလိသိမ်အရွှေဘက်ယိုဘုရားပျက်မှ ဗုဒ္ဓဝင်ကြေးကြာဖူး	၂	၎င်း
၃၄၄	၅၀၇၉	၎င်း	၂	၎င်း
၃၄၅	၅၀၈၀	ဥပါလိသိမ်အရွှေဘက်ယို ဘုရားပျက်မှ ကြေးကြာဖူး ပွင့်ဖတ်များဖြတ်ထားစဉ်။	၂	၎င်း
၃၄၆	၅၀၈၁	ကြေးကြာပွင့်၊ အန္တရကျောက်ပြား ကြာပွင့်ဖတ်များ ဖြတ်ထားစဉ်။	၂	၎င်း
၃၄၇	၅၀၈၂	ကြေးကြာပွင့်နှင့်ဖြတ်ထားသောပွင့်ဖတ်များ	၂	၎င်း
၃၄၈	၅၀၈၃	ကြေးကြာပွင့် ဖြတ်ထားသောကြာဖူး အန္တရကျောက်ပြား	၂	၎င်း
၃၄၉	၅၀၈၄	ကြေးကြာဖူးအတွင်းမှ ဗေဒိပုံ (တဘက်)	၂	၎င်း
၃၅၀	၅၀၈၅	ကြေးကြာဖူးအတွင်းမှ ဗေဒိပုံ	၂	၎င်း
၃၅၁	၅၀၈၆	ကြေးကြာဖတ်နှင့် ဗေဒိပုံ	၂	၎င်း
၃၅၂	၅၀၈၇	ကြေးကြာဖူးမှ အောက်ခံကလပ်	၂	၎င်း
၃၅၃	၅၀၈၈	၎င်း	၂	၎င်း
၃၅၄	၅၀၈၉	ကြေးကြာဖူးကြာဖတ်အတွင်းမှ ဘုရားအလောင်း ခွေးမြင် တော်မူခန်း။	၂	၎င်း
၃၅၅	၅၀၉၀	ကြေးကြာဖူးကြာဖတ်အတွင်းမှ တာဝတိံသာမှ သက်ဆင်း တော်မူခန်း။	၂	၎င်း
၃၅၆	၅၀၉၁	ကြေးကြာဖူးကြာဖတ်အတွင်းမှဗုဒ္ဓဝင်	၂	၎င်း
၃၅၇	၅၀၉၂	ပါလိလေယျကစတော် ၀ ခေါ်တော်မူခန်း	၂	၎င်း
၃၅၈	၅၀၉၃	ကြေးကြာဖူးကြာဖတ်အတွင်းမှ ဗုဒ္ဓဝင်	၂	၎င်း
၃၅၉	၅၀၉၄	ဗေဒိပုံနှင့်ရွှေပလ္လင်ကို အောင်တော်မူခန်း	၂	၎င်း
၃၆၀	၅၀၉၅	ပရိနိဗ္ဗာန်တော်မူခန်း	၂	၎င်း
၃၆၁	၅၀၉၆	ကြေးကြာဖူးကြာဖတ်အတွင်းမှ ရဟန္တာ	၂	၎င်း
၃၆၂	၅၀၉၇	ပြတိုက်မှ မိုက်ပူရဟန္တာ	၂	၎င်း
၃၆၃	၅၀၉၈	မြင်းကပါမှတွေ့ရှိသော ကြေးဆင်းတု	၄	မြင်းကပါ၊ ပုဂံ။

နောက်ဆက်တွဲ (၁)။ ။အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူလက်မ	တည်ယိုရာဌာန
၃၆၄	၅၀၉၉	ပြတိုက်မှသုံး ကျောက်ဆင်းတု		၂ ပုဂံမြို့။
၃၆၅	၅၉၀၀	ပြတိုက်မှ ကြေးဆင်းတု		၂ ၎င်း
၃၆၆	၅၉၀၁	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၆၇	၅၉၀၂	မြင်းကပါမှတွေ့ယိုသော ကြေးဘုရားလောင်း (ရှေ့)		၂ မြင်းကပါ၊ ပုဂံ။
၃၆၈	၅၉၀၃	မြင်းကပါမှတွေ့ယိုသော ကြေးဘုရားလောင်း (နောက်)		၂ ၎င်း
၃၆၉	၅၉၀၄	မြင်းကပါမှတွေ့ယိုသော ကြေးဆင်းတု		၄ ၎င်း
၃၇၀	၅၉၀၅	သမ္ဗုဒ္ဓအုတ်ခွက် (မျက်နှာမှ)		၈ ပုဂံမြို့။
၃၇၁	၅၉၀၆	သမ္ဗုဒ္ဓအုတ်ခွက် (နောက်ကျောမှစာ)		၈ ၎င်း
၃၇၂	၅၉၀၇	ဗုဒ္ဓဝင်အုတ်ခွက် (မျက်နှာဘက်မှ)		၈ ၎င်း
၃၇၃	၅၉၀၈	ဗုဒ္ဓဝင်အုတ်ခွက် (နောက်ကျောမှစာ)		၈ ၎င်း
၃၇၄	၅၉၀၉	သမ္ဗုဒ္ဓအုတ်ခွက်အကျိုးအပွဲများ (မျက်နှာ)		၈ ၎င်း
၃၇၅	၅၉၁၀	သမ္ဗုဒ္ဓအုတ်ခွက်အကျိုးအပွဲများ (နောက်ကျောမှစာ)		၈ ၎င်း
၃၇၆	၅၉၁၁	အင်းဝအုတ်ကျောင်း		၂ အင်းဝမြို့။
၃၇၇	၅၉၁၂	၎င်း		၂ စကိုင်းခရိုင်။
၃၇၈	၅၉၁၃	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၇၉	၅၉၁၄	၎င်း		၂ အင်းဝမြို့။
၃၈၀	၅၉၁၅	၎င်း		၂ စကိုင်းခရိုင်။
၃၈၁	၅၉၁၆	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၈၂	၅၉၁၇	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၈၃	၅၉၁၈	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၈၄	၅၉၁၉	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၈၅	၅၉၂၀	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၈၆	၅၉၂၁	အင်းဝနန်းမြင့်		၂ ၎င်း
၃၈၇	၅၉၂၂	ထူပါရုံဘုရား မြောက်ဘက် ကျောက်စာရုံသစ် ဆောက်မည့်နေရာ။		၂ စကိုင်းမြို့။
၃၈၈	၅၉၂၃	ထူပါရုံဘုရား		၂ ၎င်း
၃၈၉	၅၉၂၄	လောကနန္ဒာဘုရား		၂ သီရိပုဇ္ဈိယ။
၃၉၀	၅၉၂၅	ပဲနံ့သာဂူဘုရား		၂ ပုဂံမြို့။
၃၉၁	၅၉၂၆	ငက္ခိန်းနားဧကင်းဘုရား		၂ ၎င်း
၃၉၂	၅၉၂၇	နတ်လှောင်ကျောင်း		၂ ၎င်း
၃၉၃	၅၉၂၈	ပေပင်ကျောင်းဘုရား		၂ ၎င်း
၃၉၄	၅၉၂၉	အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်းအတွင်းမှ ဆေးရေ		၂ ၎င်း
၃၉၅	၅၉၃၀	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၉၆	၅၉၃၁	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၉၇	၅၉၃၂	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၉၈	၅၉၃၃	၎င်း		၂ ၎င်း
၃၉၉	၅၉၃၄	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၀၀	၅၉၃၅	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၀၁	၅၉၃၆	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၀၂	၅၉၃၇	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၀၃	၅၉၃၈	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၀၄	၅၉၃၉	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၀၅	၅၉၄၀	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၀၆	၅၉၄၁	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၀၇	၅၉၄၂	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၀၈	၅၉၄၃	၎င်း		၂ ၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၁)။ ။အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူလက်မ	တည်ယိုရာဌာန
၄၀၉	၅၉၄၄	အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်းအတွင်းမှဆေးရေ		၂ ပုဂံမြို့။
၄၁၀	၅၉၄၅	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၁၁	၅၉၄၆	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၁၂	၅၉၄၇	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၁၃	၅၉၄၈	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၁၄	၅၉၄၉	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၁၅	၅၉၅၀	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၁၆	၅၉၅၁	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၁၇	၅၉၅၂	အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်းမှမင်စာ		၂ ၎င်း
၄၁၈	၅၉၅၃	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၁၉	၅၉၅၄	အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်း (အနောက်ဘက်မှ)		၂ ၎င်း
၄၂၀	၅၉၅၅	အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်း (အရှေ့ဘက်မှ)		၂ ၎င်း
၄၂၁	၅၉၅၆	ပုထိုးသားများဘုရား အပြင်နံရံ		၂ ၎င်း
၄၂၂	၅၉၅၇	ပုထိုးသားများဘုရား အပြင်နံရံထောင့်ချိုး		၂ ၎င်း
၄၂၃	၅၉၅၈	ယွန်းကျောင်းမြောက်ဘက်ရှေးကုန်းဟောင်း		၂ ၎င်း
၄၂၄	၅၉၅၉	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၂၅	၅၉၆၀	ရွှေကုန်းချာဘုရား		၂ ၎င်း
၄၂၆	၅၉၆၁	ဥပါယ်သိမ်မှဆေးရေ		၂ ၎င်း
၄၂၇	၅၉၆၂	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၂၈	၅၉၆၃	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၂၉	၅၉၆၄	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၃၀	၅၉၆၅	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၃၁	၅၉၆၆	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၃၂	၅၉၆၇	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၃၃	၅၉၆၈	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၃၄	၅၉၆၉	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၃၅	၅၉၇၀	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၃၆	၅၉၇၁	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၃၇	၅၉၇၂	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၃၈	၅၉၇၃	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၃၉	၅၉၇၄	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၄၀	၅၉၇၅	ရူဠာမဏိဘုရားမှဆေးရေ		၂ မင်းနံ့သာ၊ ပုဂံ။
၄၄၁	၅၉၇၆	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၄၂	၅၉၇၇	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၄၃	၅၉၇၈	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၄၄	၅၉၇၉	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၄၅	၅၉၈၀	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၄၆	၅၉၈၁	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၄၇	၅၉၈၂	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၄၈	၅၉၈၃	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၄၉	၅၉၈၄	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၅၀	၅၉၈၅	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၅၁	၅၉၈၆	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၅၂	၅၉၈၇	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၅၃	၅၉၈၈	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၅၄	၅၉၈၉	၎င်း		၂ ၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အလွယ် လက်မ	တည်ယှဉ်ရာဌာန
၄၅၅	၅၉၉၀	စုဋ္ဌာမဏိဘုရားမှဆေးရေး		၂ မင်းနံ့သူ၊ ပုဂံ။
၄၅၆	၅၉၉၁	ဝိနည်းမိရိဘုရားအတွင်းမှဆေးရေး		၂ ၎င်း
၄၅၇	၅၉၉၂	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၅၈	၅၉၉၃	ဘုရားသုံးဆူဘုရားမှဆေးရေး		၂ ၎င်း
၄၅၉	၅၉၉၄	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၆၀	၅၉၉၅	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၆၁	၅၉၉၆	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၆၂	၅၉၉၇	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၆၃	၅၉၉၈	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၆၄	၅၉၉၉	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၆၅	၆၀၀၀	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၆၆	၆၀၀၁	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၆၇	၆၀၀၂	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၆၈	၆၀၀၃	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၆၉	၆၀၀၄	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၇၀	၆၀၀၅	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၇၁	၆၀၀၆	တပ်ကလေးကျောက်စာဂူ		၂ ၎င်း
၄၇၂	၆၀၀၇	အားမနာကျောက်စာဂူ		၂ ၎င်း
၄၇၃	၆၀၀၈	မင်းပိုင်းကျောက်စာဂူ		၂ ၎င်း
၄၇၄	၆၀၀၉	မင်းပိုင်းဘုရားအတွင်းမှအုတ်ကျောင်း		၂ ၎င်း
၄၇၅	၆၀၁၀	ရွှေစည်းခုံဘုရားအနောက်ဘက်မှကျောက်စာဂူ (ဘေး)		၂ ညောင်ဦး။
၄၇၆	၆၀၁၁	ရွှေစည်းခုံဘုရားအနောက်ဘက်မှကျောက်စာဂူ (မျက်နှာ)		၂ ၎င်း
၄၇၇	၆၀၁၂	ရွှေစည်းခုံဘုရားအတွင်းမှနတ်ရုပ်		၂ ၎င်း
၄၇၈	၆၀၁၃	ရွှေစည်းခုံဘုရားအတွင်းမှနတ်ရုပ်ခေါင်းကျိုး (ရွှေ)		၂ ၎င်း
၄၇၉	၆၀၁၄	ရွှေစည်းခုံဘုရားအတွင်းမှနတ်ရုပ်		၂ ၎င်း
၄၈၀	၆၀၁၅	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၈၁	၆၀၁၆	ရွှေစည်းခုံဘုရားအတွင်းမှကျောက်ထီးများ		၂ ၎င်း
၄၈၂	၆၀၁၇	ကျောက်ကူးဥမင်အဝင်ကုန်းတိုင်		၂ ၎င်း
၄၈၃	၆၀၁၈	ကျောက်ကူးဥမင်အပေါ်အမိုးပြင်		၂ ၎င်း
၄၈၄	၆၀၁၉	ကျောက်ကူးဥမင်တန်တိုင်း		၂ ၎င်း
၄၈၅	၆၀၂၀	မယ်တော်ကျောင်းမှရှေးဟောင်းပန်းပုများ		၂ မန္တလေး၊ မြို့ဟောင်း။
၄၈၆	၆၀၂၁	မယ်တော်ကျောင်းမှရှေးဟောင်းတုရင်		၂ ၎င်း
၄၈၇	၆၀၂၂	မယ်တော်ကျောင်းမှရှေးဟောင်းပန်ပု		၂ ၎င်း
၄၈၈	၆၀၂၃	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၈၉	၆၀၂၄	မယ်တော်ကျောင်းမှရှေးဟောင်းတုရင်		၂ ၎င်း
၄၉၀	၆၀၂၅	မယ်တော်ကျောင်းမှရှေးဟောင်းဘေးစောင်း		၂ ၎င်း
၄၉၁	၆၀၂၆	မယ်တော်ကျောင်းမှရှေးဟောင်းတုရင်		၂ ၎င်း
၄၉၂	၆၀၂၇	မယ်တော်ကျောင်းမှရှေးဟောင်းပန်ပု		၂ ၎င်း
၄၉၃	၆၀၂၈	၎င်း		၂ မြို့ဟောင်း။
၄၉၄	၆၀၂၉	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၉၅	၆၀၃၀	မယ်တော်ကျောင်းမှရှေးဟောင်းပန်ပုငှက်		၂ ၎င်း
၄၉၆	၆၀၃၁	မယ်တော်ကျောင်းမှရှေးဟောင်းနံရံပန်ပု ငှက်ပိုင်း		၂ ၎င်း
၄၉၇	၆၀၃၂	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၉၈	၆၀၃၃	၎င်း		၂ ၎င်း
၄၉၉	၆၀၃၄	၎င်း		၂ ၎င်း
၅၀၀	၆၀၃၅	၎င်း		၂ ၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အလွယ် လက်မ	တည်ယှဉ်ရာဌာန
၅၀၁	၆၀၃၆	ကြေးကြားဖူးကြီးနှင့် အတွင်းမှမဟာမေဃိပုံ	၈	မြဲတိုက်၊ ပုဂံ။
၅၀၂	၆၀၃၇	ကြေးကြားဖူးကြီးနှင့် အတွင်းမှ စေတီ	၈	၎င်း
၅၀၃	၆၀၃၈	ဂူပြောက်ကြီး ဘုရားအနောက်မျက်နှာ အုတ်တန်တိုင်း ပြုပြင်နေစဉ်။	၈	ဝက်ကြီးအင်း။
၅၀၄	၆၀၃၉	ဂူပြောက်ကြီးဘုရားအုတ်တန်တိုင်းများမပြုပြင်မီ	၈	၎င်း
၅၀၅	၆၀၄၀	သုမေဓရောင်သေ့တန်တားခင်းဟန် (သစ်သား)	၈	မြဲတိုက်၊ ပုဂံ။
၅၀၆	၆၀၄၁	မီးစည်မျက်နှာဘက် (ကြေး)	၈	၎င်း
၅၀၇	၆၀၄၂	မြဲတိုက်ယိုရှေးဟောင်း ဇာတ်အုတ်ချပ်	၄	၎င်း
၅၀၈	၆၀၄၃	လေးမျက်နှာအုတ်ခွက်	၄	၎င်း
၅၀၉	၆၀၄၄	မြဲတိုက်ယို သစ်သားမင်းရုပ်	၄	၎င်း
၅၁၀	၆၀၄၅	မြဲတိုက်ယို မင်းရုပ် (သစ်သား)	၄	၎င်း
၅၁၁	၆၀၄၆	မြင်ကွန်းမြို့၊ လေးဆူစံရာ ဘုရားအရှေ့မှ အတွင်းယို	၄	မြင်ကွန်းမြို့။
		ကျောက်စာမင်ကူး ၂ ပိုင်းကျိုး (မျက်နှာ)။		
၅၁၂	၆၀၄၇	မြင်ကွန်းမြို့၊ မန္တလေးကျောင်း (ယခုအခေါ်မေဃိကျောင်း)	၄	၎င်း
		ကျောက်စာတိုင်အကြီး မင်ကူး။		
၅၁၃	၆၀၄၈	မြင်ကွန်းမြို့၊ မန္တလေးကျောင်း (ယခုအခေါ်မေဃိကျောင်း)	၄	၎င်း
		ကျောက်စာတိုင် အငယ် မင်ကူး။		
၅၁၄	၆၀၄၉	မြင်ကွန်းမြို့၊ သိမ်ဘုရားတောင်ဘက်ကျောက်စာ မင်ကူး	၄	၎င်း
၅၁၅	၆၀၅၀	မြင်ကွန်းမြို့၊ သိမ်ဘုရားမြောက်ဘက် ကျောက်စာမင်ကူး	၄	၎င်း
၅၁၆	၆၀၅၁	မြင်ကွန်းမြို့၊ လေးမျက်နှာဘုရားအရှေ့မှအတွင်း တောင် ဘက်ကျောက်တိုင် မင်ကူး (က)။	၄	၎င်း
၅၁၇	၆၀၅၂	မြင်ကွန်းမြို့၊ လေးမျက်နှာ ဘုရားအရှေ့မှ မြောက်ဘက် ကျောက်တိုင်အနောက်မျက်နှာမင်ကူး။	၄	၎င်း
၅၁၈	၆၀၅၃	မြင်ကွန်းမြို့၊ လေးမျက်နှာ ဘုရားအရှေ့မှ မြောက်ဘက် ကျောက်တိုင်အရှေ့မျက်နှာမင်ကူး။	၄	၎င်း
၅၁၉	၆၀၅၄	မြင်းကပ်၊ မုတ္တေသော ကြေးအုတ်ခွက်ပုံစံ	၄	မြင်းကပ်။
၅၂၀	၆၀၅၅	မြင်းကပ်၊ မုတ္တေသောကြေးရုပ်	၄	၎င်း
၅၂၁	၆၀၅၆	မင်းကြီးစွာမိရားကျောင်း ကျောက်စာ	၈	စက္ကင်းမြို့။
၅၂၂	၆၀၅၇	ထူပါရုံ ကျောက်စာရုံအတွင်းယို နံပါတ် (၁) (က) ကျောက်စာ (တောင်လှည့်)။	၈	၎င်း
၅၂၃	၆၀၅၈	ထူပါရုံ ကျောက်စာရုံ အတွင်းယို နံပါတ် (၁) (ခ) ကျောက်စာ။	၄	၎င်း
၅၂၄	၆၀၅၉	ထူပါရုံ ကျောက်စာရုံအတွင်းယို နံပါတ် (၂) (က) ကျောက်စာ။	၄	၎င်း
၅၂၅	၆၀၆၀	ထူပါရုံ ကျောက်စာရုံ အတွင်းယို နံပါတ် (၂) (ခ) ကျောက်စာ။	၄	၎င်း
၅၂၆	၆၀၆၁	ထူပါရုံ ကျောက်စာရုံအတွင်းယို နံပါတ် (၃) သက္ကရာဇ် (၆၇၄) ကျောက်စာ။	၄	၎င်း
၅၂၇	၆၀၆၂	ထူပါရုံ ကျောက်စာရုံ အတွင်းယို နံပါတ် (၄-က) ကျောက်စာ၊ မြောက်ဘက်။	၄	၎င်း
၅၂၈	၆၀၆၃	ထူပါရုံ ကျောက်စာရုံ အတွင်းယို နံပါတ် (၄-ခ) ကျောက်စာ၊ တောင်ဘက်။	၄	၎င်း
၅၂၉	၆၀၆၄	ထူပါရုံကျောက်စာရုံအတွင်းယို နံပါတ် (၅) ကျောက်စာ	၄	၎င်း
၅၃၀	၆၀၆၅	ထူပါရုံကျောက်စာရုံအတွင်းယို နံပါတ် (၆) တောင်မျက်နှာ	၄	၎င်း
၅၃၁	၆၀၆၆	ထူပါရုံ ကျောက်စာရုံ အတွင်းယို နံပါတ် (၆) မြောက် မျက်နှာ။	၄	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၁)။ ။အဆုံး

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	အယူအဆ လက်မှတ်	တည်ယူရာဌာန
၆၄၇	၆၁၀၂	တိလောကဂုရု လိုဏ်ဂူ တောင်ဘက် စင်္ကြံ တောင်နံရံယိုဆေးရေး။	၂	စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး။
၆၄၈	၆၁၀၃	၎င်း	၂	၎င်း
၆၄၉	၆၁၀၄	၎င်း	၂	၎င်း
၆၅၀	၆၁၀၅	၎င်း	၂	၎င်း
၆၅၁	၆၁၀၆	တိလောကဂုရု လိုဏ်ဂူတောင်ဘက် စင်္ကြံ မြောက် နံရံယိုဆေးရေး။	၂	၎င်း
၆၅၂	၆၁၀၇	တိလောကဂုရု လိုဏ်ဂူတောင်ဘက် စင်္ကြံ မြောက်နံရံယိုဆေးရေး။	၂	၎င်း
၆၅၃	၆၁၀၈	၎င်း	၂	၎င်း
၆၅၄	၆၁၀၉	၎င်း	၂	၎င်း
၆၅၅	၆၁၁၀	၎င်း	၂	၎င်း
၆၅၆	၆၁၁၁	၎င်း	၂	၎င်း
၆၅၇	၆၁၁၂	၎င်း	၂	၎င်း
၆၅၈	၆၁၁၃	၎င်း	၂	၎င်း
၆၅၉	၆၁၁၄	၎င်း	၂	၎င်း
၆၆၀	၆၁၁၅	၎င်း	၂	၎င်း
၆၆၁	၆၁၁၆	၎င်း	၂	၎င်း
၆၆၂	၆၁၁၇	၎င်း	၂	၎င်း
၆၆၃	၆၁၁၈	၎င်း	၂	၎င်း
၆၆၄	၆၁၁၉	၎င်း	၂	၎င်း
၆၆၅	၆၁၂၀	၎င်း	၂	၎င်း
၆၆၆	၆၁၂၁	၎င်း	၂	၎င်း
၆၆၇	၆၁၂၂	၎င်း	၂	၎င်း
၆၆၈	၆၁၂၃	၎င်း	၂	၎င်း
၆၆၉	၆၁၂၄	၎င်း	၂	၎င်း
၆၇၀	၆၁၂၅	ထူပါရုံ ဘုရား မြောက်ဘက် ယို ကျောက်စာရံ အသစ် (အနောက်တောင်မှ)။	၄	စစ်ကိုင်းမြို့။
၆၇၁	၆၁၂၆	ထူပါရုံ ဘုရား မြောက်ဘက်ယို ကျောက်စာရံ အသစ် (အရှေ့တောင်မှ)ရုံ။	၄	၎င်း
၆၇၂	၆၁၂၇	နန်းမြို့တွင်းယို ကျောက်စာ	၂	မန္တလေးမြို့။
၇၇၃	၆၁၂၈	နန်းမြို့တွင်းယို ချွယ်တော်စင်	၂	၎င်း
၆၇၄	၆၁၂၉	နန်းမြို့တွင်းယို ပတိရိစင်ပျက် (မြောက်မှ)	၂	၎င်း
၆၇၅	၆၁၃၀	နန်းမြို့တွင်းယို ပတိရိစင်ပျက် (အနောက်မြောက်မှ)	၂	၎င်း
၆၇၆	၆၁၃၁	နန်းမြို့တွင်းယို ငွေဒဂါးလုပ်သောစက်ရုံ	၂	၎င်း
၆၇၇	၆၁၃၂	မန္တလေး နန်းမြို့တွင်းယို ပုဂံမင်း မယ်တော် နန်းမတော်ကြီး၏ မယ်တော်သမီးမြို့ပြသား။	၂	၎င်း
၆၇၈	၆၁၃၃	မန္တလေးနန်းမြို့တွင်းယို မင်းတုန်းဘုရင်၏သမီးမြို့ပြသား။	၂	၎င်း
၆၇၉	၆၁၃၄	မန္တလေးမြို့နန်းမြို့တွင်းယို သီပေါမင်း၏မယ်တော်သမီးမြို့ပြသား (မင်းတုန်းမင်းမိဘုရား)။	၂	၎င်း
၆၈၀	၆၁၃၅	မန္တလေး နန်းမြို့တွင်းယို မင်းတုန်း ဘုရင်၏ ဆင်ဖြူမရှင် မိဖုရား သမီးမြို့ပြသား (စုဖုရားလက်မယ်တော်)။	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဃ)

၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ် အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်း သုတေသန ဌာနက၊ ရေးဆွဲပြီးသော ပုံများစာရင်း

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	ဝတ္ထုအမျိုးအမည်	စကေး	တည်ယူရာဌာန
၁	၁၁၀၈	ထီးလိုမင်းလိုဘုရားအရှေ့တောင်၂ မိုင်ခန့်အကွာ နဘားတောဘုရားစု အနီး တောင်ဘီရိယာ ကိုညာဏ်ကြီး ယာခင်း အတွင်းမှ ရယူသော ကျောက်စာတိုင်ပုံ။	ကျောက်မာ	၁'' = ၁'	ပုဂံမြို့၊ တောင်ဘီရိယာ။
၂	၁၁၀၉	မင်္ဂလာစေတီဘုရား၏ အရှေ့ မြောက်ထောင့် အနီးယို ငါးမျက်နှာဘုရား၏ပန္နက်ပုံ။	၎င်း	၁'' = ၈'	ပုဂံမြို့။
၃	၁၁၁၀	မင်္ဂလာစေတီဘုရား၏ အရှေ့ မြောက်ထောင့် အနီးယို ငါးမျက်နှာ ဘုရား၏ ပန္နက်ပုံ အကြီး။	၎င်း	၁'' = ၄'	၎င်း
၄	၁၁၁၁	မန္တလေးမြို့ နန်းတော် မြို့ရိုး အလယ် တံခါးမှ ပြာသာဒ်ကြီးအား တဝက်ရှေ့ မြင်ခင်းနှင့် တဝက်ထောင့် ဖြတ်ဆွဲခြင်းများ ပြသော ပုံဆွဲ။	၎င်း	၁'' = ၈'	မန္တလေး။
၅	၁၁၁၂	မန္တလေးမြို့ နန်းတော် မြို့ရိုး အလယ် တံခါးမှ ပြာသာဒ်ကြီး၏ ပန္နက်ပုံ။	၎င်း	၁'' = ၈'	၎င်း
၆	၁၁၁၃	မန္တလေးမြို့ နန်းတော် မြို့ရိုး အလယ် တံခါးမှ ပြာသာဒ်ကြီး၏ထောင့်ဖြတ်ဆွဲပုံငယ်။	၎င်း	၁'' = ၃'	၎င်း
၇	၁၁၁၄	မန္တလေးမြို့ နန်းတော် မြို့ရိုး အလယ် တံခါးမှ ပြာသာဒ်ကြီး၏ထောင့်ဖြတ်ဆွဲခြင်းပုံကြီး။	၎င်း	၁'' = ၂'	၎င်း
၈	၁၁၁၅	မန္တလေးမြို့ နန်းတော် မြို့ရိုး အလယ် တံခါးမှ ပြာသာဒ်ကြီး၏တဝက်ထောင့်ဖြတ်ဆွဲခြင်း၊ တဝက် ပန်ပု လက်ရာများဖြင့် ဆွဲထားပုံ (၂-ပုံ)။	၎င်း	၁'' = ၃'	၎င်း
၉	၁၁၁၆	မန္တလေးနန်းတော် အတွင်း သစ်တပ်မြို့ရိုး အတွင်းယို နန်းတော် အဆောင်များနှင့် အခြား အဆောင်များ၊ ရေကန်များ၊ ဓေမြောင်းများ၏ ပန္နက်ပုံ (၂-ပုံ)။	၎င်း	မယ့်	၎င်း
၁၀	၁၁၁၇	ဂျူဗလီဟော အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုပြပွဲမှ ကူးယူခဲ့သော အဝလောကီတေသရ ခေါ်ရေး အောက်ကြောင်းပုံဆွဲ။	၎င်း	မယ့်	ရန်ကုန်မြို့။
၁၁	၁၁၁၈	ဂျူဗလီဟော အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုပြပွဲမှပင်ရယူခဲ့သော ဘု ရား လောင်း ပုံ (ခေါ်ရေး အောက်ကြောင်း)။	၎င်း	မယ့်	၎င်း
၁၂	၁၁၁၉	မန္တလေး နန်းတော်တွင်းယို ပြတိုက် ပန္နက်ပုံ	၎င်း	၁'' = ၂၀'	မန္တလေး။
၁၃	၁၁၂၀	ဒုက္ကံသိမ်၏ ထောင့်ဖြတ်ဆွဲပုံ	၎င်း	၁'' = ၂၅'	ရခိုင်ပြည်။
၁၄	၁၁၂၁	ဒုက္ကံသိမ်ဘုရား၏ ပန္နက်ပုံ	၎င်း	၁'' = ၂၅'	၎င်း
၁၅	၁၁၂၂	လေးမျက်နှာဘုရား၏ ပန္နက်ပုံ	၎င်း	၁'' = ၂၅'	၎င်း
၁၆	၁၁၂၃	ရတနာပုံဘုရား၏ ပန္နက်ပုံနှင့် အံတော်ဘုရား၏ ပန္နက်ပုံ။	၎င်း	၁'' = ၄၀'	၎င်း
၁၇	၁၁၂၄	မန္တလေးရှေးနန်းတော်ကြီး၏ အဆောင်တော်များအစုံအလင်ကို အရှေ့တောင်ထောင့်မှ ဆွဲထားပုံ။	၎င်း	မယ့်	မန္တလေး။
၁၈	၁၁၂၅	ကြေးမြင့်ပြုလုပ်သောဘုရားလောင်းရုပ်ပုံ	ကြေး	မူလယူ	ပုဂံပြတိုက်။

နောက်ဆက်တွဲ (ဃ)။ ။အဆုံး

နှစ်စဉ် အမှတ်	အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	ဝတ္ထုအမျိုးအမည်	စကား	တည်ရှိရာဌာန
၁၉	၁၁၂၆	ရွှေကွန်ချာ ဘုရား အတွင်းမှ တူးဖော် ရယူသော ကျောက်စာတိုင်ပုံ။	ကျောက်မာ	၁'' = ၁'	ပုဂံမြို့။
၂၀	၁၁၂၇	ကြေးဆင်းတုတော်	ကြေးနီ	မူလဗွယ်	ပုဂံပြတိုက်။
၂၁	၁၁၂၈	ကြေးဆင်းတုတော်တမျိုး	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၂	၁၁၂၉	၎င်း	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၃	၁၁၃၀	မြေဆင်းတုတော်	မြေ	၃'' = ၁'	ပုဂံမြို့။
၂၄	၁၁၃၁	ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ များကို ပြသော ပဲခူးရှေးဟောင်းမြို့၏ပန္နက်ပုံ။	၎င်း	မယို	ပဲခူး။
၂၅	၁၁၃၂	ရှေးဟောင်း အဆောက် အဦများကို ပြသော ရှေးဟောင်း အမရပူရမြို့တော်၏ပန္နက်ပုံ။	၎င်း	၈'' = ၁ မိုင်	အမရပူရ။
၂၆	၁၁၃၃	ရှေးဟောင်း အဆောက် အဦများကို ပြသော ရှေးဟောင်းရွှေဘိုမြို့၏ပန္နက်ပုံ။	၎င်း	မယို	ရွှေဘို။
၂၇	၁၁၃၄	ရှေး အင်းဝမြို့တော်ဟောင်း၏ ပန္နက်ပုံ	၎င်း	၁'' = ၅၀၀ ကိုက်။	အင်းဝ။
၂၈	၁၁၃၅	မန္တလေး၊ အမရပူရ နှင့် စကိုင်း ရှေးမြို့တော်ဟောင်းများပန္နက်ပုံ။	၎င်း	၁'' = ၂ မိုင်	၎င်း
၂၉	၁၁၃၆	မြန်မာ အတိုင်းအတာများပါသည့် မန္တလေး ရွှေနန်းတော်ကြီး ပန္နက်ပုံ။	၎င်း	မယို	ပုရပိုက်မူမှ။
၃၀	၁၁၃၇	မန္တလေး ရွှေနန်းတော်ကြီး၏ ပန္နက်ပုံနှင့် ရေကန်တော်များ၊ ဥယျာဉ်တော်များ၊ ဆင်တင်းကုပ်များ၊ မြင်းဆောင်းများ၊ ပဟိန်စည်စင်၊ စွယ်တော်စင် နှင့် အခြား ပတ်ဝန်းကျင်ယဉ်ကျေးမှုအဆောက်အဦများပါ စကားဖြင့် ကူးချထားပုံ။	၎င်း	၁'' = ၂၀၀'	မန္တလေး။

နောက်ဆက်တွဲ (င)။

၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ် အတွင်း ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနမှ တွေ့ရှိသော ကမ္ဘာကြီးကျောက်စာများစာရင်း

အမှတ်စဉ်	မူလတွေ့ရှိရာဌာန	ကမ္ဘာကြီးစာပါရှိသော ဝတ္ထု	စာကြောင်းရေ	ဘာသာအမျိုးအမည်	သက္ကရာဇ်	မှတ်ချက်
၁	ပုဂံမြို့၊ တူးရှင်းတောင်	ကျောက်ချပ်။	မျက်နှာ ၁၅ ကျော ၁၁	မြန်မာ	၅၁၀	ပုဂံ ပြတိုက် သို့ ရွှေ့ပြောင်းထားသည်။
၂	ပုဂံမြို့၊ မင်းနံသုရှာ လေးထောင့်ကန်။	၎င်း	၅ အပိုင်းအစ	မြန်မာ		၎င်း
၃	ပုဂံမြို့၊ တွင်းရွာ တောင်ဘက်၊ မောင်သင်၏ ယာအတွင်း။	၎င်း	မျက်နှာ ၉ ကျော ၁၄	မြန်မာ	၅၀၃	၎င်း
၄	ပုဂံမြို့နယ်၊ ဇကရွာ	၎င်း	ရွှေ မျက်နှာ ၂၀	မြန်မာ	၅၀၁	ဗုဒ္ဓိမာတလီ ငညောင်ကျောက်စာ။ ပုဂံ၊ ကျွန်းရွာ တောင်ဘက်၊ ဖေါင်တော်ဦးဘုရား အတွင်း၌ ယခု တည်ရှိသည်။
			နောက်မျက်နှာ ၁၅	မြန်မာ	၅၀၀	မာတလီ သဒ္ဓမ္မ ရံသီကျောက်စာ။
			ဘေး ၁၅	မြန်မာ	၆၀၁	မာတလီ ငညောင်ရွှေဘုရား ကျောက် စာ။
			ဘေး ၉	မြန်မာ		၎င်း
၅	ပုဂံမြို့နယ်၊ ကျွန်းရွာ တောင်ဘက်၊ ရွှေပူဘုရားအတွင်း။	၎င်း	၅	မြန်မာ		
၆	စကိုင်း၊ ရှင်ပင် ငန်းစွယ် ဘုရား	၎င်း	မျက်နှာ ၂၉ ကျော ၂၃	မြန်မာ	၇၀၂	စကိုင်း ကျောက်စာရုံ အမှတ် ၂ သို့ ရွှေ့ပြောင်း ထားသည်။
၇	စကိုင်း၊ လေးကျွန်း ချမ်းသာ ဘုရား။	၎င်း	၁၅ +	မြန်မာ	၇၀၀	၎င်း